

STUDIUM

UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
MIASTA I GMINY

SKARSZEWY

ZMIANA

ZAŁĄCZNIK NR 1 DO UCHWAŁY NR
RADY MIEJSKIEJ W SKARSZEWACH z dnia

GRUDZIEŃ 2009 R./ zmiana 1 LUTY 2014R./zmiana 2 29 czerwca 2015 R./
zmiana 3 LIPIEC 2015 R./zmiana 4 2019r.

Załącznik nr 1

Do uchwały Nr XLI/328/2014

Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 27 lutego 2014 r.

w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy w części dotyczącej działek nr 66,65/1 w obrębie geodezyjnym Mirowo oraz działek nr 235,236,238,239 w obrębie geodezyjnym Demlin, gmina Skarszewy

Tekst jednolity „ Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy”

opracowana przez CKK Architekci Biuro Projektowe s.c. z siedzibą w Gdyni,
główny projektant mgr inż. arch, Małgorzata Ossowska

ZMIANA nr 1

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy w części dotyczącej działek nr 66,65/1 w obrębie geodezyjnym Mirowo oraz działek nr 235,236,238,239 w obrębie geodezyjnym Demlin, gmina Skarszewy

opracowana przez CKK Architekci Biuro Projektowe s.c. z siedzibą w Gdyni,
główny projektant mgr inż. arch, Małgorzata Ossowska

Na podstawie Uchwały Nr XXV/219/2012 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 29 listopada 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy w części dotyczącej działek nr 66,65/1 w obrębie geodezyjnym Mirowo oraz działek nr 235,236,238,239 w obrębie geodezyjnym Demlin, gmina Skarszewy

Zmiany nr 1 w części tekstowej zostały oznaczone kursywą, kolor czcionki ciemnozielony, czcionka ARIAL.

Załącznik nr 1

Do uchwały VI/69/15

Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 27.06.2015 r.

w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy w części dotyczącej :

- **działek nr 10/1, 10/3, 11 w obrębie geodezyjnym Bolesławowo gmina Skarszewy,**
- **działek nr 62/1, 65/3, 133/1 w Skarszewach obręb 3, gmina Skarszewy;**

Tekst jednolity „ Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy”

opracowana przez Pracownię Projektową mgr inż. arch. Maria Landowska

ZMIANA nr 2

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy w części dotyczącej:

- **działek nr 10/1, 10/3, 11 w obrębie geodezyjnym Bolesławowo gmina Skarszewy,**
- **działek nr 62/1, 65/3, 133/1 w Skarszewach obręb 3, gmina Skarszewy;**

opracowana przez Pracownię projektowa mgr inż. arch. Maria Landowska, ul. Kleeberga 77, Starogard Gd.,
główny projektant mgr inż. arch., Maria Landowska

Na podstawie Uchwały Nr XXVI/223/2012 i Nr XXVI/224/2012 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 28 grudnia 2012r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy w części dotyczącej działek nr 10/1, 10/3, 11 w obrębie geodezyjnym Bolesławowo gmina Skarszewy, i działek nr 62/1, 65/3, 133/1 w Skarszewach obręb 3, gmina Skarszewy;

Zmiana nr 2 nie wprowadza zmian w części tekstowej Studium.

Załącznik nr 1

Do uchwały Nr VII/73/15

Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 30 lipca 2015 r.

w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy

Tekst ujednolicony „Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy”

ZMIANA nr 3

Gmina przystąpiła do sporządzenia zmiany studium poprzez podjęcie Uchwały Nr XLIX/383/14 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 5 listopada 2014 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy.

Zespół autorski zmiany studium stanowią:

mgr inż. Piotr Gromelski

mgr inż. Maria Bohutyn

mgr inż. Sylwia Długosz

mgr inż. Katarzyna Deptuła

inż. Patrycja Giczewska

mgr inż. Julita Alsztyński

– tekst wyróżniony czcionką Arial (kolorem, kursywą i pogrubieniem) stanowi zmianę w treści dokumentu studium

– pozostały tekst stanowi dotychczasową treść, pozostawioną w dokumencie studium

Załącznik nr 1

Do uchwały Nr

Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia r.

w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy

Tekst ujednolicony „Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy”

ZMIANA nr 4

Gmina przystąpiła do sporządzenia zmiany studium poprzez podjęcie Uchwały Nr VI/69/19 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy dla cmentarza wraz ze związaną z nim strefą oraz infrastrukturą techniczną i komunikacyjną.

Zespół autorski zmiany studium stanowią:

mgr inż. arch Katarzyna Rosiak

mgr Bogusław Grechuta

– tekst wyróżniony czcionką Arial (kolorem, kursywą i pogrubieniem) stanowi zmianę w treści dokumentu studium

– pozostały tekst stanowi dotychczasową treść, pozostawioną w dokumencie studium

SPIS TREŚCI:

I. WPROWADZENIE.....	9
1. Podstawowe informacje, tryb opracowania.....	9
2. Powiązania polityki przestrzennej samorządu terytorialnego z polityką przestrzenną województwa.....	10
3. Podstawa opracowania studium.....	10
II. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE.....	12
1. Obszar gminy.....	12
2. Funkcje gminy.....	12
III. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO I GOSPODARCZEGO GMINY.....	13
1. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego i kulturowego.....	13
1.1. Geologia i ukształtowanie terenu.....	13
1.2. Surowce mineralne.....	14
1.3. Gleby.....	16
1.4. Wody powierzchniowe i podziemne.....	16
1.5. Warunki klimatu lokalnego.....	18
1.6. Flora, fauna.....	19
1.7. Hałas.....	20
1.8. Pole elektromagnetyczne.....	21
1.9. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska i poważne awarie.....	21
2. Obszary i obiekty środowiska przyrodniczego i kulturowego objęte ochroną.....	22
2.1. Środowisko przyrodnicze.....	22
2.1.1. Obszary chronionego krajobrazu.....	22
2.1.2. Pomniki przyrody.....	24
2.1.3. Rezerваты przyrody.....	25
2.1.4. Obszary Natura 2000.....	26
2.1.5. Użytek ekologiczny.....	28
2.2. Środowisko kulturowe.....	28
3. Uwarunkowania społeczno-demograficzne rozwoju gminy.....	33
3.1. Uwarunkowania w zakresie demografii.....	33
3.1.1. Liczba i rozmieszczenie ludności.....	33
3.1.2. Ruch naturalny ludności.....	34
3.2. Uwarunkowania społeczne w zakresie rynku pracy.....	35
3.3. Infrastruktura społeczna.....	35
3.3.1. Sieć osadnicza.....	35
3.3.2. Administracja.....	36
3.3.3. Oświata i wychowanie.....	36
3.3.4. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia.....	37
3.3.5. Bankowość.....	37
3.3.6. Kultura, sport, rekreacja i turystyka.....	37
3.3.7. Bezpieczeństwo publiczne.....	39
3.3.8. Poczta.....	39
3.3.9. Zasoby i warunki mieszkaniowe.....	39
4. Uwarunkowania gospodarczo-ekonomiczne rozwoju gminy.....	40
4.1. Rolnictwo.....	40
4.1.1. Stopień wykorzystania gruntów ornych.....	41
4.1.2. Struktura własności gruntów.....	42
4.1.3. Jakość gruntów.....	42
4.1.4. Produkcja rolnicza.....	42
4.2. Uwarunkowania wynikające ze stanu działalności produkcyjno-usługowej.....	43
5. Uwarunkowania rozwoju komunikacji.....	43
5.1. Sieć drogowa.....	43
5.2. Sieć kolejowa.....	45
6. Uwarunkowania rozwoju infrastruktury technicznej.....	46
6.1. Zaopatrzenie w wodę.....	46
6.2. Odprowadzanie ścieków.....	47
6.3. Gospodarka odpadami.....	49
6.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną.....	49

6.5. Zaopatrzenie w ciepło	50
6.6. Zaopatrzenie w gaz.....	50
6.7. Telekomunikacja	51
7. Mocne i słabe strony gminy Skarszewy	51
8. Szanse rozwoju i zagrożenia gminy Skarszewy.....	51
IV. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA I WYTYCZNE DO OKREŚLENIA KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA.....	53
1. Położenie w strukturze funkcjonalno - przestrzennej województwa.....	53
2. Rola w sieci osadniczej	53
3. Infrastruktura transportowa.....	53
4. Infrastruktura techniczna	53
5. Ochrona środowiska przyrodniczego	54
6. Ochrona środowiska kulturowego	55
7. Turystyka	55
V. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA	57
1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów	57
2. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone z zabudowy.....	58
2.1. Tereny wyłączone spod zabudowy ze względu na przepisy odrębne.....	58
2.2. Tereny, na których ogranicza się lokalizację zabudowy ze względu na ochronę walorów przyrodniczych	58
2.3. Tereny zabudowy.....	58
3. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego	63
3.1. Ochrona istniejących zasobów przyrodniczych gminy	63
3.2. Ochrona wód.....	66
3.3. Ochrona zasobów glebowych	66
3.4. Koncepcja kształtowania systemu ekologicznego	66
3.5. Ochrona powietrza	67
3.6. Kształtowanie krajobrazu i terenów przyrodniczo czynnych.....	67
4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	68
5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej	70
5.1. Infrastruktura techniczna.....	70
5.1.1. Gospodarka wodno – ściekowa	70
5.1.2. Gazownictwo	71
5.1.3. Gospodarka cieplna	71
5.1.4. Zagospodarowanie odpadów	71
5.1.5. Zaopatrzenie w energię elektryczną	72
5.1.6. Telekomunikacja	73
5.2. Układ drogowy	73
5.3. Układ kolejowy	74
5.4. Ścieżki rowerowe	74
6. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym	75
6A. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym	75
7. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1	75
8. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ² oraz obszary przestrzeni publicznej.....	75
9. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne	76
10. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	76
10.1. Tereny rolne	76
10.2. Tereny trwałych użytków zielonych	77
10.3. Tereny leśne	78
10.4. Tereny przeznaczone do zalesienia	80
11. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych	80

<u>12. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny</u>	80
<u>13. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. nr 41, poz. 412 oraz z 2002 r. nr 113, poz. 984 i nr 153, poz. 1271)</u>	80
<u>14. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji</u>	81
<u>15. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych</u>	81
<u>16. Inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie</u>	81
<u>VI. POLITYKA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA</u>	82
<u>VII. INTERPRETACJA ZAPISÓW USTALEŃ STUDIUM</u>	84
<u>VIII. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM</u>	85
<u>IX. OBJAŚNIENIE ZMIAN W NOWYM OPRACOWANIU W STOSUNKU DO POPRZEDNIEJ EDYCJI STUDIUM</u>	87

I. WPROWADZENIE

1. Podstawowe informacje, tryb opracowania

Rada Miejska w Skarszewach Uchwałą Nr XLI/243/98 z dnia 26 marca 1998 r. przyjęła „*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Skarszewy*”, w którym określono główne cele i kierunki rozwoju przestrzennego oraz zasady prowadzenia polityki przestrzennej gminy.

Proces związany ze sporządzeniem projektu studium poprzedziły prace przygotowawcze, w wyniku których przygotowano niezbędne materiały pisemne i kartograficzne, przedstawiające stan zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy. W oparciu o te materiały sporządzono projekt studium, przyjętego przez Radę Miejską w/w uchwałą.

Rada Miejska w Skarszewach wprowadzała zmiany w „*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skarszewy*” za pomocą poniższych uchwał: Uchwała Nr XXXVIII/341/2005 z dnia 12 lipca 2005 r., Uchwała Nr XXXVI/314/2005 z dnia 28 kwietnia 2005 r., Uchwała Nr VI/49/2007 z dnia 5 kwietnia 2007 r. i Uchwała Nr XIII/103/2007 z dnia 10 października 2007 r.

Rada Miejska w Skarszewach Uchwałą Nr VIII/67/07 z dnia 30 maja 2007 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy wyraziła wolę zmiany tego dokumentu na całym obszarze gminy.

Z wejściem w życie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717, z późn. zm.) zmienił się zakres, problematyka i tryb sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Z nowych, obowiązkowych do uwzględnienia elementów studium, należy wyszczególnić i ustalić zasady ochrony dóbr kultury współczesnej, określić obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu gminnym i ponadlokalnym, obszary przestrzeni publicznej, określić obszary, dla których sporządzenie planu miejscowego jest obowiązkowe na podstawie przepisów odrębnych, określić obszary, dla których gmina zamierza sporządzić plan miejscowy, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, wyszczególnić obszary występowania złóż surowców mineralnych, obszary pomników zabytkowe i ich stref ochronnych, granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych oraz inne obszary problemowe w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie. Przystępując zatem do korekty poprzednich edycji studium, należało dostosować cały dokument do wymagań obecnie obowiązującej ustawy.

Zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717, z późn. zm.) sporządzającym studium jest Burmistrz Skarszew. Studium jako dokument przyjmowany jest uchwałą Rady Miejskiej i podlega nadzorowi wojewody co do zgodności z prawem.

Studium zawiera tekst oraz rysunki: planszę „Uwarunkowania” w skali 1 : 10 000 oraz planszę „Kierunki zagospodarowania, polityka funkcjonalno-przestrzenna” w skali 1 : 10 000.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego powstało w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717, z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233),

- **rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 maja 2004 r. w sprawie sposobu uwzględniania w zagospodarowaniu przestrzennym potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa (Dz. U. Nr 125, poz. 1309),**
- **przepisy odrębne.**

Studium jest narzędziem kształtowania polityki przestrzennej Samorządu. Jest ono wyrazem jego poglądów i postanowień związanych z rozwojem gminy. Głównym zadaniem studium jest określenie polityki przestrzennej gminy wpisanej w politykę przestrzenną państwa oraz ogólnych kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego gminy. Studium ma za zadanie także sformułowanie lokalnych uwarunkowań, celów i programów rozwoju, dzięki czemu staje się ono dokumentem wytyczającym ogólną politykę przestrzenną gminy, a jednocześnie posiadać będzie charakter wytycznych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Określona w studium polityka przestrzenna jest zgodna z zasadami ustanowionymi przepisami prawa i uwzględnia w zagospodarowaniu gminy:

- dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu,
- stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony,
- walory krajobrazowe, stan środowiska przyrodniczego oraz wymagania jego ochrony,
- warunki i jakość życia, ochrona zdrowia oraz bezpieczeństwa ludności i mienia,
- potrzeby i możliwości rozwoju gminy,
- stan prawny gruntów,
- występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie odrębnych przepisów,
- występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych,
- występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych,
- stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami,
- zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych,
- wymagania dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury,
- walory ekonomiczne przestrzeni i prawo własności,
- potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa.

Zgodnie z art. 9 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, studium uchwała Rada Miejska. Nie jest ono aktem prawa miejscowego, ale zawarte w nim i uchwalone przez Radę Miejską zasady polityki przestrzennej winny być wiążące dla Burmistrza i wszystkich komunalnych jednostek organizacyjnych działających na terenie gminy. Jest to więc ważny akt władczy, w którym Rada Miejska bezpośrednio wpływa na działania całego swojego aparatu wykonawczego.

2. Powiązania polityki przestrzennej samorządu terytorialnego z polityką przestrzenną województwa

Burmistrz Skarszew sporządzając studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy ma obowiązek uwzględnienia ustaleń strategii rozwoju województwa zawartych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa (art. 11 pkt 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

Następnie Burmistrz przedkłada studium do zaopiniowania i uzgodnienia. Szczególnie istotne jest, aby w studium zostały uwzględnione zamierzenia w zakresie ponadlokalnych i rządowych inwestycji związanych z zagospodarowaniem terenów.

3. Podstawa opracowania studium

Podstawą prawną przystąpienia do opracowania „Studium uwarunkowań i kierunków

zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy” jest art. 9 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, oraz Uchwała Nr VIII/67/07 Rady Miejskiej z dnia 30 maja 2007 r. w sprawie przystąpienia do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy.

II. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE

1. Obszar gminy

Miasto i gmina Skarszewy leżą w środkowej części województwa pomorskiego.

Administracyjnie gmina Skarszewy stanowi jedną z trzynastu gmin powiatu starogardzkiego i sąsiaduje z:

- od północy z gminami: Trąbki Wielkie i Przywidz (powiat gdański),
- od południa z gminami: Starogard Gdański i Zblewo,
- od zachodu z gminami: Stara Kiszewa, Liniewo i Nowa Karczma (powiat kościerski),
- od wschodu z gminą Tczew.

Powierzchnia miasta wynosi 1 060 ha, gminy 15 919 ha. Powierzchnia miasta i gminy stanowi łącznie 0,92% powierzchni województwa pomorskiego. Miasto pod względem powierzchni należy do najmniejszych w województwie.

Gmina Skarszewy leży w strefie leśno-pojeziernej z preferencjami do rozwoju wielofunkcyjnego oraz wysokotowarowej gospodarki leśnej (w części zachodniej). Gmina położona jest na obszarach o wysokich walorach środowiska przyrodniczego, część gminy, łącznie z miastem, znajduje się w zasięgu aktywizującego oddziaływania: miasta Starogard Gdański i planowanego regionalnego korytarza transportowego południowego.

Przez teren gminy biegną drogi wojewódzkie nr 222 Gdańsk - Godziszewo - Starogard Gdański - Skórcz i nr 224 Sopieszyno - Nowa Karczma - Kartuzy - Skarszewy - Tczew.

2. Funkcje gminy

Ze względu na przeważający udział gruntów rolnych w strukturze użytkowania, a także brak znaczącego udziału innych podmiotów gospodarczych, struktura funkcjonalna gminy jest zasadniczo jednolita - dominującą funkcją gminy Skarszewy jest rolnictwo. Kilkanaście lat temu duży udział w gospodarce rolnej miały PGR, obecnie dominuje rolnictwo indywidualne. Byłe PGR, obecnie we władaniu Agencji Rolnej są częściowo w stanie upadłości, częściowo dzierżawione lub sprzedane. W ostatnich latach nastąpił znaczny wzrost znaczenia turystyki i rekreacji w strukturze funkcjonalnej gminy. Oprócz dawno istniejącego zespołu rekreacyjnego w mieście Skarszewy powstaje zespół rekreacyjny nad Jeziorem Godziszewskim, funkcja rekreacyjna rozwija się także nad Jeziorem Krawusińskim. Obiekty o funkcjach produkcyjnych, pozarolniczych występują we wsiach Pogódki i Demlin.

III. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO I GOSPODARCZEGO GMINY

Wszystkie poniższe uwarunkowania opisują potrzeby i możliwości rozwoju gminy. Wzajemne relacje pomiędzy różnego rodzaju uwarunkowaniami zdecydują dopiero o obraniu kierunków zagospodarowania przestrzennego.

1. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego i kulturowego

1.1. Geologia i ukształtowanie terenu

W gminie Skarszewy decydujący wpływ na budowę geologiczną wywarł lądolód z okresu bałtyckiego fazy pomorskiej. Miąższość osadów czwartorzędowych jest znaczna, gdyż dochodzi miejscami do 200 i więcej metrów. Spotyka się tu kilka poziomów glin zwałowych, przedzielonych piaskami i żwirami wodnolodowcowymi.

Znaczną powierzchnię gminy zajmuje morena denna, którą w północno-zachodniej części gminy urozmaicają wzgórza morenowe, osiągające wysokość ok. 200 m n.p.m. Wzgórza morenowe budują piaski i żwiry lodowcowe z głazami, głazy zwałowe oraz piaski. Drugim ważnym elementem odznaczającym się w rzeźbie terenów gminy są pola sandrowe, ciągnące się od Skarszew na zachód. Sandry zbudowane są głównie z piasków różnej granulacji oraz piasków ze żwirem. Miąższość osadów wodnolodowcowych dochodzi do 15 m i więcej. Osady holoceni (mułki, kreda jeziorna, gytia wapienna oraz torfy i namuły) wypełniają dna rynien lodowcowych oraz innych obniżzeń.

Gmina Skarszewy położona jest na wysoczyźnie morenowej, poprzecinanej dolinami rzek Wierzycy, Wietcisy, Rutkownicy i Styny (dopływ Motławy). Rzędne terenu wahają się od 207,0 m n.p.m. w rejonie miejscowości Nowy Wiec do 65,0 m n.p.m. w dolinie rzeki Styny.

Ukształtowanie powierzchni gminy Skarszewy jest dziełem lądolodu skandynawskiego oraz wpływających zeń wód roztopowych. Krajobraz został ukształtowany w niedawnej geologicznie przeszłości, zaledwie kilkanaście tysięcy lat temu, w tzw. pomorskiej fazie zlodowacenia bałtyckiego. /S. Gołąbek 1984/.

Lądolód skandynawski zostawił tu olbrzymie masy skalnego gruzu, żwiru i gliny, a także głazy narzutowe. Po lodowcu pozostały liczne piękne jeziora, głównie rynnowe. Główną formą ukształtowania terenu jest wysoczyzna morenowa, związana z formami lodowcowymi.

Przestrzenny układ głównych elementów rzeźby terenu tj. wzniesień czołowomorenowych, wysoczyzn moreny dennej, dolin rzecznych i rynien subglacialnych jest obrazem zachodzących w plejstocenie procesów geomorfologicznych. W gminie Skarszewy dominującą cechą ukształtowania terenu są duże, względnie jednorodne powierzchnie wysoczyzn morenowych falistych i równinnych przeważnie zbudowanych z glin. Znaczne urozmaicenie struktury przyrodniczej wprowadza równoleżnikowy układ polodowcowych dolin wykorzystywanych przez Wierzycę i Wietcisę. Stosunek wielkości (szerokość dna, wysokość zboczy) obu dolin do aktualnych koryt rzek wyraźnie wskazuje na polodowcowy charakter dolin. W swym przebiegu przez południową część gminy Wierzycy wykształciła typową dolinę rzeczną ze wszystkimi jej elementami morfologicznymi, takimi jak meandrujące silnie koryto, starorzecza, zbocza z systemami terasowymi, a nawet ostańcowe pagórki. W obrębie doliny przebiegającej przez gminę Skarszewy można wyróżnić cztery poziomy terasowe. Istotne znaczenie posiadają także rozcięcia erozyjne, licznie występujące wzdłuż stref krawędziowych rynien polodowcowych i

zbczy dolinnych, rozwijające się już od czasów ustąpienia lądolodu. Występują tu także zespoły wzgórz moreny czołowej. Obszary wysoczyznowe w większości są użytkowane rolniczo (grunty rolne zajmują prawie 70% powierzchni gminy).

1.2. Surowce mineralne

Skarszewy to jedna z dominujących w powiecie, a także i w województwie gmin, pod względem zasobów bilansowych kruszyw naturalnych.

Największe złoża zalegają w północnej części gminy, głównie w rejonie wsi Mirowo, Bożepole Królewskie i Wolny Dwór.

Okolice Godziszewa w północno-wschodniej części gminy to jeden z rejonów występowania złóż kredy jeziornej o rozpoznanych, jednak niewielkich zasobach bilansowych.

Na terenie gminy Skarszewy zlokalizowane są następujące złoża:

- Złoże Boże Pole – Postołowo – złoża kruszywa naturalnego, udokumentowane w 1980 r. w kat. C₁, C₂, B. Zasoby złoża wg „Bilansu zasobów kopalini i wód podziemnych w Polsce” wg stanu na koniec 2007 r. wynosiły 6 946,0 tys. ton (zasoby geologiczne bilansowe).
- Złoże Bożepole Królewskie I - złoża kruszywa naturalnego, udokumentowane w 2009 r. w kat. C₁. Zasoby bilansowe złoża, zgodnie z dokumentacją geologiczną, wynoszą 1 020,8 tys. ton.
- Złoże Demlin – kopalinią jest kruszywo naturalne piaskowo-żwirowe, stosowane w drogownictwie, powierzchnia całkowita złoża wynosi 1,79 ha, złoża „Demlin” leży w strefie kontaktu gliniastej wysoczyzny morenowej i piasków wodnolodowcowych. Strop glin zwałowych wysoczyzny obniża się o kilka metrów w kierunku północno-wschodnim, w którym to obniżeniu akumulowane zostały piaski i żwiry wodnolodowcowe. W piaskach tych, na granicy z glinami, występują przewarstwienia gliniaste i pylaste pogarszające jakość kopalini. Zasoby złoża wg „Bilansu zasobów kopalini i wód podziemnych w Polsce” wg stanu na koniec 2007 r. wynosiły 264,0 tys. ton (zasoby geologiczne bilansowe).
- Złoże Demlin I – teren złoża położony jest w całości w obrębie rozległego kompleksu osadów pochodzenia lodowcowego, wykształconych w postaci glin zwałowych, miejscami piasków, żwirów i głazów. Głównym osadem serii złożowej są piaski różnej granulacji od pylastych i bardzo drobnoziarnistych do gruboziarnistych, piaski z domieszką frakcji żwirowej oraz miejscami piaski ze żwirami. Zasoby złoża wg „Bilansu zasobów kopalini i wód podziemnych w Polsce” wg stanu na koniec 2007 r. wynosiły 2 004,0 tys. ton (zasoby geologiczne bilansowe).
- Złoże Godziszewo-Damaszka – złoża kredy, którego eksploatacja została zaniechana, udokumentowane złoża leży we wschodnim krańcu gminy pomiędzy jez. Damaszką, a drogą z Godziszewa do Tczewa.
- Złoże Gołębiewko II – złoża piasku ze żwirem, udokumentowane w kat. C₁. Złoże udokumentowane w 1976 r. w formie karty rejestracyjnej dla Przedsiębiorstwa Robót Budowlanych. Przydatność kopalini - do celów drogowych i ogólnobudowlanych. Zasoby złoża wg „Bilansu zasobów kopalini i wód podziemnych w Polsce” wg stanu na koniec 2007 r. wynosiły 2 182,0 tys. ton (zasoby geologiczne bilansowe).
- Złoże Kamierowskie Piece II – złoża piasku ze żwirem. Kopalini przydatna do celów budowlanych. Zasoby złoża wg „Bilansu zasobów kopalini i wód podziemnych w Polsce” wg stanu na koniec 2007 r. wynosiły 31,0 tys. ton (zasoby geologiczne bilansowe).
- Złoże Mirowo – złoża udokumentowane w kat. C₁, C₂, z rozpoznaniem jakości w kat.

B, kopalina główną jest piasek ze żwirem, w złożu nie występują kopaliny towarzyszące, przydatność kopaliny głównej – do celów budowlanych, obecnie eksploatacja złoża zaniechana. Zasoby złoża wg „Bilansu zasobów kopalini i wód podziemnych w Polsce” wg stanu na koniec 2007 r. wynosiły 18 265,0 tys. ton (zasoby geologiczne bilansowe).

- Złoże Mirowo I – złożo udokumentowane w kat. C₁, C₂, kopalina główną jest piasek ze żwirem, w złożu nie występują kopaliny towarzyszące, przydatność kopaliny głównej – do celów budowlanych, złożo eksploatowane okresowo. Zasoby złoża wg „Bilansu zasobów kopalini i wód podziemnych w Polsce” wg stanu na koniec 2007 r. wynosiły 1 126,0 tys. ton, zasoby przemysłowe 8,0 tys. ton (zasoby geologiczne bilansowe).
- Złoże Mirowo II – złożo piasku ze żwirem zagospodarowane, eksploatowane okresowo, udokumentowane w kat. C₁, C₂, kopalina główną jest piasek ze żwirem, w złożu nie występują kopaliny towarzyszące, przydatność kopaliny głównej – do celów budowlanych. Zasoby złoża wg „Bilansu zasobów kopalini i wód podziemnych w Polsce” wg stanu na koniec 2007 r. wynosiły 2 242,0 tys. ton, zasoby przemysłowe 2 215,0 tys. ton (zasoby geologiczne bilansowe).
- Złoże Skarszewy – złożo piasków kwarcowych, wodnolodowcowych, kopalina przydatna do produkcji betonów komórkowych,
- Złoże Skarszewy II – złożo piasku, którego eksploatacja została zaniechana. Zasoby złoża wg „Bilansu zasobów kopalini i wód podziemnych w Polsce” wg stanu na koniec 2007 r. wynosiły 121,0 tys. ton (zasoby geologiczne bilansowe).
- Złoże Szczodrowo – złożo piasku, którego eksploatacja została zaniechana. Kopalina przydatna do celów budowlanych. Zasoby złoża wg „Bilansu zasobów kopalini i wód podziemnych w Polsce” wg stanu na koniec 2007 r. wynosiły 274,0 tys. ton (zasoby geologiczne bilansowe).
- Złoże Pólko III – złożo piasku i piasku ze żwirem.
- Złoże Wolny Dwór – złożo udokumentowane w kat. C₁, kopalina główną jest piasek ze żwirem, kopalina towarzyszącą – piasek; złożo zagospodarowane, eksploatowane okresowo. Złoże udokumentowane zostało w 1987 r. w formie karty rejestracyjnej. Seria złożowa w dwóch odrębnych polach A i B oddzielonych od siebie drogą asfaltową. Zasoby złoża były eksploatowane głównie z pola A, z którego wydobyto większość zasobów, niewiele natomiast wyeksploatowano z pola B; przydatność kopaliny głównej i towarzyszącej – do celów budowlanych. Zasoby złoża wg „Bilansu zasobów kopalini i wód podziemnych w Polsce” wg stanu na koniec 2007 r. wynosiły 686,0 tys. ton, zasoby przemysłowe 686,0 tys. ton (zasoby geologiczne bilansowe).
- Złoże Wolny Dwór II – złożo piasku ze żwirem eksploatowane, złożo udokumentowane w kat. C₁, kopalina główną jest piasek, w złożu nie występują kopaliny towarzyszące.
- Złoże Wolny Dwór III – złożo udokumentowane w kat. C₁, kopalina główną jest piasek ze żwirem, kopalina towarzyszącą – piasek, przydatność kopaliny głównej i towarzyszącej – do celów budowlanych. Zasoby złoża wg „Bilansu zasobów kopalini i wód podziemnych w Polsce” wg stanu na koniec 200 r. wynosiły 312,0 tys. ton, (zasoby geologiczne bilansowe).
- **Złoże Demlin III - złożo udokumentowane w kat. C₁, kopalina główną jest piasek ze żwirem, w złożu nie występują kopaliny towarzyszące. Powierzchnia całkowita udokumentowanego złoża wynosi ok. 8,88ha. Zasoby złoża wg. Dokumentacji geologicznej..” na koniec 2011r. wynoszą 1 409,75 tys. ton, (zasoby geologiczne bilansowe).**

W granicach zmiany studium zlokalizowane są następujące złoża:

- ***Złoże Mirowo VI***
- ***Złoże Mirowo X***
- ***Złoże Mirowo XII***
- ***Złoże Mirowo XIII***
- ***Złoże Mirowo XIV***

Na terenie gminy Skarszewy występują następujące obszary i tereny górnicze:

- „Wolny Dwór III”, teren górniczy ustanowiony przez Marszałka Województwa Pomorskiego decyzją TROSZ-G-7512/2-39/07 z dnia 25 lutego 2008 r.,
- „Wolny Dwór” Pole A, teren górniczy ustanowiony przez Marszałka Województwa Pomorskiego decyzją DDG.GL-7512-2/43/06 z dnia 15 listopada 2006 r.,
- „Mirowo I-A”, teren i obszar górniczy ustanowiony przez Wojewodę Pomorskiego decyzją ŚR/Ś/IV/7412/3/4/05 z dnia 20 czerwca 2005 r.,
- „Mirowo II-A”, teren i obszar górniczy, obszar górniczy ustanowiony przez Wojewodę Pomorskiego decyzją ŚR/Ś-IV-74125/412/04/05 z dnia 20 czerwca 2005 r. dla złoża Mirowo II KN8929 kruszywa naturalne pod numerem: 10-111/1/64a.
- „Gołębiewko II”, teren i obszar górniczy, obszar górniczy ustanowiony przez Wojewodę Pomorskiego decyzją ŚR/Ś-IV-7412-3/19/05 z dnia 5 grudnia 2005 r. dla złoża Gołębiewko II KN8999 kruszywa naturalne pod numerem: 10-11/2/129.
- „Demlin I”, teren i obszar górniczy, wyznaczony w decyzji - koncesji Starosty Starogardzkiego z dnia 9 maja 2007 r. znak: OS. 751/5/2007, udzielonej Przedsiębiorcy ŻWIROWNIA s.c. Tadeusz Bogdanowicz, Mirosław Mąkosa, Roman Bogdanowicz na wydobycie kopaliny pospolitej – kruszywa naturalnego ze złoża „Demlin”. W/w koncesja jest ważna do dnia 31.12.2016 r.

W granicach zmiany studium występują następujące obszary i tereny górnicze:

- ***„Mirowo VI”, teren i obszar górniczy***
- ***„Mirowo X – B”, teren i obszar górniczy***
- ***„Mirowo X – A”, teren i obszar górniczy***

1.3. Gleby

Gmina Skarszewy charakteryzuje się zróżnicowanym systemem glebowym, zależnym od podłoża na którym się wykształciły gleby. Obszary wysoczyzn morenowych zbudowanych z glin i piasków gliniastych zajmują gleby brunatne właściwe i wylugowane. Na piaszczystych sandrach wykształciły się gleby bielcowe. Doliny rzek i obniżenia bezodpływowe zajmują gleby torfowe. Pod względem klas bonitacyjnych największą powierzchnię zajmują gleby klasy IV – 49% i gleby klasy V – 30%. Szczególnie dobrymi warunkami glebowymi wyróżniają się miejscowości: Bączek, Bolesławowo, Demlin, Godziszewo, Kamierowo, Mirowo, Więckowy i Malary.

1.4. Wody powierzchniowe i podziemne

Przez południową część gminy przebiega jedna z dwóch głównych rzek powiatu starogardzkiego - Wierzyca. Prostopadle dopływa do niej lewostronny dopływ Wietcisa.

Wierzyca to rzeka odznaczająca się niską jakością wód niemal na całej swej długości. Obecnie w zdecydowanej większości stanowisk pomiarowych nie spełnia ona norm jakościowych. Pogorszenie jakości wód rzeki widoczne jest szczególnie w ostatnich kilku

latach. Górny odcinek, na którym w latach dziewięćdziesiątych niemal do samego Starogardu Gdańskiego rzeka prowadziła wody III klasy, obecnie w większości punktów kontrolnych nie spełnia już norm jakościowych. Poza trzecią klasę Wierzyca nie wykracza jedynie na krótkim odcinku powyżej Będomina. Pozaklasowy stan wód Wierzycy warunkuje przede wszystkim koncentracja bakterii coli typu fekalnego, a w dalszej kolejności związków fosforu i azotu azotynowego oraz zawiesiny ogólnej i chlorofilu „a”. Wszystkie pozostałe składniki spełniają normy klas I i II.

Rzeka Wierzyca jest lewostronnym dopływem Wisły o długości około 172,56 km. Wierzyca wpada do Wisły na jej 876,7 km biegu jako lewostronny dopływ w okolicach miasta Gniew. Całkowita powierzchnia zlewni rzeki Wierzycy wynosi około 1602,6 km². Wierzyca wypływa na Pojezierzu Kaszubskim niedaleko wsi Piotrowo ok. 13 km na północno-wschód od Kościerzyny.

Rzeka Wietcisa jest lewostronnym, największym dopływem Wierzycy o długości około 46,6 km. Uchodzi do Wierzycy dwoma ramionami w km 93+170 oraz 93+470. Powierzchnia zlewni rzeki Wietcisy wynosi około 284,6 km² z Rutkownicą i Strugą spod Trzciska. Rzeka Wietcisa wypływa z rejonu jez. Przywidzkiego. Rzeka przepływa przez krajobraz morenowy silnie meandrując. W górnym biegu rzeka wykorzystuje odcinki rynnowe, częściowo zatorfione lub wysłane madami.

Na terenie gminy istnieje 27 jezior o powierzchni przekraczającej 1 ha. Spośród poszczególnych genetycznych typów jezior dominują oczka wytopiskowe, występujące głównie na terenie wysoczyznowym. Pozostałe jeziora należą do typu jezior rynnowych i wytopiskowych jezior morenowych. Największe jezioro gminy - jez. Godziszewskie znajduje się w północno-wschodniej części Skarszew, powierzchnia tego jeziora na terenie gminy wynosi 53,44 ha, a powierzchnia całkowita wynosi 169 ha. Stanowi ono środkowy fragment pojezierza starogardzkiego. Pozostałe jeziora zlokalizowane na terenie gminy to:

j. Stawek	o powierzchni 19,10 ha,
j. Kamierowskie	o powierzchni 5,13 ha,
j. Choczno	o powierzchni 7,68 ha,
j. Krawusińskie	o powierzchni 28 ha,
j. Wielkie Borówno	o powierzchni 17,5 ha,
j. Małe Borówno	o powierzchni 10,5 ha,
j. Rokitki	o powierzchni 5,60 ha
j. Duży Mergiel	o powierzchni 35,4 ha,
j. Mały Mergiel	o powierzchni 7,5 ha.

Oprócz wymienionych występuje także duża ilość mniejszych jezior typu „oczka”.

Na terenie gminy Skarszewy położony jest jedyny w powiecie starogardzkim Główny Zbiornik Wód Podziemnych. Jest to czwartorzędowy zbiornik międzymorenowy nr 116 - Gołębiowo, jeden z dziesięciu zbiorników międzymorenowych w Paśmie Pojeziernym zbiorników czwartorzędowych. Na terenie gminy Skarszewy leży jego południowo-wschodni fragment. Rozprzestrzenia się on na obszarze 107 km², poza Skarszewami także na terenie niektórych gmin powiatu gdańskiego i kościerskiego. Szacunkowa wielkość zasobów dyspozycyjnych zbiornika wynosi 30 m³/d, moduł zasobów dyspozycyjnych to 3,25 l/s/km², a średnia głębokość ujęć - 100 m. Zbiornik ma charakter porowy, gromadzi głównie wody klas Ib i II. Pozostała część powiatu leży poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Stan wód powierzchniowych gminy Skarszewy uzależniony jest od następujących głównych czynników: nieuregulowanej gospodarki wodno-ściekowej, dużego spływu

powierzchniowego oraz dużej ilości zanieczyszczeń związanych z intensywną gospodarką rolną (nawozy, ścieki pochodzące z hodowli zwierząt). W zakresie gospodarki komunalnej ostatnie prace prowadzone na obiekcie oczyszczalni ścieków spowodują zmniejszenie ilości odprowadzanych zanieczyszczeń. W zakresie czystości wód jeziornych zbiornikami najbardziej narażonymi na degradację czystej wody jest zespół jezior bezodpływowych (z jez. Borówno Duże i Małe) aktualnie intensywnie zagospodarowane rekreacyjnie.

Gmina Skarszewy leży w obrębie zlewni rzeki Wierzycy. Lokalnie w strefie doliny rzek przepływających przez gminę: Wierzycy, Więcisa, Rutkownica mogą występować wezbrania wód. Szczególnie w ostatnich latach obserwuje się wzrost ilości podtapianych terenów. Wynika to z zaniedbań w zakresie utrzymania drożności rowów melioracyjnych oraz zarastania koryta rzeki. Lokalne podtopienia mają również miejsce na odcinku Wierzycy przed elektrownią Czarnocińskie Piece, co wynika z zalegania osadu i spływania zbiornika zaporowego.

1.5. Warunki klimatu lokalnego

Zgodnie z podziałem Polski na strefy klimatycznie teren miasta i gminy Skarszewy położony jest na pograniczu I i II strefy klimatycznej. Gmina Skarszewy leży w przejściowej strefie wpływów klimatu morskiego znad Atlantyku i Bałtyku oraz kontynentalnego znad Azji. Cechą tego zjawiska jest zmienność i różnorodność stanów pogody, spowodowana napływem różnych mas powietrza, pomyślna jednak dla gospodarki ludzkiej. Wszystkie pory roku zaczynają się tu później niż w głębi kraju. Na przełomie czerwca i lipca przy bezwietrznej nocy i bezchmurnym niebie można zaobserwować zjawisko tak zwanych jasnych nocy, nieznanie poniżej tej szerokości geograficznej. /J. Milewski 1984/. Cechami charakterystycznymi dla klimatu gminy Skarszewy są: niska amplituda roczna temperatury powietrza (ok. 21°C), średnie opady uzależnione od ekspozycji stoków (550-600 mm) - gmina Skarszewy znajduje się w „cieniu opadowym” wzgórz czołowomorenowych Pojezierza Kaszubskiego oraz duża liczba dni pochmurnych. Rozkład głównych kierunków wiatrów jest zdominowany przez wiatry z sektora zachodniego (SW, W i NW).

Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, ze średnią wartością temperatury 15,8°C, najchłodniejszym styczeń – 2,9°C. Wilgotność względna powietrza waha się w granicach 82-85%. Średnia roczna wartość ciśnienia atmosferycznego wynosi 1015 hPa. Przeważają wiatry z kierunków zachodnich. Przeciętne sumy roczne opadów atmosferycznych oscylują wokół wartości 510 mm. Najmniejsze opady występują w lutym i marcu, najwyższe w czerwcu i lipcu.

Na stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na terenie gminy Skarszewy wpływają obiekty produkcyjne, usługowe, budownictwo mieszkaniowe oraz transport (komunikacja). W 2007 roku gmina Skarszewy rozbudowała sieć ciepłowniczą w kierunku miasta. Do miejskiej sieci CO podłączono budynki zasilane dotychczas przez kotłownię miejską przy ulicy Kościuszki i Placu Hallera. Kotłownie te uległy likwidacji.

W rejonie gminy Skarszewy minimalne temperatury zewnętrzne na przestrzeni ostatnich pięciu lat nie przekroczyły normatywnej temperatury zewnętrznej, tj. -18°C i wahały się w granicach od -8°C do -14°C.

Gmina jest typową gminą rolniczą z małym udziałem przemysłu. Wzrost emisji ma charakter okresowy i związany jest z sezonem grzewczym. Emitorami są również kotłownie lokalne, są to jednak głównie kotłownie opalane olejem opałowym, charakteryzujące się bardzo dobrym stanem technicznym.

Kotłownia	Moc kotłów kW	Paliwo	Stan techniczny
-----------	------------------	--------	-----------------

Miejska Os. Sikorskiego	3 720	miał węglowy	dobry
Kamierowskie Piece	290	olej lekki	dobry

Kolejnym źródłem zanieczyszczenia jest komunikacja, której oddziaływanie skupia się głównie przy trasach komunikacyjnych oraz w rejonie miasta. Do podstawowych zanieczyszczeń emitowanych przez środki transportu zaliczyć należy: tlenki azotu NO_x w przeliczeniu na normowany NO_2 , tlenek węgla (CO), dwutlenek siarki (SO_2), węglowodory aromatyczne, węglowodory alifatyczne, ołów, węgiel elementarny (sadza).

Ruch komunikacyjny jest natężony szczególnie w mieście Skarszewy, gdzie krzyżują się droga wojewódzka 224 i drogi powiatowe.

Ograniczenie tego typu uciążliwości jest trudne ze względu na zwiększającą się ilość źródeł spowodowanych zwiększającym się z roku na rok natężeniem ruchu wynikającym ze wzrostu cywilizacyjnego społeczeństwa oraz ze złych układów komunikacyjnych.

Ze względu na stosunkowo duże odkrycie terenu, obszar gminy jest dobrze przewietrzany, zanieczyszczenia nie stagnują w dolinach rzecznych i obniżeniach.

Można z dużym prawdopodobieństwem przyjąć, że na terenie gminy Skarszewy stężenia średnioroczne jak i okresowe (sezon grzewczy i letni) podstawowych substancji zanieczyszczających powietrze, tj. dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i pyłu, nie przekraczają dopuszczalnych stężeń.

1.6. Flora, fauna

Głównym elementem roślinności na terenie gminy są lasy, zajmujące 21% powierzchni gminy. Tereny leśne przeważają w południowej części gminy szczególnie z obrębie wsi Bączek, Jaroszewy, Obozin i Pogódki. Potencjał leśny gminy pod względem produktywności siedlisk jest umiarkowany. 25% lasów należy do prywatnych właścicieli.

Lasy na terenie gminy Skarszewy tworzą silnie rozczłonkowany system. Skoncentrowane połacie leśne występują w południowej części gminy w dolinie rzeki Wierzycy, we wschodniej części gminy wchodząc w skład OCHK Doliny Wierzycy, na północ od jez. Godziszewskiego. Większe obszary leśne występują również w północno-zachodniej części gminy m.in. w dolinie rzeki Rutkownica.

System zieleni miejskiej tworzony jest przez park miejski w centrum Skarszew, zadrzewienia wokół stadionu i murów miejskich oraz zieleń wzdłuż rzeki Wierzycy.

Ekosystemy leśne gminy Skarszewy z punktu widzenia siedliskowego reprezentowane są przez następujące podstawowe typy lasu:

- bór świeży,
- bór mieszany świeży,
- bór mieszany bagienny,
- bór mieszany wilgotny,
- bór bagienny,
- las wilgotny,
- las świeży,
- las mieszany świeży.

Powierzchniowo na terenie gminy dominują następujące typy siedlisk: las mieszany świeży, bór mieszany świeży i bór świeży. Związane są one przede wszystkim z terenami wysoczyzny morenowej.

Las mieszany świeży (LMśw)

występuje na obszarach wysoczyznowych wysoczyzny moreny dennej i wznórz czołomorenowych. Najczęstszymi glebami są gleby brunatne, sporadycznie bielnicowe oglejone i torfowo – murszowe. W drzewostanie panuje dąb, sosna, buk. W domieszce występują: lipa, modrzew, brzoza, topola, klon i grab.

Bór mieszany świeży (BMśw)

występuje na płaskich wysoczyznach morenowych oraz zbudowanych z utworów piaszczystych terasach nadzalewowych. Występują tu różnorodne gleby typu bielnicowe. W drzewostanie dominuje sosna wspólnie z dębem, domieszkami są brzoza, modrzew, lipa, buk i grab.

Bór świeży (Bśw)

występuje głównie na wysoczyznach morenowych, zbudowanych z piaszczysto-żwirowych osadów fluwiogłacjalnych. Dominują tu gleby bielnicowe, niekiedy oglejone. Drzewostan budują sosny z domieszką brzozy, którym towarzyszyć mogą pojedyncze dęby.

Bór bagienny (Bb)

znajduje się na obszarach torfowisk wysokich i przejściowych. Dominuje tu sosna, jako domieszka występuje brzoza.

Las świeży (Lśw)

rośnie na obszarach wysoczyzny moreny dennej, głównie na stokach i zboczach dolin, gdzie dominują gleby brunatne. Gatunkami budującymi drzewostan są: dąb i buk, domieszki to lipa, jawor, klon, grab, brzoza i topola.

Las wilgotny (Lw)

rośnie zazwyczaj na obszarach wysoczyznowych z płytkozalegającą wodą podziemną, gdzie występują gleby brunatne oglejone. W drzewostanie dominuje dąb, któremu towarzyszą jesion, grab, lipa, wiąz, jawor, klon, brzoza, olcha i buk.

Ols (Ol)

typowy ols występuje głównie na obszarach równin zalewowych dolin rzecznych lub na równinach torfowo-bagiennych. Typowe gleby to gleby torfowe, mursze oglejone lub mułowo-glejowe. Panującym drzewem jest olcha, której towarzyszy brzoza i jesion. rośnie zazwyczaj na obszarach wysoczyznowych z płytko zalegającą wodą podziemną, gdzie występują gleby brunatne oglejone. W drzewostanie dominuje dąb, któremu towarzyszą jesion, grab, lipa, wiąz, jawor, klon, brzoza, olcha i buk.

Obszar gminy obfituje w torfowiska wysokie i przejściowe, z czego najczęściej są to niewielkie, zatorfione obniżenia terenu o powierzchni poniżej 1 ha, rzadziej spotykane są zbiorowiska większe.

1.7. Hałas

Uciążliwości związane z emisją hałasu do środowiska w gminie Skarszewy wynikają z emisji hałasu komunikacyjnego spowodowanego przebiegiem przez gminę drogi wojewódzkiej Nr 224. Najbardziej narażonym na emisję hałasu jest miasto Skarszewy.

Powszechnie stosowanym rozwiązaniem w UE jest stosowanie ekranów

dźwiękoizolacyjnych, jednak jest to rozwiązanie drogie. W związku z powyższym proponuje się stosować w chwili obecnej następujące środki zapobiegawcze:

- utrzymanie ulic w należyłym stanie,
- eliminowanie z ruchu pojazdów mechanicznych będących w złym stanie technicznym i nieodpowiadających normom,
- ograniczenie prędkości pojazdów poruszających się w mieście,
- kontrolowanie przestrzegania ograniczenia prędkości oraz dopuszczalnej ładowności pojazdów,
- stosowanie okien o podwójnej izolacyjności akustycznej,
- od strony pasa ruchu lokalizowanie pomieszczeń o funkcji innej niż mieszkalna,
- nowa zabudowa winna być lokalizowana w bezpiecznej odległości od drogi.

1.8. Pole elektromagnetyczne

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego są systemy przesyłowe energii elektrycznej, stacje radiowe, telewizyjne i telefonii komórkowej, urządzenia diagnostyczne, terapeutyczne, urządzenia przemysłowe i urządzenia użytku domowego, słowem - promieniowanie to występuje powszechnie w środowisku. Ujemny wpływ na stan środowiska i zdrowie ludzi mają urządzenia, które emitują fale elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości w postaci radiofal o częstotliwości od 0,1 do 300 MHz i mikrofal od 300 do 300 000 MHz, umieszczone w środowisku naturalnym. W gminie Skarszewy do sztucznych źródeł emisji pól elektromagnetycznych stanowiących potencjalne zagrożenie dla środowiska należą:

- linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 220 kV i 110 kV,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne wykorzystywane w przemyśle, ośrodkach medycznych, policji, straży pożarnej.

1.9. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska i poważne awarie

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska i poważne awarie mogą zdarzyć się w jednostkach stosujących lub magazynujących materiały niebezpieczne lub podczas transportu substancji niebezpiecznych. Skutki takich awarii są dużym zagrożeniem dla środowiska, mogącym wywołać nieodwracalne zmiany. Konsekwencje takich wypadków określa się mianem - nadzwyczajnych zagrożeń środowiska. Zaliczamy do nich: zanieczyszczenie poszczególnych elementów środowiska w wyniku awarii i katastrof w zakładach przemysłowych, transporcie, rozładunku i przeładunku materiałów niebezpiecznych i innych substancji, pożary na rozległych obszarach lub długo trwające, a także towarzyszące awariom z udziałem materiałów niebezpiecznych, powodujące zniszczenie lub zanieczyszczenie środowiska, zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska w wyniku katastrof budowli hydrotechnicznych, zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska w wyniku klęsk żywiołowych: huraganów, powodzi, suszy, trzęsienia ziemi. Jednym z najważniejszych zadań w zakresie prewencji nadzwyczajnych zagrożeń środowiska i przeciwdziałaniu poważnym awariom jest ewidencja źródeł, które mogą spowodować tego typu zagrożenia.

Zdarzenia posiadające cechy nadzwyczajnych zagrożeń dla środowiska i ludzi mogą powstać na terenie gminy Skarszewy:

- podczas transportu substancji niebezpiecznych,
- jako efekt celowej lub nieświadomej działalności człowieka związanej z niezgodnym z przepisami pozbywaniem się substancji (materiałów niebezpiecznych).

Transport substancji niebezpiecznych odbywać się może w cysternach kolejowych

lub autocysternach oraz mniejszych opakowaniach takich jak balony, beczki przewożone samochodami.

Pozbywanie się substancji niebezpiecznych w sposób niezgodny z przepisami stanowi specyficzną grupę zagrożeń wymagającej w pierwszym rzędzie identyfikacji składu porzuconego odpadu, a dopiero potem podjęcie stosowanych działań unieszkodliwiających czy ratowniczych.

Wiodącą rolę w sprawowaniu funkcji zapobiegawczo-ochronnych i ratowniczych pełni Państwowa Straż Pożarna, którą należy bezzwłocznie powiadomić w razie awarii.

Kolejnym zagrożeniem na terenie gminy Skarszewy jest drogowy transport toksycznych środków przemysłowych i materiałów niebezpiecznych. Zagrożenia tego rodzaju nie podlegają klasyfikacji w oparciu o kryteria Zespołu Przeciwdziałania Nadzwyczajnym Zagrożeniom Środowiska Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (*Bładowska D., 1996*), powinny być jednak poważnie traktowane.

Problem Nadzwyczajnych Zagrożeń Środowiska występuje okazjonalnie na wielu drogach kołowych w naszym kraju. Jest on często związany z nieprzestrzeganiem przez przewoźników przepisów bezpieczeństwa transportu materiałów niebezpiecznych.

2. Obszary i obiekty środowiska przyrodniczego i kulturowego objęte ochroną

2.1. Środowisko przyrodnicze

Na obszarze gminy wyszczególnić można następujące formy ochrony przyrody: dwa obszary chronionego krajobrazu: „Doliny Wietcisy” oraz „Doliny Wierzycy”, liczne pomniki przyrody, rezerwat przyrody Brzęczek oraz projektowane obszary sieci Natura 2000. Strukturę ekologiczną na obszarze gminy uzupełniają, wyróżnione w koncepcji sieci ekologicznej województwa, planowane elementy sieci: korytarz ekologiczny dolina Wierzycy o randze regionalnej oraz dwa łączniki lokalne Przywidzki i Polaszkowski – rangi lokalnej. Obszary tworzące sieć ekologiczną pełnią rolę ważnych węzłów stabilizujących funkcjonowanie środowiska i kształtujących warunki ekologiczne życia mieszkańców.

2.1.1. Obszary chronionego krajobrazu

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r., art. 23., ust.1.: „*Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych*”.

Na terenie gminy Skarszewy zlokalizowane są dwa obszary chronionego krajobrazu: „Doliny Wietcisy” oraz „Doliny Wierzycy”, ustanowione Rozporządzeniem Nr 5/05 Wojewody Pomorskiego z dnia 24 marca 2005 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim, zmienionym rozporządzeniem Nr 23/07 Wojewody Pomorskiego z dnia 6 lipca 2007 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim.

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wietcisy

Położony jest w północnej części powiatu starogardzkiego. Swym zasięgiem obejmuje środkowy odcinek doliny rzeki Wietcisy i dolny odcinek jej dopływu Bukowiny wraz z przyległym kompleksem leśnym porastającym wierzchowinę wysoczyzny. W dnie doliny Wietcisy występują wartościowe zbiorowiska roślinności terenów podmokłych. Istotnym walorem jest naturalny bieg Wietcisy, silnie meandrującej wśród terenów o małym stopniu przekształcenia antropogenicznego.

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wierzycy

Rozpóściera się na pograniczu między Pojezierzem Kaszubskim, a Borami Tucholskimi i Pojezierzem Starogardzkim. Obejmuje on środkowy odcinek doliny rzeki, od okolic Kościerzyny po Starogard Gdański. Główną wartość przyrodniczą obszaru stanowi dolina rzeczna z całym zestawem elementów morfologicznych (meandrujące koryto, starorzecza, pagórki meandrowe i krawędzie), wraz ze zróżnicowanymi zbiorowiskami roślinności.

Zgodnie z powyższymi rozporządzeniami Wojewody na obszarach chronionego krajobrazu „Doliny Wiectisy” oraz „Doliny Wierzycy” wprowadzono następujące zakazy, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4:

1. zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanej z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
2. realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska;
3. likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
4. wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
5. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
6. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystywanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
7. likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
8. lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

W odniesieniu do zakazów wymienionych w ust. 1 wprowadza się następujące wyjątki:

1. Zakaz wymieniony w ust. 1 pkt. 2 nie dotyczy terenów przewidzianych na lokalizację przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko nie jest obowiązkowe, jeżeli przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę OCHK;
2. Zakaz wymieniony w ust. 1 pkt. 4 nie dotyczy udokumentowanych złóż piasku i żwiru, których eksploatacja nie będzie powodowała zmiany stosunków wodnych, zagrożenia dla chronionych ekosystemów oraz gatunków roślin i zwierząt;
3. Zakazy wymienione w ust. 1 pkt. 8 nie dotyczą:
 - a) obszarów zwartej zabudowy miast i wsi, w granicach określonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin (lub w równorzędnych dokumentach planistycznych), gdzie dopuszcza się uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej i usługowej pod warunkiem wyznaczenia nieprzekraczalnej linii zabudowy od brzegów wód zgodnie z linią występującą na przylegających działkach,

- b) siedlisk rolniczych – w zakresie uzupełniania istniejącej zabudowy o obiekty niezbędne do prowadzenia gospodarstwa rolnego, pod warunkiem nieprzekraczania dotychczasowej linii zabudowy od brzegów wód,
- c) wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów dostępu do wód publicznych – w zakresie niezbędnym do pełnienia funkcji plaż, kąpielisk i przystani,
- d) istniejących ośrodków wypoczynkowych, obiektów letniskowych, mieszkalnych i usługowych, zrealizowanych na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które utraciły moc przed dniem 1 stycznia 2004 r. – gdzie dopuszcza się przebudowę i modernizację istniejącego zainwestowania w celu poprawy standardów ochrony środowiska oraz walorów estetyczno-krajobrazowych, pod warunkiem nie zwiększania powierzchni zabudowy, a także nie przybliżania zabudowy do brzegów wód, jeżeli w trakcie postępowania strona wykaże brak niekorzystnego wpływu planowanej inwestycji na chronione w danym obszarze ekosystemy i krajobraz.

2.1.2. Pomniki przyrody

W myśl ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r., art. 40., ust.1.: „Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie”.

Na terenie gminy Skarszewy za pomniki przyrody uznano 26 obiektów, ich lokalizacja zgodnie z załącznikiem graficznym do studium.

L.p.	Rodzaj	Gatunek	Obwód (m)	Nr rejestru	Data powołania
1.	drzewo	dąb szypułkowy	4,50	24	1955-01-24
2.	głaz		9,75	25	1955-01-31
3.	głaz		2,45	26	1955-01-31
4.	głaz		9,25	27	1955-01-31
5.	głaz		5,50	28	1955-01-31
6.	głaz		8,90	29	1955-01-31
7.	głaz		6,90	30	1955-01-24
8.	grupa głazów		5,70	374	1979-04-20
9.	drzewo	dąb szypułkowy	4,55	375	1979-04-20
10.	grupa drzew	4 buki pospolite	3,60 3,60 2,50 2,45	376	1979-04-20
11.	drzewo	lipa drobnolistna	4,40	377	1979-04-20
12.	drzewo	buk pospolity	2,20	379	1979-04-20
13.	drzewo	dąb szypułkowy	2,80	380	1979-04-20
14.	drzewo	modrzew europejski	2,12	543	1986-11-25
15.	drzewo	kasztanowiec	3,05		1989-06-12

		biały		706	
16.	drzewo	lipa drobnolistna	4,20	707	1989-06-12
17.	grupa drzew	4 brzozy brodawkowate	2,10 2,30 2,25 2,20	708	1989-06-12
18.	drzewo	jesion wyniosły	3,20	709	1989-06-12
19.	głaz		8,50	748	1989-06-12
20.	drzewo	buk pospolity	3,05	890	1993-06-04
21.	drzewo	buk pospolity	4,00	891	1993-06-04
22.	drzewo	buk pospolity	3,05	892	1993-06-04
23.	drzewo	buk pospolity	3,03	893	1993-06-04
24.	drzewo	buk pospolity	4,00	894	1993-06-04
25.	głaz		6,20	153	1966-12-31
26.	głaz		6,50	154	1966-12-31

Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody w stosunku do pomnika przyrody mogą być wprowadzone następujące zakazy:

1. niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
2. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
3. uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
4. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
5. likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
6. wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
7. zmiany sposobu użytkowania ziemi;
8. wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
9. umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
10. zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
11. umieszczania tablic reklamowych.

Powyższe zakazy nie dotyczą:

1. prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
2. realizacji inwestycji celu publicznego po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
3. zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
4. likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

2.1.3. Rezerваты przyrody

W myśl ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r., art. 13., ust.1.: „rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub wartościami krajobrazowymi”.

Na terenie gminy Skarszewy znajduje się rezerwat przyrody Brzęczek, utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody.

Ochroną objęto zbiorowiska żyznej i kwaśnej buczyny pomorskiej z okazałym drzewostanem (wiek 150 lat), położone na gruntach, będących własnością Skarbu Państwa, w zarządzie Lasów Państwowych – Nadleśnictwa Starogard. Są tu stanowiska rzadkich i chronionych roślin naczyniowych. Rezerwat zajmuje powierzchnię 25,49 ha, został utworzony w 1983 roku. Część rezerwatu położona jest na terenie powiatu kościerskiego w gminie Liniewy.

Zgodnie z Rozporządzeniem Nr 1/08 Wojewody Pomorskiego z dnia 9 stycznia 2008 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu Brzęczek ustalone zostały następujące działania ochronne:

- przebudowa drzewostanu żyznej buczyny pomorskiej *Galio odorati-Fagetum* (wiek ok. 160 lat, zwarcie umiarkowane, skład: buk 100%, w południowej części – kępa: sosna, świerk, modrzew, brzoza – ok. 65 lat), prace przeprowadzić w pierwszym pięcioleciu, w 2-3 nawrotach,
- przebudowa drzewostanu żyznej buczyny pomorskiej (wiek ok. 70 lat, skład: buk 80%, modrzew 10%, brzoza 10%, w domieszce sosna, świerk, zwarcie pełne), prace przeprowadzić w pierwszym pięcioleciu, w 2-3 nawrotach,
- przebudowa drzewostanu żyznej buczyny pomorskiej (wiek ok. 80 lat, skład: buk 80%, modrzew 20%, w domieszce sosna, miejscami brzoza, zwarcie pełne), usunięcie drzew szpilkowych i redukcję brzozy przeprowadzić w pierwszym pięcioleciu, w 2-3 nawrotach,
- renaturalizacja antropogenicznie ukształtowanej postaci żyznej buczyny typu pomorskiego w zgodny z siedliskiem grąd subatlantycki *Stellario – Carpinetum*.

W celu eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych wprowadza się także następujące zasady ochrony:

- zachować rolniczy charakter gruntów wsi Pogódki graniczących z rezerwatom od strony południowo-zachodniej,
- nie lokalizować zabudowy w odległości mniejszej niż 200 metrów od rezerwatu,
- wyłączyć zachodni brzeg jez. Jastrzębce z użytkowania turystycznego i rekreacyjnego,
- nie zmieniać stosunków wodnych w jeziorach i terenach bagiennych graniczących z rezerwatem od strony wschodniej w sposób, który mógłby negatywnie wpłynąć na cel ochrony rezerwatu,
- nie prowadzić przez obszar rezerwatu liniowych elementów, takich jakich jak drogi, rurociągi, linie telefoniczne i energetyczne.

2.1.4. Obszary Natura 2000

W myśl ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r., art. 33: „zabrania się podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000”. Powyższy przepis stosuje się odpowiednio do projektowanych obszarów Natura 2000,

znajdujących się na liście, o której mowa w art. 27 powyższej ustawy (lista obszarów Natura 2000, opracowana przez Ministra właściwego do spraw środowiska, uzgodniona z Radą Ministrów), do czasu zatwierdzenia tej listy przez Komisję Europejską albo odmowy jej zatwierdzenia.

Zgodnie z art. 36 powyższej ustawy: *„na obszarach Natura 2000 nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urzędzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie zagrażają one zachowaniu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin lub zwierząt ani nie wpływają w sposób istotny negatywnie na gatunki roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000”.*

Ostoje Natura 2000 to sieć obszarów chronionych, tworzona na mocy prawa europejskiego Dyrektywy 79/403/EEC zwanej dziś Dyrektywą Ptasią oraz Dyrektywy 92/43/EEC, czyli Dyrektywy Siedliskowej. Obszary te stworzyć mają docelowo Europejską Sieć Ekologiczną Obszarów Chronionych, której celem jest zachowanie wszystkich zagrożonych i najbardziej reprezentatywnych dla naszego kontynentu siedlisk przyrodniczych wraz z towarzyszącą im fauną i florą. Obszary wchodzące w skład sieci są bardzo różnicowane. Mogą obejmować już istniejące tereny chronione (parki narodowe, rezerваты, parki krajobrazowe) jak i obszary w ogóle nie planowane do objęcia ochroną (np. obszary o różnicowanym krajobrazie rolniczym i dużej różnorodności gatunkowej, tzw. Obszary Przyrodniczo Wrażliwe, czyli w skrócie OPW). Istotne dla ich wyznaczania jest obecność określonych typów siedlisk przyrodniczych, których listę zawiera załącznik I Dyrektywy Siedliskowej, określonej grupy gatunków zwierząt i roślin wyszczególnionych w załączniku II tejże Dyrektywy lub też ptaków wymienianych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej.

Na obszarze gminy Wojewódzki Zespół Specjalistyczny w Gdańsku zaproponował lokalizację trzech obszarów sieci NATURA 2000. Pierwszy z nich stanowi część Obszaru Chronionego Krajobrazu „Doliny Wierzycy” i nosi taką samą nazwę. Dwa pozostałe to „Szczodrowo” i „Zielenina”.

Pierwszy obszar obejmuje dolinę Wierzycy, o długości około 21 km, między jazem w Czarnocińskich Piecach, a mostem drogowym w Starogardzie Gdańskim. Koryto rzeczne Wierzycy ma szerokość do kilkunastu metrów, głęboko wcina się w otaczający teren tworząc wyraźne jary i wąwozy. Wierzyca jest stosunkowo niewielką rzeką o bogatej ichtiofaunie. Stwierdzono tu silne populacje co najmniej 2 gatunków ryb z zał. II Dyrektywy Siedliskowej – brzanki i głowacza białopłetwego. W przypadku brzanki jest to najbardziej na północ wysunięte stanowisko w Polsce. Stwierdzono tu także występowanie kilku innych, cennych gatunków ryb, związanych z szybko płynącymi rzekami – pstrąga potokowego, lipienia, piekielnicy, strzebli potokowej i śluzy. Występują tu także stabilne populacje dwóch ssaków z zał. II Dyrektywy Siedliskowej – wydry i bobra.

Drugi obszar - „Szczodrowo”, obejmuje rozległą nieckę torfowiskową o powierzchni przekraczającej 90 ha, wraz z otaczającymi ją przyległymi zboczami. Dawne torfowisko wysokie jest dość silnie, szczególnie w części południowej, wyeksploatowane. Tu aktualnie dominuje roślinność przejściowotorfowiskowa. W części północnej zlokalizowane są stadia regeneracyjne torfowiska wysokiego. W północno-wschodniej części znajduje się mezotroficzny (pierwotnie zapewne dystroficzny) zbiornik wodny - Jez. Czarne o powierzchni 6,7 ha. W części południowej i w północnej zarejestrowano natomiast szereg mniejszych jezior o charakterze dystroficznym. Pod względem siedlisk przyrodniczych w ostoi dominują rozległe płaty borów i brzeziny bagiennych o relatywnie dobrym stanie zachowania. Otoczenie torfowiska oraz mineralne wyspy i półwyspy w jego obrębie zajmują płaty kwaśnych dąbrów i buczyn.

Trzeci zaś to teren o urozmaiconej rzeźbie, przecięty fragmentem doliny Rutkownicy,

z kilkoma zagłębieniami, zajętymi przez oczka wodne, stanowiące głównie dawne wyrobiska po pozyskiwaniu torfu, a w których występuje strzebla błotna. Wyrobiska otoczone są przez pastwiska i pola oraz fragmenty kompleksu leśnego, z siedliskami buczyny żyznej i kwaśnej, miejscami również grądu subatlantyckiego.

2.1.5. Użytek ekologiczny

W myśl ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r., art. 42: „*Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania*”.

Na terenie gminy Skarszewy znajduje się jeden użytek ekologiczny „BORÓWIANKA” utworzony Uchwałą Nr XXXIV/262/09 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 28 maja 2009 roku. Obszar objęty ochroną zlokalizowany jest na działce nr ewid. 238/4 położonej w obrębie 10 w mieście Skarszewy i ma powierzchnię ponad 14 ha. Przedmiot ustanowionej ochrony i w związku z tym wprowadzone zakazy określa w/w uchwała.

2.2. Środowisko kulturowe

Rys historyczny

Pierwotnie wieś będąca zaczątkiem miasta Skarszewy nosiła nazwę Równino. Prawdopodobnie już w okresie kształtowania się państwa pierwszych Piastów istniał tu niewielki obronny gród stanowiący siedzibę tzw. opola. Pierwsza pisana informacja dotycząca Równina pochodzi z roku 1174, gdy osadę tę z rąk księcia Grzymisława otrzymał nie znany z imienia rycerz. Po spustoszeniu okolicy przez Prusów i bezpotomnej śmierci owego rycerza, książę dokonał nowej darowizny na rzecz joannitów, przekazując im znaczne tereny w rejonie Skarszew i Starogardu Gdańskiego. Przepuszczalnie jeszcze w XI wieku założono tu parafię i wybudowano drewnianą świątynię.

Wzniesiony w ciągu XIII stulecia zamek stał się w roku 1305 siedzibą joannickiego komtura i stolicą boliwatu (okręgu administracyjno-wojskowego). Istniejące w pobliżu zamku podgrodzie w roku 1275 otrzymało prawo składu. Jego dynamiczny rozwój po napływie wypędzonego przez Krzyżaków z Tczewa i Gdańska mieszczaństwa w latach 1308-09 doprowadził do nadania Skarszewom w roku 1320 praw miejskich potwierdzonych przez joannickiego Wielkiego Mistrza w 1341 roku.

W roku 1370 joannici sprzedali Skarszewy i ziemię skarszewską Krzyżakom uzyskując 10.000 grzywien. Nowi właściciele podporządkowali je komturowi tczewskiemu. Krzyżacy dokonali wzmocnienia zamku, zastępując drewniane palisady murami ceglany. O pogorszeniu się doli mieszczan świadczyć może zwołanie w roku 1410 właśnie do Skarszew zjazdu stanów pruskich, który uchwalił zhołdowanie Prus królowi Władysławowi Jagiełłę. Kolejny zjazd zainicjowany tym razem przez Zakon, odbył się w roku 1433, gdy w granice państwa zakonnego wkroczyły oddziały czeskich husytów. Cesarz, mimo słanych próśb, nie przysłał pomocy i już latem Skarszewy opanowane zostały przez Braci Czeskich, którzy oszczędzając miasto zniszczyli krzyżacki zamek. Po zawiązaniu

się Związku Pruskiego, w latach 1441-43, miasto trzykrotnie gościło jego członków. Po wybuchu wojny trzynastoletniej Skarszewy zwróciły się do Gdańska z prośbą o opiekę. Gdańczanie poprzestali na przysłaniu do miasta własnych znaków wojskowych chorągwi. W styczniu 1455 roku nieuzbrojone miasto zostało ograbione i spalone przez krzyżacką załogę z Tczewa. Wojska krzyżackie jeszcze dwukrotnie „odwiedzały” Skarszewy - jesienią 1460 roku i przez prawie cały rok 1462. Po rozgromieniu Krzyżaków pod Świecinem koło Pucka do miasta wkroczyły wojska polskie.

Jako miasto królewskie, po zawarciu pokoju w Toruniu, Skarszewy stały się starostwem nadawanym przez króla z tzw. wolnej ręki. W połowie XVI wieku większość mieszkańców Skarszew przeszła na luteranizm i przejęła istniejące w mieście kościoły. Po edyktie królewskim z roku 1598 fara powróciła do katolików, a ewangelicy dla potrzeb kultu przystosowali jedną z baszt. Od roku 1613 wzrosła rola miasta, gdyż nastąpiło połączenie funkcji starosty skarszewskiego i wojewody pomorskiego. Skarszewy stały się miejscem urzędowania sędziego. Także tu odbywały się charakterystyczne dla XVII wieku procesy czarownic. Jak podają I. Trojanowska i F. Mamuszka, w ciągu 7 miesięcy 1700 roku, osądzono i spalono na stosie aż 4 kobiety. Żyjąca tu ludność polska i niemiecka była bardzo zantagonizowana. Do historii przeszły kłótnie, skargi i rozprawy sądowe między mieszkańcami. Mimo urzędowej rangi Skarszewy rozwijały się bardzo powoli. W latach 1629 i 1655 miasto zostało spustoszone przez Szwedów, a wielkie pożary w latach 1708, 1714, 1731 zniszczyły prawie całą zabudowę. Mieszkający tu ewangelicy po stracie drewnianego kościoła (w trakcie pożaru w roku 1731) po dziesięciu latach starań uzyskali zgodę na budowę nowego kościoła, pod warunkiem „postawienia go w ciągu 24 godzin”. Niechętny protestantom wojewoda Jakub Narzyski bardzo się zdziwił, gdy w nocy z 14 na 15 września 1741 roku stanęła w mieście potężna świątynia. Jak się okazało wszystkie części kościoła przygotowane zostały w Gdańsku i potajemnie sprowadzone do Skarszew.

W roku 1772 zajmujący Skarszewy komisarze pruscy zastali tu jedynie 1005 mieszkańców, zamieszkujących 160 domów, krytych w większości słomą. Miasto włączone pierwotnie do powiatu starogardzkiego, od roku 1818 zaś podlegało nowo powstałemu starostwu w Kościerzynie. Ciekawostką może być fakt, iż w roku 1818 Skarszewy liczyły ponad dwukrotnie więcej mieszkańców niż ustanowiona siedzibą władz powiatowych Kościerzyna. Jako podrzędny ośrodek miejski dla najbliższej okolicy w ciągu XIX wieku Skarszewy zwiększyły liczbę ludności do ponad 3.500. Powstało w mieście kilka zakładów rzemieślniczych, a zwiększająca się liczba Niemców zamieszkujących Skarszewy nadała mu prawie niemiecki charakter. Polska ludność zaczęła organizować się dopiero w początkach XX wieku tworząc między innymi Polski Bank Ludowy, chór „Lutnia” i Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”.

„Błękitna Armia” gen. Hallera wkroczyła do Skarszew dnia 30 stycznia 1920 roku kończąc okres 148 letniej niewoli pruskiej. W ciągu międzywojennego dwudziestolecia udało się Skarszewianom wykupić część niemieckich posesji w centrum miasta, zmodernizować pobliską elektrownię miejską oraz upiększyć okolice rynku. W latach 30-tych bardzo aktywna stała się niemiecka mniejszość posiadająca 5 mandatów w 18 osobowej radzie miasta, własną szkołę powszechną oraz poparcie właścicieli leżących wokół Skarszew majątków ziemskich.

Niemiecka młodzież występowała jawnie nawet z ćwiczeniami wojskowymi. Pogrzeb zamordowanego przez niemieckie bojówki 20 lipca 1939 roku żołnierza Straży Granicznej w pobliskim Bożympolu stał się wielką manifestacją patriotyczną mieszkańców Skarszew. Zbrodnia ta odbiła się głośnym echem na całym Pomorzu, a w uroczystościach pogrzebowych uczestniczył przybyły z Warszawy gen. Gtmot - Skotnicki. Kolejna antyniemiecka demonstracja ze spalaniem kukły Hitlera miała miejsce w Skarszewach 31 sierpnia 1939 roku.

Niemcy, którzy zajęli miasto już 2 września, odpłacili Skarszewianom z nawiązką za manifestowanie polskości. Masowe mordy dokonane przez miejscowych Niemców tworzących tzw. Selbschutz miały miejsce w Nowym Wiecu, Borównie oraz na przedmieściach Skarszew - przy drogach do Kleszczowa i do Kościerzyny. Łącznie w latach 1939-1945 zamordowano kilkuset mieszkańców Skarszew i najbliższej okolicy.

Zniszczone w ponad 40% miasto zajęły wojska sowieckie 8 marca 1945 roku. Początkowo władzę w mieście sprawował sowiecki komendant wojenny. Pierwsza szkoła otwarta została jeszcze w kwietniu 1945 roku, a od jesieni rozpoczęło funkcjonowanie także technikum rolnicze oraz przedszkole. Połączenia kolejowe z innymi miastami przywrócono Skarszewom w latach 1946-47. Ostatnie półwiecze zaowocowało przede wszystkim rozbudową miasta, powstaniem obiektów sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych. Dzisiejsze Skarszewy to typowe małe miasteczko Pomorza.

Gmina Skarszewy zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego położona jest w obrębie regionu historyczno-kulturowego – Kociewie Polne (mikroregion ziemia skarszewska), na terenach o bardzo wysokich walorach dziedzictwa kulturowego. Ważniejsze obiekty zabytkowe na obszarze gminy to: układ urbanistyczny i założenie zamkowe w mieście Skarszewy, zespoły dworsko-parkowe we wsiach: Bolesławowo, Bączek, Pogódki i Zapowiednik.

OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW:

Na terenie gminy w rejestrze zabytków znajdują się następujące obiekty architektoniczne:

- kościół parafialny p.w. św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza w Szczodrowie jedyny zachowany na Kociewiu późnośredniowiecznym, drewnianym kościołem. Świątynia p.w. św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza powstała w ciągu XV i XVI stulecia. Niewystarczający na bieżące potrzeby i nie odpowiadający aktualnym gustom kościół był 5-krotnie przebudowywany: w roku 1687 rozbudowano wieżę, w roku 1735 znacznie wydłużono prezbiterium, w latach 1885-89 dokonano zmiany wystroju wnętrza, w roku 1897 zastąpiono leżące na głazach przyciesia podmurówką z czerwonej cegły, a w 1903 wytynkowano od środka ściany kościoła, niszcząc stare polichromie. Dachówka pokrywająca obecnie świątynię zastąpiła w roku 1928 stosowane wcześniej gonty. Wreszcie ogołocony z wyposażenia i zbezczeszczony przez hitlerowców kościół przeszedł gruntowną renowację poprzedzoną skrupulatnymi badaniami w roku 1960. Szczególnie dotkliwą stratą było zniszczenie przez Niemców w roku 1940 obu zabytkowych dzwonów - gotyckiego z roku około 1300 i renesansowego, gdańskiej roboty, z 1641 roku. Okazale prezentuje się ołtarz główny z figurą Madonny. Pierwotnie w centrum ołtarza znajdował się obraz patronów kościoła św. Szymona i Judy Tadeusza. Z kolei najstarszym zabytkiem jest granitowa kropielnica pamiętająca jeszcze XIV wiek. Warto zwrócić uwagę na umieszczony w jednym z południowych okien herbowy witrażyk z rakiem, inicjałami T.K. oraz datą 1603,
- późnogotycki kościół filialny p.w. św. Michała Archanioła w Obozinie,
- kościół parafialny p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Pogódkach wybudowany w roku 1714 kościół barokowy. Powstał on na miejscu rozebranego XIII - wiecznego kościoła cysterskiego. Całe wyposażenie pochodzi z drugiej połowy XVIII wieku.,
- kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła w Skarszewach przy ul. Ks. Ściegiennego 3. Skarszewska fara powstawała przez ponad 200 lat. Jej budowę zapoczątkowali w roku 1274 właściciele miasta - joannici. Po wybudowaniu prezbiterium, nawy głównej i wieży, przerwane w roku 1370 prace wznowiono na przełomie XV i XVI wieku, dobudowując nawy boczne i kaplicę od strony

południowej kościoła. Ostatnia przebudowa wykonana została w 1868 roku. Bogate wyposażenie kościoła, na które składa się 8 ołtarzy, ambona, chrzcielnica oraz kilka ciekawych obrazów jest barokowe i rokokowe. Fundatorem głównego ołtarza był tutejszy proboszcz w latach 1733-34, późniejszy biskup warmiński i dyplomata Adam Grabowski. Był on bardzo barwną postacią, której zawdzięczamy między innymi odkrycie rękopisu kroniki Galia Anonima i jej pierwsze wydanie drukiem. Warto zwrócić uwagę także na usytuowaną na ścianie szczytowej figurę św. Jana Nepomucena pochodzącą z połowy XVIII wieku.

- kościół ewangelicki p.w. św. Maksymiliana w Skarszewach wzniesiony w latach 1879-1881 na południe od murów miejskich. Po wojnie nieczynny, przez wiele lat użytkowany był jako magazyn, od kilku lat stanowi kościół filialny miejscowej parafii. Jest to typowa dla końca XIX wieku budowla z czerwonej cegły o neogotyckim kształcie,
- kościół parafialny p.w. św. Jana Nepomucena w miejscowości Godziszewo przy ul. Tczewskiej - wybudowany w 1748 r. barokowy kościół. Prawie cały wystrój pochodzi z lat 1750-1760. Jedynym zabytkiem przeniesionym ze starego kościoła jest znajdujący się w kruchcie późnorenesansowy nagrobek podkomorzego pomorskiego i kasztelana elbląskiego Jana Wiesiołowskiego oraz jego żony Justyny z Branickich,
- zespół średniowiecznych obwarowań miejskich – ciąg wschodni i południowy w Skarszewach przy ul. Rzecznej, Ogrodowej, Zduńskiej i Szkolnej, Mury miejskie i fragmenty baszt obronnych zachowały się w południowej i wschodniej części miasta. Pierwsze umocnienia miejskie powstały jeszcze w czasach joannickich, a kamiennie-ceglane mury, których fragmenty są widoczne do dziś, zaczęli wznosić Krzyżacy w 1370 roku. Po rozbudowie w XV stuleciu ówczesne miasto opasane było murami o grubości do 2 m i wysokości 8 m, wzmocnione 22 basztami i 3 bramami miejskimi. Całość otaczały ponadto mokradła, rzeka Wietcisa i fosa miejska. Część baszt wykorzystywana była także do celów innych niż obronne. Przykładem może być stosunkowo dobrze zachowana Baszta Skazańców usytuowana w południowo-wschodnim narożniku murów. Tu właśnie przetrzymywani byli skazańcy i wykonywano wyroki śmierci.
- zamek joannitów, w Skarszewach, przy ul. Zamkowej 1, obecnie siedziba Gminnego Ośrodka Kultury w Skarszewach (z dawnego zamku pozostały oryginalne piwnice) zlokalizowany w północno-zachodniej części Starego Miasta, na naturalnym półwyspie opływanym przez Wietcisę. Jest to jedyny joannicki i jeden z najstarszych na Pomorzu Gdańskim zamków. Dawny zespół zamkowy składał się z trzech budowli - zamku wysokiego, zamku średniego zwanego także kamienicą oraz budynku gospodarczego. Całość otoczona była niegdyś murami, a od miasta oddzielała je głęboka fosa. Pod ziemią podobno istniało połączenie zamku wysokiego z pobliską farą. Pełniący do roku 1772 rolę rezydencji starostów skarszewskich zamek wysoki został zamieniony przez prusaków na magazyn solny, a później na dom mieszkalny. Drugie piętro zamku zostało zlikwidowane podczas odbudowy po szwedzkim "potopie", natomiast częściowo zniszczone baszty oraz fosa przetrwały do początków XIX wieku. Drugi z budynków zamkowych - tzw. kamienica lub zamek średni przez długie lata wykorzystywany był jako siedziba administracji starościńskiej, archiwum i sąd. W XX wieku na jego fundamentach usytuowano bezstylowy budynek pełniący obecnie funkcję mieszkalną i gastronomiczną. Trzeci z kolei budynek, stanowiący pierwotnie pomieszczenia gospodarcze, został rozebrany w XIX stuleciu.
- ratusz – obecnie dom mieszkalny w Skarszewach przy Placu Generała Hallera 14 i 15 (dawniej Plac 8 Marca),
- kaplica cmentarna w Skarszewach, przy ul. Kościuszki,
- dwór w Pogódkach, przy ul. Jeziornej 12,

- dom w Skarszewach, przy Placu Generała Hallera 8 (dawniej Plac 8 Marca),
- dom w Skarszewach, przy Placu Generała Hallera 9 (dawniej Plac 8 Marca),
- dom w Skarszewach, przy Placu Generała Hallera 10 (dawniej Plac 8 Marca),
- dom w Skarszewach, przy Placu Generała Hallera 11 (dawniej Plac 8 Marca),
- dom w Skarszewach, przy Placu Generała Hallera 12 (dawniej Plac 8 Marca),
- dom w Skarszewach, przy Placu Generała Hallera 13 (dawniej Plac 8 Marca),
- układ urbanistyczny miasta Skarszewy,
- kościół ewangelicki z cmentarzem w Pogódkach, przy ul. Sambora,
- cmentarz żydowski w Skarszewach-Bączku,
- zespół dworsko-parkowy (dwór, park) w Zapowiedniku,
- zespół dworsko-parkowy z folwarkiem w miejscowości Bolesławowo (park, dwór, mieszkalny budynek podworski, obora, owczarnia, kuźnia-stolarnia, budynek inwentarski, budynek obecnych warsztatów szkolnych, stodoła, chlewnia, magazyn zbożowy, gorzelnia, wieża ciśnień, lodownia),
- zespół dworsko-parkowy z częścią folwarku (dwór, magazyn zbożowy, stajnia, magazyn (dawniej kościół), park) w Bączku.

OBIEKTY OBJĘTE OCHRONĄ KONSERWATORSKĄ:

Na terenie gminy ochroną konserwatorską objęto szereg obiektów architektonicznych o wartościach kulturowych, zgodnie z załącznikiem.

2.2.2. Stanowiska archeologiczne

Wykaz obiektów i obszarów archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.

Lp.	Miejscowość	Nr decyzji konserwatorskiej	Rodzaj stanowiska	Chronologia
1.	Junkrowy	84 z dnia 8.01.1970	grodzisko	wczesne średniowiecze
2.	Pogódki	108 z dnia 25.11.1970	grodzisko	wczesne średniowiecze
3.	Pogódki	162 z dnia 21.11.1971	osada otwarta	późne średniowiecze
4.	Obozin	163 z dnia 21.11.1971	kurhan kamienny	-
5.	Malary	186 z dnia 17.12.1971	cment. płaskie	wczesna epoka żelaza
6.	Malary	187 z dnia 17.12.1971	osada otwarta	wczesna epoka żelaza
7.	Więckowy	226 z dnia 5.12.1972	cment. płaskie	wczesna epoka żelaza
8.	Kamierowo	315 z dnia 6.12.1976	cment. płaskie	wczesna epoka żelaza
9.	Obozin	326 z dnia 8.12.1977	osada otwarta (st.7)	wczesna epoka żelaza
9.	Obozin	327 z dnia 8.12.1977	osada otwarta (st.8)	wczesna epoka żelaza

10.	Szczodrowo	328 z dnia 8.12.1977	osada otwarta	wczesna epoka żelaza okr. średn.
11.	Godziszewo	329 z dnia 9.12.1977	cment. płaskie	wczesna epoka żelaza
13.	Skarszewy	385 z dnia 6.07.1993	zamek	średniowiecze

Powyższe stanowiska zostały naniesione na rysunku studium.

W odniesieniu do w/w stanowisk obowiązuje bezwzględny wymóg ich prawnej ochrony.

Na terenie gminy znajdują się stanowiska archeologiczne nie wpisane do rejestru zabytków, ich lokalizacja została naniesiona na rysunku studium.

2.2.3. Rezerwaty archeologiczne

W miejscowości Pogódki postuluje się utworzenie rezerwatu archeologicznego na wyspie w miejscu wczesnośredniowiecznego grodziska.

3. Uwarunkowania społeczno-demograficzne rozwoju gminy

3.1. Uwarunkowania w zakresie demografii

3.1.1. Liczba i rozmieszczenie ludności

Gminę zamieszkuje 13922 osoby (*stan w dniu 30 VI 2007 r., dane UM Skarszewy*). Średnie zaludnienie – 87,6 osób/km² (*stan na 30 czerwca 2007 r.*).

Miasto Skarszewy zamieszkuje 6930 osób.

Spośród sołectw największe pod względem liczby ludności są sołectwa: Pogódki (708 osób) i Godziszewo (625 osób).

Średnia gęstość zaludnienia obszaru miasta i gminy Skarszewy wynosiła w 2005 r. 82 osób/km² - była więc niższa niż średnia w kraju (124 osób/km²) oraz w województwie pomorskim (120 osób/km²).

Wykaz ludności w sołectwach gminy Skarszewy (*stan na VI 2007 r.*)

Sołectwa	Liczba ludności
Bączek	434
Bolesławowo	518
Bożepole Królewskie	225
Czarnocin	239
Demlin	501
Godziszewo	625
Jaroszewy	478
Junkrowy	120
Kamierowo	234
Kamierowskie Piece	271
Koźmin	502
Malary	109

Mirowo Duże	204
Nowy Wiec	337
Obozin	189
Pogódki	708
Szczodrowo	456
Więckowy	554
Wolny Dwór	288

Odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym jest wysoki i sięga ponad 62%. Pod tym względem zbliżony jest do wskaźnika dla powiatu. Społeczeństwo gminy jest społeczeństwem młodym o czym świadczy również duży procent mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz niski w wieku poprodukcyjnym.

Jednostka terytorialna	Ogółem	Przedprodukcyjny	Produkcyjny	Poprodukcyjny
		%		
powiat starogardzki	121 878	24,70	62,68	12,62
Skarszewy	13986	26,75	62,27	10,98
Miasto	6805	26,12	63,13	10,75
Wieś	7181	27,34	61,46	11,20

Źródło: Województwo pomorskie – podregiony, powiaty, gminy US w Gdańsku.

3.1.2. Ruch naturalny ludności

Układ struktury wieku i płci ludności jest w znacznej mierze wynikiem dotychczasowego ruchu naturalnego ludności - a z drugiej strony ma decydujący wpływ na obecną liczbę urodzeń i zgonów mieszkańców gminy oraz będący ich wynikiem przyrost naturalny na terenie gminy.

W latach ubiegłych można było zaobserwować znaczny wzrost bezwzględnej liczby urodzeń (w roku 2001 – 153 urodzenia, w 2006 r. – 205 urodzeń) oraz spadek liczby zgonów (w roku 2003 – 105 zgonów, w 2006 r. – 95 zgonów).

Przyrost naturalny w gminie Skarszewy w ostatnich latach jest zdecydowanie dodatni. W porównaniu do pozostałych gmin powiatu starogardzkiego przyrost naturalny w gminie Skarszewy należał do najwyższych w 2005 r.

Przyrost naturalny w gminie Skarszewy wynosił w latach ubiegłych:

- w 2000 r. : +87 osób,
- w 2001 r. : +54 osoby,
- w 2002 r. : +68 osób,
- w 2003 r. : +49 osób,
- w 2004 r. : +83 osoby,
- w 2005 r. : +75 osób,
- w 2006 r. : +11 osób.

Urodzenia i zgony ogółem

Skarszewy - gmina miejsko-wiejska							
Lp.		2004 r.		2005 r.		2006 r.	
		urodzenia	zgony	urodzenia	zgony	urodzenia	zgony
1	Liczba osób w gminie Skarszewy	183	100	174	99	205	95
2	Liczba osób w mieście	100	51	77	53	97	40
3	Liczba osób na wsi	83	49	97	46	108	55

3.2. Uwarunkowania społeczne w zakresie rynku pracy

Liczba bezrobotnych w mieście i gminie Skarszewy w październiku 2007 roku wynosiła 825 osób i w stosunku do roku 2006 nastąpił spadek o 455 osób. Liczbę i strukturę bezrobocia w mieście i gminie Skarszewy w okresie 2004-2007 przedstawia poniższa tabela.

lata	liczba bezrobotnych			% ogółu bezrobotnych	
	Ogółem	W tym		Kobiety	Mężczyźni
		Kobiety	Mężczyźni		
2004 r.	1612	825	787	51,2	48,8
2005 r.	1490	838	652	56,2	43,8
2006 r.	1280	790	490	61,7	38,3
koniec października 2007 r.	825	555	270	67,3	32,7

(Źródło: dane uzyskane z PUP w Starogardzie Gdańskim).

Poziom bezrobocia najlepiej odzwierciedla stopa bezrobocia, która dla powiatu starogardzkiego w latach 2004-2007 kształtowała się w następujący sposób:

rok	Stopa bezrobocia [%]
XII 2004	30,7
XII 2005	30,0
XII 2006	26,7
IX 2007	21,0

3.3. Infrastruktura społeczna**3.3.1. Sieć osadnicza**

W strukturze sieci osadniczej regionu gmina położona jest na styku Obszaru kaszubsko-kociewskiego oraz obszarów aktywizacji związanych z oddziaływaniem

autostrady A1 oraz kształtującej się metropolii trójmiejskiej. Na obszarze gminy planuje się dalszą restrukturyzację funkcjonalną wsi i jej wielofunkcyjny rozwój – głównie w oparciu o własny potencjał społeczny i ekonomiczny. Nowe miejsca pracy powstające w strefie oddziaływania autostrady i metropolii wchłaniać będą część bezrobotnych, w tym odchodzących z rolnictwa. Głównym elementem gminnej sieci osadniczej jest miasto Skarszewy oraz wsie - Więckowy i Pogódki.

3.3.2. Administracja

Obiekty administracji państwowej, gospodarczej i samorządowej mają swoje siedziby w mieście Skarszewy.

Należą do nich:

- Urząd Miejski,
- Posterunek Policji.

3.3.3. Oświata i wychowanie

Na terenie miasta działają trzy zespoły szkół i dwie szkoły podstawowe.

1. Zespół Szkół Publicznych w Skarszewach

Do obwodu Zespołu Szkół Publicznych w Skarszewach należą: obszary położone w granicach administracyjnych miasta Skarszewy oraz miejscowości: Krabusin, Wilcze Góry, Młyn Dolina, Wolny Dwór, Łaszewo, Ruś, Wałachowo, Kamierowo (z wyjątkiem nr 38, 44, 47, 49), Kamierowskie Piece, Bolesławowo, Szczodrowo, Szczodrowo- Młyn, Przerębska Huta, Bożepole, Nowy Wiec, Więckowy, Malary, Junkrowy i Zamkowa Góra.

SP w Skarszewach posiada filię w miejscowości Bączek.

2. Zespół Szkół Publicznych im. Piotra Szturmowskiego w Pogódkach

Rejon: Pogódki, Jaroszewy, Barka, Mestwinowo, Koźmin, Jastrzębce, Brzęczek, Tomaszewo, Góra-Nowy Dworzec.

3. Zespół Szkół Publicznych w Godziszewie

Rejon: Godziszewo, Rościszewo, Gołębiewko, Mirowo, Demlin, Nowe Gołębiewko, Obozin

SP w Godziszewie posiada filię w miejscowości Demlin.

4. Publiczna Szkoła Podstawowa w Więckowach

Rejon: wsie Więckowy, Malary, Junkrowy, Zamkowa Góra.

5. Publiczna Szkoła Podstawowa w Szczodrowie

Rejon: Szczodrowo - Bożepole Królewskie- Przerębska Huta - Nowy Wiec.

Na terenie gminy Skarszewy funkcjonują dwa przedszkola, mające za zadanie przygotowanie dzieci do podjęcia nauki w szkole podstawowej.

Ilość uczniów w szkołach i przedszkolach na terenie gminy Skarszewy:

- szkoła zawodowa – 128,
- gimnazjum – 707,
- szkoła podstawowa – 1 163,

- oddział „0” – 101,
- przedszkole – 219.
- RAZEM – 2 318

Ilość nauczycieli i pracowników obsługi w szkołach, przedszkolach oraz Gminnym Ośrodku Obsługi Szkół i Przedszkoli na terenie gminy Skarszewy:

- nauczyciele – 187,
- obsługa i administracja.

3.3.4. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

Na terenie miasta działa Gminny Ośrodek Zdrowia w Skarszewach wraz z filią w miejscowości Pogódki.

W Gminnym Ośrodku Zdrowia w Skarszewach funkcjonują następujące poradnie i gabinety:

- Poradnia ogólna,
- Poradnia dla dzieci,
- Poradnia dla kobiet,
- Gabinet zabiegowy,
- Gabinet szczepień,
- Laboratorium,
- Gabinet stomatologiczny.

W Gminnym Ośrodku Zdrowia filia w Pogódkach funkcjonują następujące poradnie i gabinety:

- Poradnia ogólna,
- Gabinet stomatologiczny,
- Gabinet szczepień.

Opiekę socjalną w gminie Skarszewy zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skarszewach.

3.3.5. Bankowość

Na terenie gminy funkcjonuje Bank Spółdzielczy w Starogardzie Gdańskim, Oddział w Skarszewach oraz filia Banku PKO BP.

3.3.6. Kultura, sport, rekreacja i turystyka

Na terenie gminy działa Biblioteka Publiczna w Skarszewach, posiadająca filię w Pogódkach.

Gminną Bibliotekę Publiczną wraz z filiami odwiedza średnio rocznie około 20 tysięcy czytelników, którzy wypożyczają około 55 tysięcy woluminów. Placówka dysponuje dwudziestotysięcznym zbiorem woluminów w bibliotece w Skarszewach i kilkutysięcznym księgozbiorem w filii bibliotecznej w Pogódkach.

W zamku Joannitów – w Gminnym Ośrodku Kultury zorganizowana jest Stała Wystawa Historyczna.

Na terenie gminy Skarszewy zlokalizowanych jest sześć kościołów: dwa kościoły w Skarszewach, dwa w Pogódkach oraz po jednym w Szczodrowie i Godziszewie:

- gotycki kościół farny p.w. św. Michała Archanioła z XV w. w Skarszewach z zachowanym barokowym wyposażeniem;
- drewniany kościół w Szczodrowie z XV - XVI w.;
 - późnogotycki kościół w Obozinie;
 - barokowy kościół w Godziszewie;
- barokowy kościół p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła w Pogódkach;

- poewangelicki kościół p.w. św. Maksymiliana z XIX w.

Gmina Skarszewy ze względu na ukształtowanie terenu jest jedną z najpiękniejszych w tej części Kociewia. Mimo swych niezaprzeczalnych walorów turystycznych i położenia w pobliżu Trójmiasta, Skarszewy nie zostały jeszcze w pełni odkryte przez turystów. Tereny okalające to stare 800-letnie miasto są przykładem malowniczego krajobrazu morenowego. Piękno tej ziemi podkreśla meandrująca rzeka Wietcisa, która jest największym dopływem Wierzycy. Gmina znajduje się w obrębie wyróżnionej w Planie województwa strefy pojeziernej. Przez obszar gminy biegnie międzyregionalna trasa rowerowa Nr 12 Trasa Zamków Polski Północnej oraz planowane regionalne trasy rowerowe (częściowo zrealizowane i oznakowane): Nr 111 Puck – Wejherowo – Kartuzy – Nowa Karczma – Stara Kiszewa – Skarszewy – Tczew, Nr 117 Gdańsk – Skarszewy – Starogard Gd. – Pelplin – Gniew i nr 112 Tczew – Skarszewy – Starogard Gd. – ... Chojnice z lokalnym punktem węzłowym obsługi ruchu rowerowego w mieście Skarszewy. W Planie miasto Skarszewy przewidziane jest do kształtowania w kierunku regionalnego ośrodka turystyki krajoznawczej.

Przez teren gminy przebiegają dwa szlaki turystyczne:

- ZIELONY

Szlak Skarszewski

Szlak dociera z Trójmiasta na skraj Kociewia, do docelowych Skarszew. Jednakże trasa szlaku wiedzie przede wszystkim przez Pojezierze Kaszubskie. Duża część szlaku (ok. 30 km) przebiega w rejonie Trójmiasta i tu w mocno urzeźbionej strefie krawędziowej można natrafić na wiele dogodnych i ciekawych punktów lub miejsc widokowych. Wśród nich wyróżnia się dobrze znany Pacholek zaopatrzony w wieżę widokową. Szlak ma swoją architektoniczną perelkę, którą jest bez wątpienia drewniany kościółek w Szczodrowie, a także kilka akcentów starożytnych. Nad każdym z dwu znanych jezior, nad które dociera szlak: jez. Otomińskim i jez. Przywidzkim znajdują się grodziska, ponadto trzecie - tajemnicze Gnosna - odnajdziemy na Zamkowej Górze nad Wietcisą. Ciekawy jest też odcinek nad Radunią, na którym nie tylko poznaje się urokliwy odcinek tej rzeki ale także jedną z kilku elektrowni wodnych, jakie do dziś pracują na tej rzece.

- CZERWONY

Szlak Jezior Kociewskich - odcinek północny Skarszewy - Starogard Gdański.

Aktualnie samodzielny, północny fragment szlaku Jezior Kociewskich. Szlak ten ma docelowo przeciąć z północy na południe całe Kociewie. Na trasie tego odcinka znajduje się północno-zachodnia część Pojezierza Starogardzkiego i większość najbardziej znanych jezior tu występujących. Spośród dziewięciu jezior, do których dociera szlak, na wyróżnienie zasługują: otoczone żywicznymi, sosnowymi zagajnikami Wielkie Borówno, owiane legendami Rokitki i położone w Lesie Szpęgawskim - Zduńskie. Szlak zaczyna się w Skarszewach, niedużym kociewskim miasteczku szczycącym się jednakże długą i ciekawą historią. Początkowy odcinek prowadzi wzdłuż Wietcisy, nad którą właśnie jest ono ulokowane. W połowie trasy malowniczy kościółek w Obozinie, posiadający także bogate wyposażenie. W Szpęgawsku dobrze utrzymane i wykorzystywane dawne zabudowania dworskie; dwór także znaleźć można w Rywałdzie. Końcowy odcinek szlaku przebiega pod znakiem Wierzycy, którą szlak napotyka za leśniczówką Kochanki i także w Starogardzie Gdańskim. W stolicy Kociewia - poznawanie miasta zza rzeki, szlak przebiega bowiem w jego północno-wschodniej części.

Sportem i rekreacją na terenie gminy Skarszewy zajmuje się Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Skarszewach. Jednostki podlegające pod GOSiR to:

- Ośrodek Turystyczno Wypoczynkowy Borówno Wielkie, na terenie ośrodka funkcjonuje kilkanaście domków letniskowych, wypożyczalnia sprzętu pływającego (kajaki, rowery, łodzie, żaglówki), obiekty gastronomiczne, organizowane są tu biwaki szkolne, kurs ratowników, regaty i spływy kajakowe, zawody

wędkarskie, marsze na orientację. Jez. Borówno Wielkie otoczone jest borem mieszanym stwarzającym klimat enklawy przyrodniczej o wspaniałym mikroklimacie.

- Kompleks Sportowy Stadion Miejski w Skarszewach, na terenie ośrodka funkcjonuje siłownia, punkt informacji turystycznej, świetlica (możliwość wynajmu na imprezy), boiska sportowe, organizowane są tu imprezy sportowo-rekreacyjne, biwaki, spływy kajakowe, rajdy piesze, rajdy rowerowe, wycieczki, turnieje: tenisowe, piłkarskie, szachowe, warcabowe, siatkówki plażowej, festyny, organizacja turniejów wiedzy turystycznej oraz regionalnej, zajęcia sekcji brydżowej i szachowej, organizacja Biegów im. Jana Kielasa, zajęcia sekcji tenisa stołowego, usługi przewodnickie (gmina Skarszewy, Kociewie, Kaszuby),
- Stanica Wodna Czarnocińskie Piece (nad Wierzycą), w stancy organizowane są biwaki dla uczestników spływów kajakowych, biwaki dla zorganizowanych grup turystycznych, organizacja imprez rekreacyjnych. Atrakcją okolicznych terenów jest elektrownia wodna w Czarnocińskich Piecach - w Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Wierzycy. Walorem tego miejsca jest piękne rozlewisko Wierzycy będące naturalnym siedliskiem ptactwa wodnego, ryb i innych zwierząt np. danieli. Kilometr przed rozlewiskiem, w kierunku przeciwnym do biegu rzeki, znajduje się piękny przełom Wierzycy, w którym rzeka płynie jarem o stromych 40 - metrowych stokach.
- Stanica Wodna i Pole Namiotowe (nad jez. Godziszewskim), w stancy organizowane są spływy kajakowe, regaty kajakowe, regaty żeglarskie, znajduje się tam pole namiotowe i parking.

3.3.7. Bezpieczeństwo publiczne

Stan bezpieczeństwa publicznego jest jednym z najistotniejszych czynników wpływających na poziom życia mieszkańców gminy Skarszewy. Instytucje zapewniające mieszkańcom bezpieczeństwo to: Komenda Policji w Skarszewach oraz jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Instytucje te ściśle współpracują ze sobą mając za zadanie zapewnienie bezpieczeństwa publicznego.

3.3.8. Poczta

Na terenie gminy funkcjonują dwa urzędy pocztowe w miejscowościach: Skarszewy, Pogódki.

3.3.9. Zasoby i warunki mieszkaniowe

Na obszarze gminy Skarszewy występuje zarówno zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa, jak i wielorodzinne budownictwo mieszkaniowe.

Budownictwo wielorodzinne zlokalizowane jest głównie na terenie miasta Skarszewy (Osiedle gen. Sikorskiego, Osiedle Kopernika, Osiedle Tczewskie). Zasoby wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego na terenie miasta obejmują głównie budynki Spółdzielni Mieszkaniowej „Skarszewianka” oraz Spółdzielni Mieszkaniowej „Kociewie”. Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna na terenach wiejskich gminy występuje głównie w miejscowościach Bączek i Kamierowskie Piece.

Zasoby mieszkaniowe i ich wyposażenie to jeden z podstawowych warunków poziomu i jakości życia mieszkańców.

Zasoby mieszkaniowe zamieszkane w 2006 r. wynosiły:

mieszkania	3 927
izby	15 210

pow. użytkowa mieszk. w tys. m ²	292,30
przeciętna:	
pow. użytk. mieszkania na osobę	20,80
przeciętna liczba osób na mieszkanie	3,57
liczba osób na izbę	0,92

Gmina Skarszewy posiada w mieście 56 budynków (435 lokali mieszkalnych), na terenach wiejskich 16 budynków (65 lokali). Stan techniczny budynków mieszkalnych nie jest zadowalający, wymagają one bieżących remontów. Kilka budynków wymaga remontu kapitalnego. Obecnie na mieszkania oczekuje 150 rodzin, przy czym ta lista obejmuje wnioski na lokale podstawowe, socjalne, wymianę – zamianę oraz listę egzekucji eksmisyjnych. W 2007 r. dokonano przydziału lokali mieszkalnych. Najemcom sprzedano na zasadach pierwokupu w 2007 roku 5 lokali mieszkalnych. Obecnie trwają prace na projekcie techniczno-kosztorysowym budynku socjalnego (24 mieszkania) przy ulicy Tczewskiej w Skarszewach.

4. Uwarunkowania gospodarczo-ekonomiczne rozwoju gminy

4.1. Rolnictwo

Część wiejska gminy Skarszewy ma zdecydowanie charakter rolniczy, decyduje o tym dosyć dalekie położenie od głównego ośrodka wojewódzkiego, a także charakter środowiska przyrodniczego (przewaga gruntów ornich z dużą ilością gruntów o wysokich klasach bonitacyjnych). Użytki rolne stanowią 67,2% obszaru wiejskiego gminy, w tym grunty klasy III i IV zajmują 56,6%. Szczególnie dobrymi warunkami glebowymi wyróżniają się wsie: Bączek, Bolesławowo, Demlin, Godziszewo, Kamierowo, Mirowo, Więckowo i Malary. W strukturze gospodarstw przeważają gospodarstwa powyżej 10 ha, które stanowią 44,8% wszystkich gospodarstw. Na terenie gminy prowadzona jest gospodarka rybacka na terenie jez.: Godziszewskiego, Krawusińskiego i Bergielu Dużym.

Charakterystyki użytkowników gospodarstw rolnych (działek rolnych) można dokonać na podstawie danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego z 2002 r. Wśród użytkowników gospodarstw rolnych (działek rolnych) najliczniejszą grupę wiekową stanowią osoby w wieku 40-49 lat (33,0% ogółu). Kolejnymi pod względem liczebności grupami są: osoby w wieku 50-59 lat, stanowiące 21,6% ogółu użytkowników gospodarstw rolnych i osoby w wieku 30-39 lat, stanowiące 21,3% ogółu użytkowników gospodarstw rolnych. Strukturę użytkowników gospodarstw rolnych pod względem powierzchni posiadanych przez nich gospodarstw przedstawiono w poniższej tabeli. 44,0% użytkowników gospodarstw rolnych posiada gospodarstwo o powierzchni powyżej 5 ha. Aż 27,0% to osoby posiadające działkę rolną o powierzchni nie przekraczającej 1 ha. Najmniej licznie reprezentowana jest grupa posiadająca gospodarstwo rolne o powierzchni powyżej 20 ha.

Grupy wieku	ogółem	Powierzchnia użytków rolnych					
		do 1 ha	1-2 ha	2-5 ha	5-10 ha	10-20 ha	20 ha i więcej
ogółem	882	239	134	121	123	155	110
29 lat i mniej	77	16	9	19	9	15	9
30-39 lat	188	29	31	25	26	40	37
40-49 lat	289	54	37	37	52	67	42
50-59 lat	191	62	31	25	30	24	19
60-64 lat	48	24	11	5	3	4	1
65 lat i więcej	89	54	15	10	3	5	2

Struktura gospodarstw rolnych:

Lp.	Gospodarstwa rolne (ha)	Liczba gospodarstw	Powierzchnia w ha
1	do 1 ha	263	137
2	1-5	330	876
3	5-10	148	1 265
4	10-15	112	1 617
5	15 i więcej	174	7 610
Razem		1027	11 503

Struktura gospodarstw rolnych w gminie Skarszewy jest niekorzystna. Aż 25,6% tych gospodarstw nie przekracza powierzchni 1 ha, a kolejne 32,1% pod względem powierzchni zawiera się w przedziale od 1-5 ha. 17% indywidualnych gospodarstw rolnych przekracza powierzchnię 15 ha. Rozdrobnienie gospodarstw nie pozwala na lepsze (ekonomicznie uzasadnione) wyposażenie rolnictwa w maszyny i urządzenia sprzyjające intensyfikacji produkcji i zmniejszeniu jej pracochłonności. Gospodarstwa o takiej wielkości funkcjonujące w warunkach gospodarki rynkowej i prowadzące gospodarkę wielokierunkową nie są w stanie stosować nowoczesnych technologii produkcji jak również odpowiedniego nawożenia, właściwej ochrony roślin oraz zapewnić sobie zbytu po opłacalnych cenach.

Według wyliczeń Instytutu Ekonomiki Rolnictwa dopiero gospodarstwo o powierzchni 15,4 ha prowadzące chów bydła może część zysku przeznaczyć na rozwój. Istnieje zatem konieczność podjęcia działań mających na celu zmianę struktury obszarowej gospodarstw na korzyść gospodarstw o większym areale.

4.1.1. Stopień wykorzystania gruntów ornych

Użytkowanie gruntów w gminie Skarszewy oraz w gospodarstwach indywidualnych wg danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego z 2002 r. przedstawia się następująco:

Powierzchnia ogółem	ogółem		w tym gospodarstwa indywidualne	
	w ha	w %	w ha	w %
	11503	100,0	10985	100,0
Użytki rolne razem	10155	88,3	9663	88,0
Grunty orne	9011	78,3	8548	77,8
W tym: odłogi i ugory	1911	16,6	1864	17,0
Sady	18	0,2	18	0,2
Łąki	735	6,4	727	6,6
Pastwiska	391	3,4	370	3,4
Lasy i grunty leśne	716	6,2	715	6,5
Pozostałe grunty	632	5,5	607	5,5

Użytki rolne stanowią aż 88,3% powierzchni użytkowanych gruntów. Gmina posiada niewiele sadów (około 0,2%), natomiast wśród użytków rolnych główną rolę odgrywają grunty orne, zajmując powierzchnię 9011 ha.

4.1.2. Struktura własności gruntów

Zdecydowana większość użytków rolnych znajduje się w posiadaniu rolników indywidualnych (69,5% powierzchni użytków rolnych). Pozostała część gruntów stanowi własność państwową.

4.1.3. Jakość gruntów

Gleby występujące na terenie gminy są dość słabe, bo w przeważającej części zaliczone do klasy V i VI.

4.1.4. Produkcja rolnicza

Zboża i ziemniaki stanowią preferowane uprawy na obszarze gminy Skarszewy. Strukturę upraw w 2002 r. wg danych zawartych w ostatnim Powszechnym Spisie Rolnym z 2002 r. przedstawia poniższe zestawienie:

Uprawy	Powierzchnia zasiewów	
	w ha	w %
zboża ogółem	6087	85,7
strączkowe jadalne	2	0,0
ziemniaki	415	5,8
przemysłowe	184	2,6
pastewne	163	5,0
pozostałe (w tym warzywa)	58	0,8
ogółem	7100	100

Struktura zasiewów zbóż podstawowych według danych z Powszechnego Spisu

Rolnego z 2002 r. przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Ogółem		w tym gospodarstwa indywidualne	
	w ha	w odsetkach	w ha	w odsetkach
Ogółem	4718	100	4388	100
Pszenica	719	15,2	670	15,3
Żyto	1090	23,1	1016	23,2
Jęczmień	671	14,2	651	14,8
Owies	600	12,7	585	13,3
Pszenżyto	1637	34,7	1465	33,4

W strukturze zasiewów dominuje pszenżyto (34,7% areалу zbóż).

4.2. Uwarunkowania wynikające ze stanu działalności produkcyjno-usługowej

Według danych US w Gdańsku na terenie gminy Skarszewy w 2005 r. działało 739 podmiotów gospodarczych, zarejestrowanych w systemie REGON, które w rozbięciu na poszczególne formy działalności produkcyjno - usługowej przedstawiały się następująco:

- rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo - 35,
- przemysł - 113,
- budownictwo - 133,
- handel, naprawy - 199;
- hotele, restauracje - 25;
- transport, łączność, gospodarka magazynowa - 32;
- pośrednictwo finansowe - 24;
- obsługa nieruchomości i firm - 78.

56,7% podmiotów działających w 2005 r. w gminie Skarszewy funkcjonowało na terenie miasta Skarszewy.

5. Uwarunkowania rozwoju komunikacji

Południowa część gminy, łącznie z miastem, znajduje się w zasięgu planowanego korytarza transportowego południowego (Malbork–Tczew–Starogard Gdański–Chojnice), z drogą krajową Nr 22 i linią kolejową Nr 203/204. Przez teren gminy biegną drogi wojewódzkie Nr 222 Gdańsk–Godziszewo–Starogard Gdański–Skórcz i Nr 224 Sopieszyno – Nowa Karczma–Kartuzy–Skarszewy–Tczew.

5.1. Sieć drogowa

Układ drogowy obsługujący gminę i zapewniający jej powiązania komunikacyjne z obszarem zewnętrznym tworzą następujące drogi:

- droga wojewódzka Nr 224 relacji Liniewo – Skarszewy – Godziszewo,
- droga wojewódzka Nr 222 relacji Jagutowo – Godziszewo – Starogard Gdański,
- drogi powiatowe o numerach i relacjach:
 - 2207G – (Borowina) – Nowy Wiec – Skarszewy /ul. Gdańska – Młyńska – Kościuszki/,
 - 2212G – (Gołębiewko) – Mirowo – Skarszewy /ul. Kamierowska/,
 - 2414G – (droga wojewódzka Nr 214 – Deka) – Pogódki – Koźmin – (Góra),
 - 2416G – (Stara Kiszewa – Czerniki) – Pogódki – Więckowy – droga

- województwa Nr 224,
- 2419G – (Stary Wiec) – Szczodrowo – Przerębska Huta,
 - 2703G – Skarszewy /ul. Kleszczewska/ – Kleszczewo – Karolewo – droga krajowa Nr 22,
 - 2705G – Czarnocin – Linowiec,
 - 2706G – Bączek – Krąg – Starogard Gd.,
 - 2707G – Skarszewy /ul. Starogardzka/ – Linowiec– Starogard Gdański /ul. Skarszewska/,
 - 2708G – Bolesławowo – Obozin – Trzecińsk,
 - 2713G – Godziszewo (Damaszka),
 - 2714G – Marianka (Damaszka-Swarożyn),

Uzupełnienie układu dróg wojewódzkich i powiatowych stanowią drogi gminne, które zapewniają dojazdy i obsługę wewnętrzną gminy. Układ dróg gminnych uzupełniany jest przez drogi wewnętrzne pełniące w układzie rolę dojazdów do wsi, siedlisk i pól. Większość dróg gminnych posiada nawierzchnię gruntową. Gęstość dróg znaczenia lokalnego jest wystarczająca dla zapewnienia wewnętrznej obsługi komunikacyjnej gminy. Mankamentem natomiast są parametry techniczne i stan techniczny układu, przede wszystkim w zakresie nienormatywnych szerokości jezdni, korony drogi i szerokości pasa drogowego w liniach rozgraniczających, a także rodzaju i stanu nawierzchni jezdni.

Na terenach wiejskich gminy znajduje się 124,9 km dróg gminnych, w tym:

- 20,151 km dróg o nawierzchni bitumicznej,
- 2,300 km dróg o nawierzchni z płyt betonowych,
- 3,481 km dróg o nawierzchni twardej,
- 90,649 km dróg o nawierzchni gruntowej naturalnej,
- 9,019 km dróg o nawierzchni ulepszonej.

Stan dróg można określić jako dostateczny, jednak wymagający sukcesywnych remontów bieżących, a drogi gruntowe ulepszenia poprzez nawożenie tłucznią z pospółką.

Na terenie miasta Skarszewy znajduje się 19,3 km dróg gminnych (47 ulic), w tym 11,52 km dróg o nawierzchni gruntowej. Pozostała część to drogi o nawierzchni bitumicznej i z płyt betonowych.

Drogi publiczne gminne na terenie gminy Skarszewy:

- droga Nr 197150G relacji Jaroszewy – Wałdówko (granice gminy),
- droga Nr 197151G relacji Jaroszewy – Kleszczewo (granice gminy),
- droga Nr 197152G relacji Szczodrowo – Pawłowo – Bożepole Królewskie,
- droga Nr 197153G relacji Skarszewy (droga powiatowa Nr 2207G – Bożepole Królewskie – Postołowo,
- droga Nr 197154G relacji Kamierowo – Kamierowskie Piece – droga Nr 197153G,
- droga Nr 197155G relacji droga powiatowa 2414G – Przerębska Huta,
- droga Nr 197156G relacji Bolesławowo – Kamierowo,
- droga Nr 197157G relacji Junkrowy – Łaszewo,
- droga Nr 197158G relacji Wysin (granice gminy) – Nowy Wiec,
- droga Nr 197159G relacji Stary Wiec (granice gminy) – Nowy Wiec,
- droga Nr 197160G relacji droga nr 197163G – droga nr 197151G,
- droga Nr 197161G relacji Więckowy – Junkrowy,
- droga Nr 197162G relacji Bączek– Zapowiednik,
- droga Nr 197163G relacji Pogódki – Jaroszewy – Czarnocin,
- droga Nr 197164G relacji Koźmin – droga Nr 197163G,
- droga Nr 197165G relacji Godziszewo – Kobierzyn,
- droga Nr 197166G relacji droga powiatowa 2414G – Nowy Dworzec (granice

gminy),

- droga Nr 197167G relacji Koźmin – Kobyle (granice gminy),
- droga Nr 197168G relacji Koźmin – Nowy Dworzec (granice gminy),
- droga Nr 197169G relacji Koźmin – Jezierce (granice gminy),
- droga Nr 197170G relacji Koźmin – Pinczyn (granice gminy),
- droga Nr 197171G relacji Obozin – Janin (granice gminy),
- droga Nr 197172G relacji Szczodrowo – Nowy Wiec,
- droga Nr 197173G relacji droga Nr 197163G – Tomaszewo (granice gminy),
- droga Nr 197174G relacji Czarnocin – Krąg (granice gminy),
- droga Nr 197175G relacji Szatarpy (granice gminy) – Nowy Wiec,
- droga Nr 197176G relacji Pogódki – Tomaszewo (granice gminy),
- droga Nr 197177G relacji Nowy Wiec – Sucha Huta (granice gminy),
- droga Nr 197178G relacji Nowy Wiec – Drzewina (granice gminy),
- droga Nr 197179G relacji Zamkowa Góra – Junkrowy,
- droga Nr 197180G relacji Skarszewy – elektrownia,
- droga Nr 197181G relacji Godziszewo – Mirowo,
- droga Nr 197182G relacji Pogódki – Białe Błota (granice gminy),
- droga Nr 197183G relacji Pogódki – Miltonki (granice gminy),
- droga Nr 197184G relacji Pogódki – Garczyn (granice gminy).

Uwarunkowania komunikacyjne wynikają z położenia gminy w stosunku do autostrady A-1, sieci dróg wojewódzkich i powiatowych, a także z rozmieszczenia w obrębie gminy głównych generatorów ruchu tj. obszarów zabudowy mieszkaniowej, miejsc pracy i usług. Dodatkowymi uwarunkowaniami są stan techniczny i układ przestrzenny istniejącej sieci dróg na obszarze gminy.

Zdecydowana większość dróg gminnych posiada nawierzchnię gruntową. Wąskie korytarze komunikacyjne są problemem powszechnym, niemniej jednak stanowią pewne ograniczenie w połączeniach komunikacyjnych, szczególnie obecnie w dobie rozwoju motoryzacji i coraz większych gabarytów samochodów dostawczych czy też maszyn rolniczych. Dochodzi do tego jeszcze tendencja obustronnego obudowywania dróg i ulic wiejskich, zabudową zagrodową i mieszkaniową w bliskiej odległości od jezdni, która jeszcze bardziej utrudnia warunki jazdy lub przewozu stwarzając również niebezpieczeństwo wypadków. W celu zahamowania tego procesu należy zadbać aby drogi nie były obustronnie obudowywane, tzn. należy odpowiednio pokierować ruchem budowlanym poprzez lokalizację nowej zabudowy w bezpiecznej odległości od dróg publicznych.

Obsługę ruchu pasażerskiego na terenie gminy prowadzi głównie PKS. Ważniejsze powiązania zewnętrzne obsługiwane są przez linie autobusowe to: Słupsk – Kościerzyna – Skarszewy – Godziszewo – Tczew, Skarszewy – Pogódki – Stara Kiszewa, Skarszewy – Nowa Karczma.

5.2. Sieć kolejowa

Przez teren gminy przebiegają dwie linie kolejowe:

- Pszczółki – Skarszewy – Kościerzyna - linia nieczynna,
- Skarszewy – Starogard – linia nieczynna.

6. Uwarunkowania rozwoju infrastruktury technicznej

6.1. Zaopatrzenie w wodę

Woda pitna na terenie gminy Skarszewy dostarczana jest do odbiorców z wodociągów grupowych (obejmujących swym zasięgiem dwie lub kilka wsi), z wodociągów wiejskich (obejmujących swym zasięgiem jedną wieś), z wodociągów zakładowych (dawne PGR-y i RSP), z wodociągów zbiorowych (obejmujących dawny PGR i wieś) oraz z ujęć indywidualnych (płytkie studnie wiercone i studnie kopane).

Na terenie gminy Skarszewy zlokalizowane są ujęcia wody:

- Skarszewy,
- Pogódki,
- Godziszewo,
- Bożepole Królewskie.
Ujęcie wody stanowi studnia wiercona o głębokości 49,0 metrów, wybudowana w 1974 roku, woda nie wymaga uzdatniania.
- Czarnocin
Ujęcie wody stanowi studnia wiercona o głębokości 41,0 metrów, wybudowana w 1979 roku, woda nie wymaga uzdatniania.
- Demlin
Ujęcie wody stanowią dwie studnie wiercone o głębokości 40,0 metrów (wybudowana w 1967 roku) i 29,0 metrów (wybudowana w 1976 roku),
- Junkrowy
Ujęcie składa się z dwóch studni głębinowych:
 - Studnia Nr 1
głębokość 61,0 m, wybudowana w 1965 r.,
 - Studnia Nr 2
głębokość 63,0 m, wybudowana w 1974 r.,
- Kamierowo
Ujęcie składa się z dwóch studni głębinowych:
 - Studnia Nr 1
głębokość 131,0 m, wybudowana w 1970 r.,
 - Studnia Nr 2
głębokość 127,0 m,
- Koźmin
Ujęcie wody stanowi studnia głębinowa o głębokości 115,5 m, wybudowana w 1972 roku.
- Nowy Wiec
Ujęcie składa się z dwóch studni głębinowych:
 - Studnia Nr 1
głębokość 85,6 m, wybudowana w 1976 r.,
 - Studnia Nr 2 (na terenie Szkoły Podstawowej)
głębokość 67,0 m, wybudowana w 1961 r.,
- Szczodrowo
Dawne ujęcie SKR-u, obecnie w całości skomunalizowany, ujęcie składa się z dwóch studni głębinowych:
 - Studnia Nr 1
głębokość 45,0 m, wybudowana w 1975 r.,
 - Studnia Nr 2
głębokość 43,0 m,

- Więckowy
Ujęcie składa się z dwóch studni głębinowych:
 - Studnia Nr 1
głębokość 132,0 m, wybudowana w 1973 r.,
- Więckowy
Ujęcie zakładowe dawnej RSP, ujęcie stanowi jedna studnia wiercona.
- Bączek
Ujęcie składa się z dwóch studni głębinowych:
- Bolesławowo
Ujęcie składa się z dwóch studni wierconych.
- Mirowo
Ujęcie składa się z dwóch studni wierconych.
- Obozin
Ujęcie zakładowe dawnego PGR-u, ujęcie stanowi jedna studnia wiercona.
- Skarszewy - Pólko
Ujęcie zakładowe dawnego PGR-u, ujęcie składa się z dwóch studni wierconych.

Długość czynnej sieci rozdzielczej miejskiej sieci wodociągowej wynosi ok. 16,729 km, a przyłączy 8,00 km. Woda dostarczana jest do 704 budynków (do 1982 mieszkań). Szacuje się, iż około 96% mieszkańców miasta korzysta z wodociągu miejskiego.

Łączna długość wodociągów wiejskich na terenie gminy przekracza 114,538 km. Każdy wodociąg jest wyposażony w hydrofornię z urządzeniami do poboru wody i jej uzdatniania (uzdatniania nie wymaga woda z ujęć: Czarnocin, Bożepole Królewskie, Szczodrowo i Skarszewy). Dla wsi Bolesławowo, Obozin, Demlin, Nowe Gołębiewko, Mirowo woda dostarczana jest z ujęcia w Skarszewach. W bieżącym roku wykonano sieć wodociągową wraz z przyłączami w Szczodrowie w kierunku Przerębskiej Huty.

Stan wodociągów jest na ogół dobry, około 75% mieszkańców korzysta z wodociągów, a pozostała część ma własne ujęcia wody. Stan ujęć jest na ogół zadawalający, szczególnie jeśli chodzi o ujęcia na terenie miasta. Na terenach wiejskich konieczne jest uporządkowanie stref ochronnych ujęć oraz modernizacja sieci wiejskich.

6.2. Odprowadzanie ścieków

Generalnie na terenie gminy Skarszewy brak jest zorganizowanych systemów kanalizacji sanitarnej. Jediną oczyszczalnią ścieków jest miejska oczyszczalnia ścieków w Skarszewach, do której dopływają ścieki socjalno-bytowe i przemysłowe z miasta Skarszewy oraz przepompowywane są ścieki z istniejącej zabudowy wielorodzinnej oraz dowożone są ścieki ze zbiorników bezodpływowych z terenu miasta i gminy.

W gminie nie ma żadnej wiejskiej oczyszczalni ścieków, funkcjonuje tylko kilka zakładowych systemów kanalizacyjnych, których urządzenia oczyszczające ze względu na niewielki zasięg obsługi, niedostateczny stopień oczyszczania ścieków oraz na ogół zły stan techniczny są przewidziane do likwidacji.

Miejska oczyszczalnia ścieków w Skarszewach to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna składająca się z:

- części mechanicznej,
- reaktora biologicznego,
- urządzeń do pompowania, stabilizacji tlenowej, zagęszczania i odwadniania osadu,
- stacji dozowania PIX.

Do oczyszczalni dopływa około 860,0 m³/d, natomiast ilość ścieków dowożonych

to 5000 m³/rok.

Urząd Miejski w Skarszewach wydzierżawił Gminnym Wodociągom i Kanalizacji Sp. z o.o. miejską oczyszczalnię wraz z jej urządzeniami. Pracująca oczyszczalnia ścieków jest oddana do użytku po II etapie modernizacji. Wydana decyzja wodno-prawna dotyczy zmodernizowanej oczyszczalni ścieków. W chwili obecnej uzyskano parametry dotyczące norm odprowadzanych ścieków do rzeki Więcisy. Pozostanie do wykonania III etap modernizacji – tj. budynek biurowy wraz z wyposażeniem laboratorium do sukcesywnych badań ścieków, a ponadto należy kontynuować rozbudowę bloku biologicznego (w mniejszym zakresie niż modernizacja) oraz stworzenie kompletnej technologii zagospodarowania osadu wraz z zagospodarowaniem strefy uciążliwości zgodnie z decyzją nr Os. 6210-45/93 z 13.09.1999 r. Starostwa Powiatowego Wydziału Ochrony Środowiska. W bieżącym roku przeprowadzone zostały drobne roboty związane z automatyką oczyszczalni.

Układ kanalizacji sanitarnej w Kamierowskich Piecach – układ istnieje w obrębie sektora mieszkalnego (3 bloki oraz kilka domów parterowych) dawnego PGR-u. Ścieki są zrzucane za pomocą przepompowni do kanalizacji miejskiej w Skarszewach.

ZPOW „Eurofoods” – przetwórnia w Pogódkach

Odprowadza ścieki komunalne i wody z płukania owoców i warzyw do zakładowej oczyszczalni typu „Ecoblok” i następnie poprzez rów melioracyjny do rzeki Wierzycy, zgodnie z Koncepcją techniczno-programową rozwiązania gospodarki ściekowej dla gminy Skarszewy przewidziana do likwidacji.

Układ kanalizacji sanitarnej w obrębie istniejącego osiedla mieszkaniowego w Bączku (dawny PGR obecnie Spółdzielnia Mieszkaniowa w Bączku)

Ścieki z osiedla odprowadzane są do istniejącej oczyszczalni ścieków, skąd po oczyszczeniu odprowadzane są do rzeki Wierzycy.

W gospodarstwie hodowlanym w miejscowości Bączek (hodowla trzody chlewnej na około 7000 sztuk) gnojowica w ilości 40 m³/d doprowadzana jest do biogazowni, skąd po przefermentowaniu jest przepompowywana na plantację wierzby energetycznej (wielkość około 3 ha) do jej nawadniania i nawożenia.

Układ kanalizacji sanitarnej w Zespole Szkół Rolniczych w Bolesławowie

Wykonano w miejscu istniejącej oczyszczalni Sebioficon przepompownię ścieków i wybudowano odcinek kanalizacji tłocznej odprowadzający ścieki z ZSR do układu kanalizacyjnego w Skarszewach (do miejskiej oczyszczalni ścieków).

Ścieki odprowadzane są na oczyszczalnię typu „Sebioficon” i filtry gruntowe, skąd po oczyszczeniu odprowadzane są do rzeki Więcisy, zgodnie z Koncepcją techniczno-programową rozwiązania gospodarki ściekowej dla gminy Skarszewy przewidziana do likwidacji.

Na terenie gminy znajduje się aglomeracja ściekowa Skarszewy, obejmująca miejscowości: Skarszewy, Wolny Dwór, Kamierowskie Piece, Kamierowo, Bolesławowo, Pólko - oczyszczalnia ścieków.

Długość czynnej sieci kanalizacyjno-sanitarnej wynosi 22,818 km, a przyłączy 8,222 km. Ścieki odbiera się z 658 budynków, tj. z 1567 mieszkań. szacuje się, że około 81% powierzchni miasta jest skanalizowana kolektorami sanitarnymi. W kanalizację nie jest zaopatrzony rejon ul. Mickiewicza, część ul. Dworcowej, Kowalskiej, Młyńskiej (na części obszaru w obrębie 10 tj. osiedle „Pólko” oraz w ciągu ul. Gdańskiej (kolektor sanitarny

łoczny). Kanalizacja sanitarna została przekazana do GWiK Sp. z o.o. w formie aportu.

Bieżące utrzymanie i konserwację kanalizacji deszczowej powierzono zgodnie z umową Gminnym Wodociągom i Kanalizacji Sp. z o.o. Długość czynnej deszczowej sieci kanalizacyjnej wynosi 8,847 km. Kanalizacja deszczowa wymaga oczyszczania kilka razy w roku, konieczny jest kompleksowy remont na większości odcinków. Szacuje się, że około 65% miasta jest skanalizowane kolektorami deszczowymi. W 2007 r. w ramach inwestycji pn. „Budowa kolektora deszczowego i nawierzchni ulic Cisowej i Rzemieślniczej w Skarszewach” wykonano 867 mb kolektora deszczowego.

6.3. Gospodarka odpadami

Odpady komunalne składowane są od 1976 roku na składowisku gminnym zlokalizowanym na obrzeżach miasta. Obecne zapełnienie wynosi około 20%. Na składowisku składowane są odpady z gminy i miasta Skarszewy. W gminie prowadzona jest zbiórka selektywna odpadów (szkła).

Eksploatowane miejskie składowisko odpadów komunalnych posiada powierzchnię dna uszczelnionego 38 175 m², w tym ułożona na dnie w celu jego uszczelnienia, geomembrana w 1993 r. ma powierzchnię 9 000 m². Składowisko posiada znaczne rezerwy terenu na gromadzenie odpadów przy racjonalnie prowadzonej eksploatacji, polegającej na sukcesywnym wykonywaniu przesypki i zagęszczaniu masy opadów. Należy rozważyć także możliwość zagęszczenia wibracyjnego odpadów, co pozwoliłoby jeszcze na zwiększenie możliwości retencyjnych niecki kwatery. Z uszczelnionego dna składowiska odpływają odcieki wód opadowych, która wg badań jest mało szkodliwa, ale istnieje konieczność jak najszybszego montażu дренаżu odsączającego oraz instalacji do podczyszczania odcieków, a także przepompowni wraz z kolektorem odprowadzającym ścieki do kolektora w ulicy Gdańskiej (lub inne rozwiązanie), tym bardziej, iż w pobliżu składowiska znajdują się studnie piezometryczne i zbiornik wodny.

Gmina ze względu na pełnioną funkcję rolniczą nie posiada składowiska odpadów przemysłowych.

6.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Dystrybucję energii elektrycznej na terenie gminy Skarszewy prowadzi ENERGA-Operator SA Oddział w Gdańsku Zakład Dystrybucji Starogard Gdański. W skład systemu energetycznego (SEE) gminy Skarszewy wchodzi: sieć elektroenergetyczna średniego napięcia 15 kV, sieć niskiego napięcia 0,4 kV (nn) oraz stacje transformatorowe 15 kV/0,4 kV. Na terenie gminy Skarszewy znajduje się jedna stacja elektroenergetyczna GPZ (Główny Punkt Zasilania), wyposażony w dwa transformatory o mocy jednostkowej 10 MVA. Energia elektryczna przesyłana jest do GPZ główną linią zasilającą wysokiego napięcia (WN) o napięciu 110 kV. Linia ta jest linią napowietrzną. Trasa jej przebiega od rozdzielni Kościerzyna poprzez gminę Skarszewy w kierunku rozdzielni zlokalizowanych na terenie Starogardu Gdańskiego. Miasto Skarszewy posiada pierścieniowy układ zasilania sieci elektroenergetycznych kablowych średniego napięcia (SN).

Przez teren gminy przebiega elektroenergetyczna linia napowietrzna o napięciu 220 kV relacji Jasiniec – Gdańsk I.

Celem działań w dziedzinie elektroenergetyki winno być zapewnienie zgodnego z potrzebami bezawaryjnego zaopatrzenia w energię elektryczną.

Działania te powinny koncentrować się na:

- modernizacji istniejącej sieci głównie niskiego napięcia,
- inwestycjach na obszarach intensywnie rozwijającej się działalności gospodarczej.

Przez teren gminy Skarszewy przepływają ciekły wodne o dużych możliwościach wykorzystania energii wodnej do wytwarzania energii elektrycznej tj. umożliwiające budowę małych elektrowni wodnych.

Aktualnie na terenie gminy eksploatowane są dwie elektrownie wodne. Pierwsza „Młyn Skarszewy” o mocy zainstalowanej 100 kW jest zlokalizowana na rzece Więcisa w miejscowości Skarszewy. Druga elektrownia wodna zlokalizowana jest w miejscowości Czarnocińskie Piece na rzece Wierzyca. Obiekt ten wyposażony jest w generator o mocy zainstalowanej 136 kW i napięciu 15 kV.

6.5. Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie gminy Skarszewy funkcjonują kotłownie:

Kotłownia miejska KM-1 na Osiedlu Sikorskiego

Kotłownia Miejska KM-1 zlokalizowana jest w Skarszewach na Osiedlu Sikorskiego i pracuje na potrzeby lokalnego systemu ciepłowniczego. Paliwem dla kotłowni KM-1 jest miał węglowy.

W obecnej chwili (stan na 2007 r.) kotłownia jest przekazana w formie aportu jako majątek ruchomy i nieruchomy Gminnej Energetyce Ciepłej.

W 2005 r. zgodnie z zatwierdzonym przez Zgromadzenie Wspólników GEC Skarszewy Sp. z o.o. na lata 2003 - 2005 „planem inwestycji i modernizacji” została wykonana modernizacja węzła C.W.U. w budynku SM w Kociewie w Skarszewach, przy ulicy Kopernika 4, z rozdzieleniem na systemy podgrzewu C.W.U. (Zarząd Budynkami i SM Kociewie). W 2006 r. wykonano modernizację węzła C.W.U. w budynku SM Kociewie, Skarszewy, ul. Kopernika 2.

Kotłownia w Kamierowskich Piecach

Kotłownia olejowa w Kamierowskich Piecach została przekazana umowy użyczenia tamtejszej wspólnocie mieszkaniowej.

Oprócz kotłowni Przedsiębiorstwa Gminna Energetyka Ciepła na terenie gminy Skarszewy zlokalizowanych jest około 45 lokalnych źródeł ciepła, w tym w: placówkach oświatowo-wychowawczych i służby zdrowia, budynkach mieszkalnych, większych zakładach produkcyjnych i usługowych oraz w obiektach użyteczności publicznej.

Na terenie gminy Skarszewy w kotłowniach GEC grupą dominującą pod względem ilości oraz wielkości mocy są źródła węglowe, których procentowy udział w strukturze mocy zainstalowanej kształtuje się na poziomie 73,5%. Drugą pozycję zajmują kotłownie opalane olejem (15% udziału w strukturze mocy zainstalowanej), zaś trzecią źródła na biomasę (słoma, drewno, odpady drewna) (10% udziału w strukturze mocy zainstalowanej).

Źródła węglowe zachowują swą dominującą pozycję także w grupie kotłowni lokalnych nie należących do Przedsiębiorstwa Gminna Energetyka Ciepła (73,5% udziału w strukturze mocy zainstalowanej). Drugą pozycję wśród źródeł lokalnych zajmują kotłownie na biomasę (15% udziału w strukturze mocy zainstalowanej), zaś trzecią kotłownie olejowe (9,7% udziału w strukturze mocy zainstalowanej).

W zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej przeważają w znacznej części kotłownie węglowe.

6.6. Zaopatrzenie w gaz

Przez północno-wschodni obszar gminy Skarszewy przebiega trasa gazociągu wysokiego ciśnienia DN 200, relacji Pszczółki – Kościerzyna – Bytów. Gazociąg ten stanowi

fragment dystrybucyjnego systemu gazowego wysokiego ciśnienia Pomorskiego Operatora Systemu Dystrybucyjnego Sp. z o.o.

Gmina Skarszewy nie jest zgazyfikowana. Aktualnie na terenie gminy Pomorski Operator Systemu Dystrybucyjnego Sp. z o.o. nie ma systemu sieci gazowej dostarczającej gaz ziemny grupy E dla celów grzewczych i komunalno-bytowych.

Gaz płynny typu LPG oraz gaz płynny mieszany LPBG dostarczany jest odbiorcom poprzez dostawców działających na terenie województwa pomorskiego, a zaopatrujących się głównie z Rafinerii Gdańskiej.

6.7. Telekomunikacja

W ostatnim czasie nastąpił w gminie istotny postęp w rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej. Przez teren gminy przebiegają dwie linie radiowe TP S.A. (stacja Trzcieżsko-Starogard Gdański) oraz dwa dalekosiężne kable telefoniczne. Nastąpił także szybki rozwój sieci telefonii komórkowej. Na terenie gminy zlokalizowana jest jedna stacja bazowa telefonii komórkowej – w miejscowości Obozin.

7. Mocne i słabe strony gminy Skarszewy

Mocne strony – uwarunkowania wewnętrzne

Gminę Skarszewy charakteryzuje korzystne położenie komunikacyjne – bliskie sąsiedztwo autostrady A-1, przez teren gminy przebiegają dwie drogi wojewódzkie Nr 224 oraz Nr 222, gmina jest dobrze skomunikowana z otaczającymi terenami. Aspektami sprzyjającymi dalszemu rozwojowi gminy są z pewnością: pracowitość i przedsiębiorczość mieszkańców i zasoby taniej siły roboczej. Pozytywnymi uwarunkowaniami rozwoju są także: korzystna infrastruktura społeczna (odpowiednia do potrzeb sieć punktów edukacyjnych), baza sportowa i turystyczna. Gmina Skarszewy to interesujący teren także pod względem krajobrazowo-przyrodniczym. Korzystne warunki bioklimatyczne i walory środowiska przyrodniczego oraz zachowane dziedzictwo kulturowe sprzyjają rozwojowi turystyki, rekreacji, funkcji ochrony przyrody oraz agroturystyki. Pozytywnym aspektem dla rozwoju rolnictwa są stosunkowo korzystne warunki klimatyczne umożliwiające produkcję rolniczą. Czynnikiem stymulującym rozwój gminy są także zasoby obszarów inwestycyjnych.

Słabe strony – uwarunkowania wewnętrzne

Czynnikiem hamującym rozwój gminy jest zły stan infrastruktury technicznej (niewystarczający stan nawierzchni dróg, brak sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich).

Barierą rozwoju rolnictwa na terenie gminy jest rozdrobnienie rolnictwa i brak form zorganizowania rolników indywidualnych. W zakresie infrastruktury technicznej czynnikami hamującymi rozwój gminy są: brak gazyfikacji przewodowej, niski wskaźnik skanalizowania gminy.

8. Szanse rozwoju i zagrożenia gminy Skarszewy

Szansą dla rozwoju gminy jest polityka wielokierunkowego wspierania rozwoju obszarów wiejskich realizowana przez państwo i Unię Europejską. Atutem gminy może stać się również zachowanie walorów środowiska naturalnego oraz wykorzystanie dogodnych warunków dla rozwoju turystyki i agroturystyki oraz dynamiczny wzrost usług turystycznych w skali kraju.

Zagrożeniem dla rozwoju gminy mogą być: możliwość destabilizacji sytuacji polityczno-gospodarczej kraju, silna konkurencja w zakresie turystyki z sąsiadującymi gminami, skomplikowana procedura ubiegania się o środki UE. Niekorzystnym aspektem funkcjonowania gminy jest niestabilność finansów publicznych i przepisów prawa, niedostateczna ilość środków finansowych przeznaczonych przez państwo na zadania realizowane przez samorząd.

IV. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA I WYTYCZNE DO OKREŚLENIA KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA

1. Położenie w strukturze funkcjonalno - przestrzennej województwa

Do głównych celów polityki zagospodarowania przestrzennego zapisanych w Planie należy kształtowanie harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, przełamywanie regresu społecznego i gospodarczego, integracja obszaru oraz określenie zasad wykorzystania jego zasobów i walorów. Decydujące znaczenie dla aktywizacji obszaru gminy będzie miało wykorzystanie posiadanych walorów środowiska przyrodniczego i rozwijana w oparciu o nie nowoczesna gospodarka turystyczna oraz współzależne z nią leśnictwo, rolnictwo a także komplementarna wobec nich infrastruktura społeczna i techniczna. Jednocześnie położenie części gminy w korytarzu transportowym stwarza możliwość rozwoju poprzez tworzenie warunków dla lokalizacji inwestycji.

2. Rola w sieci osadniczej

Pożądanym kierunkiem przekształceń osadnictwa jest harmonizowanie jego rozwoju z uwarunkowaniami wynikającymi z potrzeby ochrony walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. W kształtowanym systemie ośrodków usługowych miasto Skarszewy pełnić będzie funkcję ośrodka gminnego z usługami ponadgminnymi. Na obszarze gminy przewiduje się rozwój pasma mieszkaniowego Pszczółki - Skarszewy, kształtowanego wzdłuż głównych ciągów infrastruktury technicznej. Wszystkie ważniejsze pasma zurbanizowane powinny zostać wyposażone w system infrastruktury technicznej (komunikacja drogowa i szynowa, gazociągi, linie energetyczne, telekomunikacyjne, magistrale wodociągowe i kanalizacyjne).

3. Infrastruktura transportowa

Do głównych celów i kierunków rozwoju infrastruktury transportowej województwa zapisanych w Planie, należą:

- 1) poprawa dostępności transportowej województwa, zwłaszcza jego obszarów służących konkurencyjności regionu (porty, centra gospodarcze, obszary rekreacyjne),
- 2) poprawa spójności regionu - zmniejszenie czasu dostępności do obszaru metropolitalnego oraz centrów podregionów poprzez:
 - modernizację dróg dojazdowych do dużych ośrodków koncentrujących miejsca pracy oraz usług ponadlokalnych, w szczególności do aglomeracji trójmiejskiej,
 - integrację infrastrukturalną i organizacyjną regionalnego transportu pasażerskiego,
- 3) poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego i zmniejszenie uciążliwości oraz szkodliwego oddziaływania na otoczenie poprzez:
 - tworzenie zhierarchizowanych sieci drogowych regionalnych i miejskich,
 - tworzenie struktur przestrzennych minimalizujących ryzyko występowania konfliktów pomiędzy różnymi użytkownikami infrastruktury transportowej, zmotoryzowanymi i niezmotoryzowanymi.

W Planie przewiduje się modernizację drogi Nr 222 na odcinku Gdańsk - Godziszewo oraz drogi Nr 224 na odcinku Godziszewo - Tczew. Planowana klasa techniczna obu dróg - drogi zbiorcze (klasy Z).

4. Infrastruktura techniczna

W Planie województwa przewiduje się:

- w zakresie gospodarki energetycznej - przewidywana wariantowa trasa przebiegu planowanego gazociągu dostarczającego gaz z Norwegii przez woj. pomorskie (przechodzić będzie z terenu woj. zachodniopomorskiego w okolice Bytowa

i Kościerzyny - do węzła w Pszczółkach a następnie w kierunku Nowego Dworu Gd.);

- w zakresie zaopatrzenia w wodę - intensyfikację działań związanych z modernizacją i rozbudową wodociągów z uwagi na występujące w tej dziedzinie potrzeby;
- w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków - konieczną rozbudowę i modernizację urządzeń kanalizacyjnych (gmina Skarszewy została zaliczona do grupy gmin przewidzianych do działań w czwartej kolejności).

W zakresie unieszkodliwiania odpadów komunalnych - w *Wojewódzkim planie gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego* przewiduje się, że obszar gminy będzie obsługiwany przez planowany międzygminny ZZO „Stary Las” (teren gminy Starogard Gdański).

Przez teren gminy Skarszewy przebiegać będzie projektowana dwutorowa napowietrzna linia elektroenergetyczna 400 kV Grudziądz-Pelplin-Gdańsk Przyjaźń, stanowiąca inwestycję celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, krajowym. Ostateczny przebieg będzie wynikiem uwarunkowań zewnętrznych determinujących przebieg linii elektroenergetycznych, w szczególności wynikających z uwarunkowań środowiskowych i społeczno-ekonomicznych.

5. Ochrona środowiska przyrodniczego

Plan województwa przyjmuje koncepcję spójnej i równorzędnej ochrony walorów przyrodniczych i kulturowych oraz krajobrazu, a także formułuje kierunki działań w zakresie ochrony zasobów i walorów środowiska przyrodniczego województwa pomorskiego.

Zasadnicze kierunki działań polityki przestrzennej:

- zachowanie i podtrzymanie trwałości pozostałych fragmentów osnowy ekologicznej w postaci izolowanych kęp roślinności, nieużytków, założeń parkowych lub skwerów, z poszukiwaniem możliwości odtworzenia powiązań lub „obejścia” stref zainwestowanych,
- wprowadzenie zalesień jako uzupełnień przestrzennych w obszarach i przy granicach korytarzy i płątów ekologicznych - wzmacniających wewnętrzną spójność całej sieci oraz jako elementu podnoszącego zawartość przestrzenną zbiorowisk leśnych,
- utrzymanie lasów ochronnych oraz wsparcie procesu tworzenia kolejnych wraz ze wzmacnianiem działań proekologicznych oraz uwzględnieniem ich w opracowaniach planistycznych,
- wsparcie procesu przeznaczania gleb o najniższych klasach przydatności rolniczej na cele zalesień (szczególnie na obszarach pojezierzy),
- tworzenie i utrzymywanie ekotonowych stref buforowych wokół powierzchniowych zbiorników wód i cieków - szczególnie w sąsiedztwie dużych kompleksów zabudowy lotniskowej,
- przestrzeganie realizacji opracowań planistycznych i prawidłowości ich zapisów w zakresie ochrony gruntów rolnych i leśnych (w opracowaniach ekofizjograficznych do planów miejscowych oraz studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin),
- odtworzenie, gdzie to możliwe, zabudowy biologicznej stref brzegowych cieków ograniczających wpływ zanieczyszczeń i odtwarzających naturalne korytarze ekologiczne,
- zmniejszenie zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł obszarowych i punktowych,
- opracowanie i wdrożenie technicznych zasad ochrony GZWP i obszarów zasilania zbiorników, wprowadzanie elementów izolacji technicznej i biologicznej ograniczającej rozprzestrzenianie hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych w obszarach zabudowy mieszkaniowej,
- objęcie rekultywacją obszarów zdegradowanych w wyniku eksploatacji kopalni

oraz określenie w mpzp działań, zapewniających ochronę złóż.

6. Ochrona środowiska kulturowego

Wg Planu, zasadniczymi kierunkami rozwoju w zakresie dziedzictwa kulturowego jest utrwalenie wielokulturowej tożsamości historycznej regionu z zachowaniem lokalnych odrębności oraz wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego jako ważnego elementu rozwoju gospodarczego i promocji województwa.

Kierunki polityki przestrzennej w zakresie ochrony zasobów i walorów środowiska kulturowego oraz ochrony krajobrazów stanowiących o tożsamości gminy i regionu:

- wspieranie działań służących umacnianiu tożsamości regionalnej z zachowaniem różnorodności tradycji, dorobku i dziedzictwa historycznego kaszubskiego,
- ochrona tożsamości kulturowej miejsca (miejscowości, regiony) - objęcie ochroną obszarów zabudowy w sąsiedztwie wartościowych zespołów przestrzennych i ich rekompozycja przestrzenna, pozwalająca na wyeksponowanie wartościowych cech zespołów,
- pielęgnowanie walorów krajobrazów historycznych regionu Kociewia i Kaszub,
- łączenie ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego poprzez ochronę krajobrazu naturalnego związanego przestrzennie z historycznym założeniem architektonicznym, zachowanie i odtwarzanie dawnych układów i funkcji terenów zielonych wraz z infrastrukturą, rewaloryzację parków pod kątem zwiększenia ich atrakcyjności jako miejsc wypoczynku,
- zachowanie i ochrona pradziejowych i wczesnośredniowiecznych mikroregionów osadniczych archeologicznego środowiska kulturowego,
- przeciwdziałanie bezplanowej, chaotycznej parcelacji terenu (szczególnie na Kaszubach),
- ochrona i rewaloryzacja starych układów ruralistycznych oraz części wsi - decydujących o zachowaniu walorów krajobrazowych,
- eksponowanie wsi o wybitnych walorach krajobrazowych, rekompozycja, restylizacja oraz uporządkowanie zabudowy wsi,
- zachowanie i utworzenie warunków ekspozycji panoram widokowych z tras komunikacyjnych na szczególnie interesujące obiekty krajobrazowe (naturalne i architektoniczne),
- rewaloryzacja zagospodarowania urządzonych punktów widokowych i ich otoczenia, uczytelnienie (odtworzenie) panoram widokowych i ochrona ekspozycji,
- likwidacja bądź neutralizacja widokowa wszelkich elementów obniżających walory krajobrazowe (maskowanie zielenią), likwidacja lub przebudowa obiektów substandardowych.
- likwidacja obiektów rekreacyjnych wzniesionych z naruszeniem przepisów prawa budowlanego.

7. Turystyka

Przez teren gminy będzie projektowany szlak turystyki wodnej związany z rzeką Wda oraz jeziorami: Wieckim, Lubiszewskim, Karpno, Wyrównno i Schodno. Ponadto przez obszar przebiega planowana regionalna trasa rowerowa Gdańsk - Kolbudy - Nowa Karczma - Kościerzyna - Dziemiany, łącząca się z międzyregionalną trasą Nr 14 Ustka - Dziemiany - Grudziądz.

Główne kierunki przekształceń:

a) w zakresie turystyki krajoznawczej

- rozwój turystyki na obszarach chronionych, cennych przyrodniczo i krajobrazowe, na których istnieją ograniczenia funkcji gospodarczej i dla których turystyka

jest szansą rozwoju,

- ograniczenie negatywnego oddziaływania ruchu i zagospodarowania rekreacyjnego na zasoby przyrodnicze, kulturowe i krajobraz terenów rekreacyjnych,
- realizacja infrastruktury organizującej penetrację turystyczną (szlaki piesze, trasy rowerowe, miejsca piknikowe),
- wytyczenie i urządzenie szlaków turystyki pieszej i rowerowej, zgodnie z ideą „tu bezpiecznie zaparkuj, dalej jedź rowerem lub idź pieszo”,
- ochrona przed zainwestowaniem brzegów niezagospodarowanych,
- uporządkowanie istniejącego zainwestowania turystycznego zagrażającego czystości jezior poprzez podniesienie standardu oraz uporządkowanie gospodarki ściekowej,
- lokalizacja inwestycji turystycznych o wysokim standardzie na terenach o wysokich walorach przyrodniczo krajobrazowych, bez pomniejszania walorów rekreacyjnych obszaru,
- pełniejsze wykorzystanie sieci osadniczej, szczególnie większych wsi, do realizacji bazy noclegowej, w tym wykorzystanie na cele rekreacyjne oraz obsługi obiektów pełniących obecnie inne funkcje, np. adaptacja obiektów architektury wiejskiej na bazę noclegową;

b) w zakresie turystyki kwalifikowanej

- zagospodarowanie turystyczne szlaków wodnych, przystosowanie szlaków wodnych do rekreacji, budowa przystani wodnych, miejsc biwakowych dla potrzeb spływów kajakowych,
- rozbudowa zaplecza umożliwiającego masowy rozwój żeglarstwa i innych sportów wodnych,
- ochrona i rewaloryzacja wędkarskiej przestrzeni rekreacyjnej, tworzenie stanic wędkarskich,
- rozbudowa i poprawa standardów bazy noclegowej i gastronomicznej w rejonach turystycznych,

c) w zakresie turystyki rowerowej i agroturystyki

- realizacja planowanych tras rowerowych; w miarę wzrostu natężenia ruchu rowerowego dążenie do podnoszenia standardów technicznych tras rowerowych, jak i ich otoczenia, w tym zapewnienia miejsc parkingowych przy dworcach, przystankach PKS, urzędach itp.,
- rozwój agroturystyki - wypoczynek w gospodarstwach rolnych, prywatnych domach i pokojach wynajmowanych na terenach odznaczających się wysokimi walorami krajobrazu.

V. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA

Wstęp

Zgodnie z regulacją prawną ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717, z późn. zm.) w niniejszym studium określono kierunki zagospodarowania obszaru miasta i gminy Skarszewy w zakresie art. 10 ust. 2, pkt 1-16.

Prezentowane w studium kierunki wynikają głównie z:

- diagnozy dotychczasowych procesów rozwojowych gminy, w tym z historycznie ukształtowanego układu przestrzennego;
- diagnozy środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- założeń rozwoju gminy wynikających z oceny jej walorów i zagrożeń, szans rozwojowych (w tym również wynikających z powiązań zewnętrznych i polityki regionalnej).

W studium przyjmuje się jako generalną zasadę zachowanie ciągłości w kształtowaniu zabudowy ugruntowaną poprzez wieloletnią realizację ustaleń planu miejscowego obowiązującego do dnia 31 grudnia 2003 r. oraz aktualnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (zaznaczonych na planszy „Uwarunkowań”). Stąd zawarte w tych dokumentach parametry powinny być w dalszym ciągu honorowane.

Cele rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy zostały sformułowane w wyniku wszechstronnej analizy uwarunkowań przestrzennych, których synteza stanowi fragment niniejszego opracowania.

Wyrazem dążenia do osiągnięcia wyznaczonego celu jest przyjęcie polityki i jej realizacja przez kolejne władze samorządowe gminy i jej organy wykonawcze. Kryteria kwalifikacyjne w zakresie przestrzennym ustalone zostały na drodze analizy obiektywnych uwarunkowań funkcjonalno-przestrzennych, oraz w procedurze wszechstronnej konsultacji społecznej. Kryteria te uwzględniają charakter gminy, jej aktualne i przewidywane potrzeby, względy ekonomiczne, kulturowe, ekologiczne, itp. oraz zasady kształtowania ładu przestrzennego.

Przyjęta więc uchwałą Rady Miejskiej polityka przestrzenna będzie podstawą do podejmowania kolejnych prac planistycznych.

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów

Generalnym celem polityki przestrzennej gminy jest ukierunkowanie działań zmierzających do podnoszenia standardu warunków życia mieszkańców, ochrony wartościowych elementów środowiska przyrodniczego, a przede wszystkim zwiększenia atrakcyjności dla przyszłych inwestorów.

Podstawą osiągnięcia celów polityki przestrzennej i określenia kierunków rozwoju przestrzennego jest wykorzystanie uwarunkowań wynikających ze środowiska przyrodniczego i kulturowego, położenia i powiązań zewnętrznych gminy, dotychczasowego zainwestowania i zagospodarowania gminy.

2. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone z zabudowy

2.1. Tereny wyłączone spod zabudowy ze względu na przepisy odrębne

Wyżej wymienione tereny to:

- strefy ochronne od cmentarzy,
- strefy uciążliwości od obiektów infrastruktury technicznej:
 - gazociągu DN 200,
 - linii NN 220 kV,
 - linii WN 110 kV,
 - linii średniego napięcia,
 - dróg,
 - linii kolejowej PKP.

2.2. Tereny, na których ogranicza się lokalizację zabudowy ze względu na ochronę walorów przyrodniczych

Wyżej wymienione tereny to:

- lasy,
- wszystkie tereny zieleni urządzonej i nieurządzonej,
- kompleksy zieleni z pomnikami przyrody,
- parki zabytkowe,
- tarasy zalewowe rzek,
- tereny występowania złóż surowców,
- tereny dolin rzecznych,
- gleby o wyższych klasach bonitacyjnych,
- strefa o szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych w obszarach chronionego krajobrazu oraz w bezpośrednim sąsiedztwie ich granic.

2.3. Tereny zabudowy

Tereny przeznaczone na zabudowę powinny spełniać następujące wymagania:

- **każda działka budowlana musi mieć dostęp do drogi publicznej i możliwość doprowadzenia do jej terenu urządzeń infrastruktury technicznej w celu jej uzbrojenia,**
- **wykorzystanie istniejącej i projektowanej infrastruktury jako zasobów wody pitnej (w pierwszym etapie z własnych lub grupowych ujęć wody) i energii elektrycznej,**
- **gromadzenie i odprowadzanie ścieków w ramach istniejącej i projektowanej kanalizacji sanitarnej, do czasu podłączenia obowiązuje korzystanie z bezodpływowych szczelnych zbiorników na ścieki lub przydomowych oczyszczalni.**

Na załączniku graficznym do studium oznaczono granice obszarów z przeznaczeniem na realizację inwestycji z zakresu poszczególnych jednostek przestrzenno-funkcjonalnych. Wydzielono następujące główne tereny przeznaczone do zabudowy:

- tereny zabudowy zagrodowej,
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,

- tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej,
- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
- tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, obsługi turystyki,
- tereny zabudowy usługowej,
- tereny zabudowy usługowej z zielenią towarzyszącą,
- tereny użyteczności publicznej,
- tereny zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów,
- tereny eksploatacji kopalni,
- tereny obsługi komunikacji (w tym parkingi i stacje paliw),
- *tereny cmentarzy.*

W granicach obszarów chronionego krajobrazu obowiązują zakazy ustanowione przepisami prawa dla tychże obszarów. W ich bezpośrednim sąsiedztwie przyjmować należy rozwiązania projektowe gwarantujące poprawę standardów ochrony środowiska oraz walorów estetyczno-krajobrazowych.

Nowa zabudowa (w obszarach przeznaczonych na ten cel w studium) może być realizowana pod warunkiem zagwarantowania wystarczającego dla zamierzenia budowlanego uzbrojenia terenu.

Ponadto, w ramach nowo wyznaczonej zabudowy należy uwzględnić następujące zasady dla ustaleń w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub innych właściwych opracowaniach planistycznych:

1. Dla zabudowy mieszkaniowej:

a) wielorodzinnej:

- budynki mieszkalne niskie przeznaczone na stały pobyt,
- realizacja nowej zabudowy w trybie indywidualnym lub zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,
- adaptacja istniejącej zabudowy do nowych warunków zabudowy, z uwzględnieniem modernizacji, rozbudowy i przebudowy budynków mieszkalnych i gospodarczych, z jednoczesnym porządkowaniem istniejącej zabudowy i jej uzupełnianiem,
- gabaryty i architektura nie może powodować dysharmonii otoczenia i zakłócać krajobrazu gminy,
- nieprzekraczalna wysokość zabudowy wynosi 15 m od poziomu terenu do najwyższej położonego punktu pokrycia dachu,
- maksymalne zachowanie istniejącego drzewostanu,
- dachy:
 - dla budynków mieszkalnych dwuspadowe i wielospadowe o równym nachyleniu połaci dachowych 15 - 49°, zalecane 40 - 45° oraz mansardowe,
 - dachy płaskie,
 - dopuszcza się ze względów architektonicznych zmianę ukształtowania fragmentu połaci dachowej,
 - dla budynków gospodarczych i garażowych dopuszcza się dachy płaskie lub jednospadowe o kącie nachylenia 10° – 30°,
- adaptacja istniejącej zabudowy do nowych warunków,

b) w ramach terenów rekreacyjno-wypoczynkowych i obsługi turystyki, przy powstawaniu zabudowy letniskowej należy uwzględnić:

- budynki rekreacji indywidualnej przeznaczone do okresowego wypoczynku rodzinnego z możliwością ich wykorzystania na pobyt

stały,

- realizacja nowej zabudowy w trybie indywidualnym lub zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,
- adaptacja istniejącej zabudowy do nowych warunków zabudowy, z uwzględnieniem modernizacji, rozbudowy i przebudowy budynków mieszkalnych i gospodarczych, z jednoczesnym porządkowaniem istniejącej zabudowy i jej uzupełnianiem,
- nowa zabudowa stanowić ma uzupełnienie istniejącej zabudowy i nawiązanie do jej charakteru,
- gabaryty i architektura nie może powodować dysharmonii otoczenia i zakłócać krajobrazu gminy,
- maksymalne zachowanie istniejącego drzewostanu, powierzchnia biologicznie czynna nie mniej niż 60% powierzchni działki,
- dachy:
 - dla budynków mieszkalnych dwuspadowe i wielospadowe o równym nachyleniu połaci dachowych 15 - 49°, zalecane 30 - 45°,
 - dopuszcza się ze względów architektonicznych zmianę ukształtowania fragmentu połaci dachowej,
 - dla budynków gospodarczych dopuszcza się dachy płaskie lub jednospadowe o kącie nachylenia 10° – 30°,
- adaptacja istniejącej zabudowy do nowych warunków,
- nieprzekraczalna wysokość zabudowy wynosi 9 m od poziomu terenu do najwyżej położonego punktu pokrycia dachu,

c) jednorodzinnej:

- budynki mieszkalne przeznaczone na stały pobyt,
- realizacja nowej zabudowy w trybie indywidualnym lub zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,
- adaptacja istniejącej zabudowy do nowych warunków zabudowy, z uwzględnieniem modernizacji, rozbudowy i przebudowy budynków mieszkalnych i gospodarczych, z jednoczesnym porządkowaniem istniejącej zabudowy i jej uzupełnianiem,
- nowa zabudowa stanowić ma uzupełnienie istniejącej zabudowy i nawiązanie do jej charakteru,
- gabaryty i architektura nie może powodować dysharmonii otoczenia i zakłócać krajobrazu gminy,
- maksymalne zachowanie istniejącego drzewostanu, powierzchnia biologicznie czynna nie mniej niż 40% powierzchni działki,
- dachy:
 - dla budynków mieszkalnych dwuspadowe i wielospadowe o równym nachyleniu połaci dachowych 15 - 49°, zalecane 40 - 45°,
 - dopuszcza się ze względów architektonicznych zmianę ukształtowania fragmentu połaci dachowej,
 - dla budynków gospodarczych dopuszcza się dachy płaskie lub jednospadowe o kącie nachylenia 10° – 30°,
- adaptacja istniejącej zabudowy do nowych warunków,
- nieprzekraczalna wysokość zabudowy wynosi 12 m od poziomu terenu do najwyżej położonego punktu pokrycia dachu,
- ilość kondygnacji: dla budynków mieszkalnych do trzech kondygnacji nadziemnych (trzecia kondygnacja nadziemna realizowana wyłącznie jako poddasze) z możliwością podpiwniczenia; dla budynków

gospodarczych: jedna kondygnacja nadziemna.

d) zagrodowej:

- budynki mieszkalne i gospodarcze nie mogą mieć charakteru prowizorycznego,
- realizacja nowej zabudowy w trybie indywidualnym lub zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,
- adaptacja istniejącej zabudowy do nowych warunków zabudowy, z uwzględnieniem modernizacji, rozbudowy i przebudowy budynków mieszkalnych i gospodarczych, z jednoczesnym porządkowaniem istniejącej zabudowy i jej uzupełnianiem,
- nowa zabudowa stanowić ma uzupełnienie istniejącej zabudowy i nawiązanie do jej charakteru,
- gabaryty i architektura nie mogą powodować dysharmonii otoczenia i zakłócać krajobrazu gminy,
- dachy:
 - dla budynków mieszkalnych dwuspadowe i wielospadowe o równym nachyleniu połaci dachowych 15 - 49°, zalecane 40 - 45°,
 - dopuszcza się ze względów architektonicznych zmiany ukształtowania fragmentu połaci dachowej,
 - dla budynków gospodarczych dopuszcza się dachy płaskie, jednospadowe o kącie nachylenia 10° – 30° lub dwuspadowe o kącie nachylenia połaci dachowych 15 - 40°,
- adaptacja istniejącej zabudowy do nowych warunków,
- nieprzekraczalna wysokość budynków mieszkalnych wynosi 12 m od poziomu terenu do najwyższego położonego punktu pokrycia dachu,
- ilość kondygnacji: dla budynków mieszkalnych do trzech kondygnacji nadziemnych (trzecia kondygnacja nadziemna realizowana wyłącznie jako poddasze) z możliwością podpiwniczenia,
- nieprzekraczalna wysokość budynków gospodarczych wynosi 14 m,
- zakaz lokowania dużych ferm zwierzęcych w terenach mieszkaniowych, możliwość lokowania małych zakładów przetwórstwa rolnego z ograniczeniem uciążliwości do granic własności,
- dopuszcza się zabudowę inwentarsko – składową o wysokości jak dla budynków gospodarczych,
- zakaz odprowadzania ścieków nieoczyszczonych do dołów gnilnych, cieków i urządzeń melioracyjnych.

Łączenie różnorodnych funkcji na jednym obszarze nie służy prawidłowemu gospodarowaniu przestrzenią. W celu uniknięcia w przyszłości konfliktów przestrzennych i funkcjonalnych, należy ograniczyć swobodne łączenie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z zagrodową (zaleca się w planach miejscowych zblokowanie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej).

2. Dla zabudowy usługowej i użyteczności publicznej:

Ogólnie dla terenów usługowych i terenów użyteczności publicznej obowiązują następujące ustalenia:

- realizacja nowej zabudowy w trybie indywidualnym lub zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,
- zachowanie istniejącej zabudowy i jej adaptacja do nowych warunków w formie uzupełnienia przeznaczenia terenu,

- wyklucza się możliwość prowadzenia działalności usługowej o uciążliwości wykraczającej poza granice własności,
- maksymalne zachowanie istniejącego drzewostanu, powierzchnia biologicznie czynna nie mniej niż 30% powierzchni działki,
- obowiązuje zapewnienie dojazdu i miejsc parkingowych dla klientów i pracowników,
- uwzględnić w podpiwniczeniach nowej zabudowy użyteczności publicznej lub odpowiedniej – zabudowy mieszkaniowej (szkoły, obiekty służby zdrowia itp.), lokalizowanej zwłaszcza w miejscowościach leżących wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych - dróg wojewódzkich, przygotowanie pomieszczeń o konstrukcji odpornej na zgruzowanie, spełniającej określoną funkcję stosownie do lokalnych potrzeb, z możliwością bezkolizyjnej ich adaptacji dla celów ochrony ludności w sytuacji zagrożenia.

Ustalenia szczegółowe dla zabudowy usług:

a) handlowych:

- nie przewiduje się lokalizacji obiektów o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

b) kultu religijnego:

- dla obiektów sakralnych będących w strefie ochrony konserwatorskiej wszelkie inwestycje muszą być uzgadniane z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

c) rekreacyjno – sportowych, hotelowych i turystycznych:

- zezwala się na adaptację istniejącej zabudowy oraz budowę nowych, związaną z obsługą terenów sportu i wypoczynku,
- gabaryty i architektura zabudowy musi harmonizować z otoczeniem,
- wysokość zabudowy nie może przekraczać 15 m;

d) oświatowych i opieki zdrowotnej:

- wysokość zabudowy nie może przekraczać 15 m,
- nakazuje się projektowanie podjazdów dla osób niepełnosprawnych,
- nakazuje się grodzenie terenów szkół od strony dróg i ulic, w celu zwiększenia bezpieczeństwa uczniów.

3. Dla terenów obsługi komunikacji:

a) parkingów

- zezwala się na tworzenie funkcji usługowo – handlowej,
- maksymalna powierzchnia zabudowy nie może przekraczać 15% powierzchni parkingu,
- maksymalna wysokość obiektów budowlanych i nośników reklamowych – 5 m,
- zezwala się na umieszczanie nośników reklamowych o powierzchni nie większej niż 30 m²;

b) stacji paliw:

- zezwala się na tworzenie funkcji usługowo – handlowej,
- maksymalna powierzchnia zabudowy nie może przekraczać 30% terenu inwestycji,
- maksymalna wysokość obiektów budowlanych – 10 m,
- maksymalna wysokość nośników reklamowych – 5 m,
- zezwala się na umieszczanie nośników reklamowych o powierzchni nie większej niż 30 m².

4. Dla zabudowy produkcyjno – usługowej, składów i magazynów:

- realizacja nowej zabudowy w trybie indywidualnym lub zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,
- maksymalna wysokość zabudowy dla nowopowstającej zabudowy:
 - budynki administracyjne i usługowe: 20 m,
 - hale produkcyjne, składowe i magazynowe: 40 m,
 - budowle: 120 m,
- obowiązuje zapewnienie dojazdu i miejsc parkingowych w ilości wystarczającej dla planowanej liczby klientów i pracowników,
- negatywne oddziaływanie działalności gospodarczej nie może wykraczać poza granice własności.

5. Dla terenów eksploatacji kopalin:

- możliwość wydobycia kopalin po udokumentowaniu zasobów określonego złoża oraz uzyskaniu koncesji na wydobycie,
- realizacja nowej zabudowy w trybie indywidualnym lub zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,
- maksymalna wysokość zabudowy dla nowopowstającej zabudowy:
 - obiekty związane z eksploatacją kopalin: 15 m,
- dopuszcza się lokalizację zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów,
- negatywne oddziaływanie działalności gospodarczej nie może wykraczać poza granice własności.

6. Dla terenów cmentarzy

- realizacja nowej zabudowy zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,
- maksymalna wysokość zabudowy dla nowopowstającej zabudowy:
 - obiekty związane z obsługą cmentarza (np.: kaplica, kolumbarium itp.): 10 m,
- dopuszcza się lokalizację parkingów.

3. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego

Ochrona środowiska na terenie gminy dotyczy przede wszystkim obszarów:

- dna dolin rzecznych,
- systemu terenów zieleni, użytków ekologicznych,
- terenów gleb chronionych na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- elementów krajobrazu oraz dziedzictwa kulturowego, podlegającego ochronie konserwatorskiej.

Do działań wyznaczanych przez zasady ochrony środowiska i kształtowania krajobrazu zaliczane są:

3.1. Ochrona istniejących zasobów przyrodniczych gminy

- ochrona prawna

Ochronie prawnej w głównej mierze podlegają: rezerwat przyrody, obszar Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, użytek ekologiczny i pomniki przyrody. Ich ochrona (na zasadach zrównoważonego rozwoju) polega głównie na ograniczeniu ich zagospodarowania do form nieuciążliwych i wykluczeniu działań, które mogłyby naruszyć równowagę przyrodniczą.

Na obszarze gminy Wojewódzki Zespół Specjalistyczny w Gdańsku wskazał lokalizacje trzech potencjalnych Specjalnych Obszarów Ochrony Siedlisk NATURA 2000. Noszą one nazwę „Dolina Wierzycy”, „Szczodrowo” i „Zielenina”.

W aspekcie powyższych planów należy podkreślić, iż sposoby gospodarowania na obszarach Natura 2000 muszą być dostosowane do wrażliwości siedlisk i gatunków, które w ich obrębie występują i były podstawą do zaliczenia tych obszarów do sieci Natura 2000. Ważnym czynnikiem ochrony jest wyeliminowanie zagrożeń, które mogłyby powodować pogorszenie warunków funkcjonowania chronionych terenów. Ochrona przyrody w ramach sieci Natura 2000 nie musi być sprzeczna z rozwojem. Jednak inwestycje o potencjalnym szkodliwym wpływie na obszary Natura 2000 podlegają obowiązkowej ocenie ich wpływu na siedliska przyrodnicze i gatunki, dla których utworzono obszar. Regułą jest, że wszystkie inwestycje, które nie wywrą istotnie negatywnego wpływu na chronione gatunki i siedliska przyrodnicze są dopuszczalne. Nawet w razie oceny negatywnej nie wyklucza się w bezwzględny sposób przeprowadzania inwestycji. Państwo może zezwolić na jej przeprowadzenie, jeśli nie istnieje rozsądna, wykonalna alternatywa, a inwestycja służy nadrzędnemu interesowi publicznemu. Konieczne jest jednak zminimalizowanie negatywnego wpływu, a gdy nie jest to możliwe – skompensowanie szkód poniesionych przez przyrodę, tak aby utrzymać integralność sieci (np. stworzenie w innym miejscu siedlisk dogodnych dla chronionych gatunków).

Zmiana sposobu zagospodarowania, która bywa konieczna w celu nie pogorszenia stanu siedlisk czy gatunków, dla których został utworzony obszar Natura 2000, powinna być postrzegana również jako źródło korzyści finansowych w postaci m.in. rekompensat za wprowadzone ograniczenia.

Włączenie obszaru do sieci Natura 2000 może być szansą na dodatkowy dochód i stworzenie nowych, tzw. „zielonych” miejsc pracy dla społeczności lokalnej:

- obszar Natura 2000 lub zagrożony gatunek tam występujący może być elementem promującym region, produkty i usługi regionalne,
- obszar Natura 2000 to też możliwość rozwoju turystyki przyrodniczej. Przekłada się to bezpośrednio na popyt na kwatery agroturystyczne, wypożyczalnie sprzętu turystycznego, usługi przewodnickie, produkty rolnictwa ekologicznego, pamiątki. Wzrasta też popyt na usługi remontowe, powstają nowe miejsca pracy związane z napływem pieniędzy do regionu. Generowane jest tym samym ogólne ożywienie gospodarcze w regionie – musi być ono jednak kontrolowane z punktu widzenia wymogów ochronnych występujących tam siedlisk i gatunków,
- rolnicy gospodarujący na obszarach Natura 2000 mają szansę skorzystania w ramach programów rolno-środowiskowych z dodatkowych premii z tej racji.

Obecność obszaru Natura 2000 na obszarze danej gminy może być czynnikiem promującym region pod kątem usług (przede wszystkim turystycznych) oraz produkcji (głównie spożywczej). Im większy dany obszar Natura 2000, a przedmiot ochrony bardziej specyficzny i niepowtarzalny, tym dla promocji lepiej. Przynależność danego obszaru do sieci obszarów o priorytetowym znaczeniu dla zachowania różnorodności biologicznej Unii Europejskiej, jest swego rodzaju etykietą informującą, w kraju i za granicą o unikatowych walorach przyrodniczych, wokół których programować można rozwój na szczeblu lokalnym. Jednak wykorzystanie obszaru i jego promocja muszą być dostosowane do wymogów ochronnych siedlisk i gatunków, które zdecydowały o włączeniu danego obszaru do sieci

Natura 2000. Ponadto w najbliższych latach będzie funkcjonowało wiele mechanizmów finansowych, wspierających nie tylko bezpośrednią ochronę terenów cennych przyrodniczo, ale też zrównoważony rozwój gospodarczy tych terenów, oparty właśnie o walory przyrodnicze.

Skuteczna ochrona walorów sieci Natura 2000 stanowi niezbędny warunek zachowania dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego całej Unii Europejskiej, przesądzającego o utrzymaniu wysokiej jakości życia wszystkich obywateli. Procedury towarzyszące inwestycjom planowanym na obszarach Natura 2000 i w ich otoczeniu mają gwarantować, że walory przyrodnicze tych obszarów nie zostaną zniszczone. Procedury te jednak nie eliminują rozwoju gospodarczego jako takiego, ograniczają jedynie rozwój daleki od zrównoważonego użytkowania zasobów naturalnych. Idea sieci Natura 2000 jest w pełni zgodna z gospodarowaniem przyjaznym środowisku.

▪ **ochrona istniejących elementów przyrodniczych, budujących system przyrodniczy gminy**

Ochronie podlegają przede wszystkim tereny leśne, parki, cmentarze oraz zieleń w terenach zabudowanych. W stosunku do tych obiektów sprowadza się ona do zachowania dotychczasowych funkcji, pielęgnacji istniejącej roślinności oraz zakazu lokalizacji obiektów i urządzeń nie związanych z funkcją terenu. Istotnym elementem ochronnym jest także zachowanie nie kolidujących z funkcją przyrodniczą form zagospodarowania terenów otwartych, uzupełniających system przyrodniczy gminy.

Wyjątek stanowią lasy położone na terenach eksploatacji kopalni, na których znajdują się udokumentowane lub potencjalne złoża surowców naturalnych, które wymagają udokumentowania, gdzie przewiduje się zmianę dotychczasowego zagospodarowania. Dopuszcza się na tych terenach wyłączenie gruntów z produkcji leśnej w procedurze planu miejscowego, zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2004r. Nr 121, poz. 1266 z późn.zm.)

Dla obszarów składających się na sieć ekologiczną należy przyjąć następujące rozwiązania:

- zachowanie i podtrzymywanie trwałości pozostałych fragmentów osnowy ekologicznej w postaci izolowanych kęp roślinności, nieużytków, założeń parkowych lub skwerów, z poszukiwaniem możliwości odtworzenia powiązań lub obejścia stref zainwestowanych,
- wprowadzenie zalesień jako uzupełnień przestrzennych w obszarach i przy granicach korytarzy i płatów ekologicznych wzmacniających wewnętrzną spójność sieci oraz elementu podnoszącego zawartość przestrzenną zbiorowisk leśnych,
- utrzymanie lasów ochronnych oraz wsparcie procesu tworzenia kolejnych wraz ze wzmacnianiem działań proekologicznych oraz uwzględnieniem ich w opracowaniach planistycznych,
- wsparcie procesu przeznaczania gleb o najniższych klasach przydatności rolniczej na cele zalesień,
- tworzenie i utrzymywanie ekotonowych stref buforowych wokół powierzchniowych zbiorników wód i cieków, szczególnie w sąsiedztwie dużych kompleksów zabudowy lotniskowej,
- odtworzenie, w miejscach gdzie jest to możliwe, zabudowy biologicznej stref brzegowych cieków ograniczających wpływ zanieczyszczeń i odtwarzających naturalne korytarze ekologiczne,
- ochrona przed zainwestowaniem brzegów niezainwestowanych.

Planowane w Studium zagospodarowanie nie będzie zakłócać funkcjonowania korytarza ekologicznego doliny Wierzycy.

3.2. Ochrona wód

W kierunkach polityki dotyczących ochrony wód, szczególny akcent winien być położony na poprawę stanu ich czystości. Wynika to z kilku podstawowych powodów:

- z układu przyrodniczych powiązań zewnętrznych - lokalny układ hydrograficzny i tereny dolinne z nim związane mają wpływ na pozagminne układy przyrodnicze,
- na terenie gminy zanieczyszczone wody powierzchniowe obniżają potencjał ekologiczny zespołów przyrodniczych z nim związanych.

Osiągnięcie poprawy stanu czystości wód realizowane będzie przez: maksymalne ograniczenie zrzutów zanieczyszczeń do gruntu i do wód powierzchniowych, objęcie wszystkich możliwych obszarów zbiorczą kanalizacją sanitarną z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni, a do czasu jej wybudowania – do szczelnych szamb tylko jako rozwiązania tymczasowego (na obszarach rozproszonej zabudowy stosowanie indywidualnych oczyszczalni ścieków), kompleksowe rozwiązanie odprowadzanie ścieków opadowych, szczególnie z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich z preferowaniem, gdzie jest to możliwe, do wykorzystania tych wód na miejscu lub wykorzystania ich w zamkniętych obiegach wody na małych obszarach, dostosowanie lokalizacji nowych obiektów, szczególnie tych uciążliwych dla środowiska, do struktur hydrogeologicznych.

W zakresie ograniczania splotów powierzchniowych z terenów rolnych (w tym także przez sieć drenarską) pożądane byłoby wprowadzenie ekologicznych form gospodarki rolnej oraz tworzenie biologicznych osłon.

Ustala się zakaz grodzienia nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości mniejszej niż określona w obowiązujących przepisach.

W przypadku przeznaczenia gruntów zdrenowanych na cele inne niż rolnicze, konieczna będzie przebudowa sieci melioracyjnej w sposób zapewniający właściwe odwodnienie terenów przyległych.

3.3. Ochrona zasobów glebowych

Rejony występowania gleb o najwyższych w skali gminy bonitacjach, powinny stanowić podstawę dla efektywnej rolniczej przestrzeni produkcyjnej, bowiem jakość gleb decyduje o jej potencjale. Preferowane są ekologiczne formy produkcji rolnej. Uszczuplanie go na inne cele niż rolnicze musi być rozważne, a przede wszystkim racjonalne. Przy zmianie przeznaczenia powierzchni objętych drenażem konieczna jest kompleksowa przebudowa sieci drenarskiej. Realizacja robót związanych z w/w przebudową winna odbywać się pod nadzorem Marszałka Województwa Pomorskiego. Jest to warunek konieczny ze względu na sprawność funkcjonowania całego systemu.

Grunty marginalne, odłogowane i mało przydatne dla produkcji rolniczej należy przeznaczyć na tworzenie nowych powierzchni leśnych, rozwój funkcji rekreacyjnej ewentualnie na potrzeby innych bezkolizyjnych w stosunku do otoczenia funkcji.

3.4. Koncepcja kształtowania systemu ekologicznego

System ekologiczny gminy, będący składową systemu wojewódzkiego i krajowego ma za zadanie ochronę istniejących walorów przyrodniczych oraz zapewnienie równowagi biocenotycznej.

Zawiera on następujące elementy przestrzenne:

- korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym,
- ciągi ekologiczne - powiązania o znaczeniu lokalnym, to przede wszystkim osie mniejszych w gminie dolin rzek i cieków wodnych. Włączenie tych choćby najmniejszych cieków w system ekologiczny zapewni ich ochronę hydrologiczną.
- obszary węzłowe - miejsca przecięcia się korytarzy i ciągów ekologicznych, powierzchniowe strefy o dużym bogactwie biocenotycznym wpływające na równowagę terenów przyległych. Obszary te obok korytarzy i dolin wykluczone są dla zabudowy i wskazane do objęcia ochroną. W celu uaktywnienia biologicznego ww. systemu oraz dopełnienia go strukturami przyrodniczo czynnymi proponuje się dolesienia w obrębie gleb marginalnych, zadrzewienia śródpolne, przydrożne i przywodne, szczególnie na terenach o spadkach $>5^\circ$, a więc narażonych na spływy powierzchniowe.

W studium wskazuje się jedynie strefy tych zadrzewień, szczegółowy projekt winien być opracowany w skalach bardziej szczegółowych z uwzględnieniem własności i topoklimatu (rynny spływu zimnego powietrza, zastoiska zanieczyszczonego powietrza etc.).

W studium założono następujące funkcje zadrzewień:

- ochrona terenów rolnych przed erozją gleb;
- rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych;
- tworzenie systemu zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych;
- ochrona dolin rzek przed spływami powierzchniowymi;
- ekranowanie terenów szczególnie uciążliwych dla otoczenia.

W polityce dotyczącej ochrony i kształtowania środowiska na terenie gminy Skarszewy za szczególnie ważne uznano następujące kierunki działań realizacyjnych:

1. Ochrona istniejących walorów i zasobów przyrodniczych i wszystkich obiektów prawnie chronionych;
2. Przekształcenia przestrzenne i funkcjonalne zmierzające do poprawy warunków sanitarno-zdrowotnych;
3. Realizacja nowych zamierzeń inwestycyjnych, zmian i przekształceń obecnego układu przestrzennego z udziałem urządzeń i instalacji technicznych w celu wyeliminowania bądź ograniczenia zagrożeń dla środowiska.

3.5. Ochrona powietrza

Podstawowymi źródłami emisji zanieczyszczeń do atmosfery są obiekty produkcyjne, usługowe, budownictwo mieszkaniowe, transport (komunikacja) oraz indywidualne paleniska domowe, oparte o konwencjonalne nośniki energii cieplnej. Powinno się wziąć pod uwagę potrzebę pozyskiwania mniej szkodliwych źródeł ciepła, jak np. oparcie gospodarki cieplnej gminy o gaz ziemny lub odnawialne źródła energii. Gmina powinna propagować ekologiczne źródła energii również na terenach usługowych, produkcyjnych oraz o funkcji mieszanej z dopuszczeniem usług.

Ponadto ochrona powietrza będzie przeprowadzana poprzez zastosowanie technologii eliminujących szkodliwe emisje.

3.6. Kształtowanie krajobrazu i terenów przyrodniczo czynnych

Na terenie gminy powstają nowe tereny zieleni, w większości są to tereny leśne. W celu poprawy funkcjonowania środowiska oraz podniesienia walorów przyrodniczo-krajobrazowych w studium zawarto następujące ustalenia:

- stosowanie zieleni izolacyjnej lub innej formy osłony zielenią elementów nie pasujących do środowiska,
- utrzymanie istniejących lokalizacji stanowisk archeologicznych.

4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.) zobowiązuje wszystkich obywateli do ochrony dóbr kultury, natomiast samorząd terytorialny zobowiązuje do zapewnienia w tym celu warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych.

Na mocy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia się w szczególności ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia, innych zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

Obszary objęte ochroną dziedzictwa kulturowego to wymienione wcześniej w uwarunkowaniach obiekty zabytkowe.

Studium proponuje wprowadzenie stref ochrony konserwatorskiej obejmujących tereny posiadające wartości kulturowe i krajobrazowe, przedstawiono je na rysunku studium. Zasięgi stref mają charakter wstępny, bez wykonania szczegółowych studiów i wymagają uszczegółowienia na etapie opracowywania planów miejscowych poszczególnych terenów. Propozycje wprowadzenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego następujących stref ochrony konserwatorskiej:

Strefa A – ścisłej ochrony konserwatorskiej.

Na obszarze miasta i gminy Skarszewy wyznaczono strefy ochrony konserwatorskiej "A" (ścisłej ochrony), obejmujące:

- układ urbanistyczny miasta Skarszewy,
- zespół dworsko-parkowy w Bączku,
- zespół dworsko-parkowy Bolesławowo,
- zespół dworsko-parkowy w Zapowiedniku,

Strefy te zostały utworzone dla ochrony układów urbanistycznych oraz ochrony warstw archeologicznych. Obowiązuje priorytet zachowania, odtwarzania i ekspozycji walorów zabytkowych elementów układu. Wszelkie naruszenia stanu istniejącego (w zakresie funkcji, parcelacji, przekształcenia i uzupełnienia zabudowy oraz towarzyszących jej elementów środowiska przyrodniczego) wymagają zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Strefa E – ochrony ekspozycji, która obejmuje teren umożliwiający ekspozycję przestrzenną układu urbanistycznego miasta Skarszewy.

Na terenach objętych strefą obowiązuje:

- **ustalenie nieprzekraczalnych gabarytów nowej zabudowy,**
- **ograniczenia w lokalizacji reklam (zakaz lub określenia dopuszczalnych form i nieprzekraczalnych gabarytów),**

- **uzyskanie opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków na temat ewentualnych odstępstw od powyższych rygorów, jak również na temat podziałów własnościowych (ustalenie wielkości działek), nasadzeń, zmian ukształtowania terenu.**

Strefa OW - obserwacji i ochrony archeologicznej

Na terenach objętych strefą przedsięwzięcia związane z:

- **naruszeniem stratygrafii uwarstwień o charakterze liniowym, w szczególności w zakresie infrastruktury technicznej, a także budowy dróg,**
- **realizacją wykopów szerokopłaszczyznowych,**
- **naruszeniem stratygrafii uwarstwień w zasięgu zarejestrowanych stanowisk archeologicznych**

wymagają ustanowienia bądź zapewnienia na koszt inwestora odpowiednio nadzoru bądź – w przypadku ujawnienia znalezisk o charakterze archeologicznym – badań archeologicznych.

W odniesieniu do obiektów i obszarów podlegających ochronie prawnej z tytułu ich wpisu do rejestru zabytków obowiązuje wymóg ich bezwzględного zachowania i rewaloryzacji zgodnie z ustaleniami Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W obszarach wpisanych do rejestru zabytków obowiązuje nadrzędność wymogów konserwatorskich również w stosunku do nowej zabudowy, której dopuszczenie oraz forma winny być podporządkowane występującym na danym terenie wartościom kulturowym. Wszelkie działania w obrębie obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków wymagają zezwolenia Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku na prowadzenie prac przy obiekcie zabytkowym w postaci decyzji.

W granicach zmiany studium znajduje się zespół dworsko-folwarczny z dekoracyjnym parkiem, ogrodami warzywnymi, terenami zieleni dekoracyjnej oraz terenem dawnej lodowni w Bolesławowie wpisany do rejestru zabytków, dla którego obowiązują przepisy Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. 2014 poz. 1446). Dla powyższego terenu wskazuje się wyznaczenie:

- *ścistej strefy ochrony konserwatorskiej obszaru wpisanego do rejestru zabytków;*
- *strefy ochrony konserwatorskiej zespołu ruralistycznego wsi Bolesławowo (wieś folwarczna, zespół zabytkowy wsi folwarcznej).*

W obrębie zmiany Studium, na terenie eksploatacji kopalni, znajduje się stanowisko archeologiczne wpisane do gminnej ewidencji zabytków. Wszelkie prace ziemne dotyczące ww. stanowiska należy uzgodnić z Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, który określi zakres niezbędnych do wykonania badań archeologicznych, wyprzedzających proces zainwestowania terenu.

Obszar objęty zmianą Studium usytuowany jest na terenie strefy ochrony krajobrazu stanowiącej strefę ochrony otoczenia zabytkowego zespołu urbanistycznego miasta Skarszewy wpisanego do rejestru zabytków pod nr 903 (decyzja z dnia 07.04.1978 r.).

Dla tego terenu wskazuje się konieczność uwzględnienia ww. strefy otoczenia zabytkowego zespołu urbanistycznego miasta Skarszewy wraz z zasadami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z wpisu do rejestru zabytków, w tym ograniczeniami w zasadach kształtowania zabudowy oraz w zagospodarowaniu terenu.

W obrębie tej strefy wszelkie zamierzenia inwestycyjne podlegają przepisom odrębnym z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Wsie o wysokich walorach kulturowych

Do wsi o wysokich walorach kulturowych zaliczono:

- Koźmin, Pogódki, Jaroszewy, Malary, Więckowy, Czarnocin, Obozin, Junkrowy, Szczodrowo, Nowy Wiec, Demlin i Godziszewo.

Dla właściwego ustalenia działań z zakresu niezbędnej i pożądanej ochrony dóbr kultury celowe jest sporządzenie i uchwalenie przez Gminę programu ochrony zabytków oraz opracowanie studium ochrony i kształtowania krajobrazu dla obszaru całej gminy.

5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

5.1. Infrastruktura techniczna

5.1.1. Gospodarka wodno – ściekowa

Zakłada się intensyfikację działań związanych z modernizacją i rozbudową wodociągów z uwagi na występujące w tej dziedzinie potrzeby.

Obecnie (stan na 2007 r.) na etapie projektowania znajdują się następujące zadania:

- projekt techniczno-kosztorysowy sieci wodociągowej w miejscowości Godziszewo-Marianka,
- projekt techniczno-kosztorysowy wodociągu Bożepole Królewskie.

Konieczna jest także rozbudowa i modernizacja urządzeń kanalizacyjnych.

Koncepcja techniczno-programowa rozwiązania gospodarki ściekowej dla gminy Skarszewy zakłada następujące rozwiązania:

- ✓ odprowadzanie ścieków docelowo do istniejącej oczyszczalni miejskiej w Skarszewach z następujących miejscowości:

Wariant 1

- Wolny Dwór, Bolesławowo, Bożepole, Kamierowo, Więckowy, Czarnocin, Bączek, Junkrowy

Wariant 2

- Wolny Dwór, Bolesławowo, Bożepole, Kamierowo, Więckowy, Junkrowy

z miejscowości Bączek i Czarnocin do przewidzianej po przebudowie oczyszczalni ścieków w Bączku

- ✓ do projektowanej oczyszczalni ścieków w Godziszewie z następujących miejscowości:
 - Godziszewo, Demlin, Obozin, Mirowo Duże, Gołębiewko Nowe
- ✓ do projektowanej oczyszczalni ścieków w Pogódkach z następujących miejscowości:

- Pogódki, Koźmin, Jaroszewy
- ✓ do projektowanej oczyszczalni ścieków w Szczodrowie z następujących miejscowości:
 - Szczodrowo, Nowy Wiec
- Odrowadzenie ścieków do rzeki Rutkownicy.
- ✓ wieś Malary i Nowe Gołębiewko – zakłada się budowę oczyszczalni przydomowych ze względu na bardzo rozproszoną zabudowę. Drugi wariant zakłada budowę indywidualnych przepompowni ścieków oraz wspólnego kolektora tłoczego.
- ✓ dla następujących miejscowości:
 - Zapowiednik, Szczodrowski Młyn, Przerębska Huta, Marianka, Zamkowa Góra, Wilcze Góry, Wilki, Jastrzębskie Skarszewske, Celmerostwo, Probstwo, Nygut przewiduje się docelowo budowę oczyszczalni przydomowych indywidualnych.

Dla zabudowy rozproszonej podstawowym rozwiązaniem powinny być przydomowe oczyszczalnie ścieków z drenażem rozsączającym w grunt. Dla obszarów o korzystnych warunkach hydrogeologicznych rozwiązanie to można uznać za celowe.

Odrowadzanie ścieków do zbiorników bezodpływowych powinno być brane pod uwagę tylko w wyjątkowych sytuacjach.

Przy stosowaniu zbiorników bezodpływowych na gminie spoczywa obowiązek:

- skutecznego egzekwowania szczelności zbiorników,
- zapewnienia odbioru gromadzonych ścieków i dowozu ich do oczyszczalni.

Należy przewidzieć także odrowadzanie ścieków deszczowych z utwardzonych terenów zakładów przemysłowych i użyteczności publicznej oraz z terenów narażonych na zanieczyszczenia (np. stacje benzynowe, parkingi itp.). W celu usunięcia zawiesiny i substancji ropopochodnych wyloty kanalizacji deszczowej powinny posiadać podczyszczalnie wód deszczowych, składające się, co najmniej z osadnika i separatora.

Przy odrowadzaniu ścieków deszczowych z terenów zanieczyszczonych (stacje benzynowe, parkingi, itp.) należy przewidywać wykonanie podczyszczalni wód deszczowych w celu usunięcia zawiesiny i substancji ropopochodnych.

5.1.2. Gazownictwo

W północnej części gminy planowany jest gazociąg tranzytowy o znaczeniu międzynarodowym oraz gazociąg wysokoprężny ze stacją redukcyjno-pomiarową w miejscowości Nowy Dwór.

5.1.3. Gospodarka ciepła

Na terenie gminy Skarszewy w kotłowniach GEC grupą dominującą pod względem ilości oraz wielkości mocy są źródła węglowe.

Źródła węglowe zachowują swą dominującą pozycję także w grupie kotłowni lokalnych nie należących do Przedsiębiorstwa Gminna Energetyka Ciepła (73,5% udziału w strukturze mocy zainstalowanej). Drugą pozycję wśród źródeł lokalnych zajmują kotłownię na biomase (15% udziału w strukturze mocy zainstalowanej), zaś trzecią kotłownię olejowe (9,7% udziału w strukturze mocy zainstalowanej).

Po doprowadzeniu do miasta gazu ziemnego zakłada się przestawienie kotłowni lokalnych na spalanie gazu ziemnego.

Należy ponadto promować technologie wykorzystujące odnawialne źródła energii.

5.1.4. Zagospodarowanie odpadów

Odpady komunalne z terenu gminy powinny być składowane na składowisku

odpadów komunalnych. Odpady przemysłowe powinny być składowane na składowisku odpadów przemysłowych. Zgodnie z Planem gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2010 (przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Pomorskiego z 24.09.2007 r. nr 191/XII/07) miasto i gmina Skarszewy korzystać będą z ZZO Stary Las (teren gminy Starogard Gdański).

Istotnym elementem wdrażania prawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi w gminie jest podnoszenie świadomości społecznej, czyli edukacja ekologiczna mieszkańców. Należy zintensyfikować działania w kierunku uświadamiania potrzeby selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, w celu zwiększenia odzysku surowców wtórnych z tych odpadów, a w konsekwencji oszczędność objętości eksploatacyjnej istniejącego składowiska w Skarszewach. Odpady objęte zbiórką selektywną powinny trafić do odpowiednich zakładów do przeróbki i wtórnego ich wykorzystania. Odpady nadające się do kompostowania winny być poddane naturalnemu procesowi kompostowania z zastosowaniem preparatów mikrobiologicznych w celu przyspieszenia procesu rozkładu związków organicznych. Uzyskany kompost, po oczyszczeniu, może być wykorzystany:

- w rolnictwie (na glebach niższych klas),
- w ogrodnictwie i na działkach rolnych,
- do rekultywacji terenów zdegradowanych.

Odpady szkodliwe dla środowiska winny być skierowane do zakładów neutralizacji i detoksykacji, w porozumieniu z wojewódzkim inspektorem sanitarnym.

5.1.5. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Istniejący system zasilania miasta i gminy Skarszewy zaspokajają obecne i perspektywiczne potrzeby elektroenergetyczne, przy założeniu umiarkowanego tempa rozwoju i standardowych przerw w dostarczaniu energii elektrycznej.

Celem działań w dziedzinie elektroenergetyki winno być zapewnienie zgodnego z potrzebami bezawaryjnego zaopatrzenia w energię elektryczną.

Działania te powinny koncentrować się na:

- modernizacji istniejącej sieci głównie niskiego napięcia,
- inwestycjach na obszarach intensywnie rozwijającej się działalności gospodarczej.

Ustala się następujące wytyczne dotyczące użytkowania terenu w pasach technologicznych linii elektroenergetycznych oraz stacji:

- warunki lokalizacji wszelkich obiektów należy uzgadniać z właścicielem linii,
- nie należy lokalizować budynków mieszkalnych lub innych przeznaczonych na stały pobyt ludzi. W indywidualnych przypadkach odstępstwa od tej zasady może udzielić właściciel linii na warunkach przez siebie określonych,
- pod linią nie należy sadzić roślinności wysokiej. Zalesienie terenów rolnych w pasie technologicznym mogą być przeprowadzone w uzgodnieniu z właścicielem linii, który określi wysokość sadzonych drzew i krzewów,
- teren w pasie technologicznym linii nie może być kwalifikowany jako teren przeznaczony pod zabudowę mieszkaniową ani jako teren związany z działalnością gospodarczą (przesyłową) właściciela linii,
- wszelkie zmiany w kwalifikacji terenu w obrębie pasa technologicznego linii i w jego najbliższym sąsiedztwie powinny być zaopiniowane przez właściciela linii.

Zgodnie z planem rozwoju sieci planowana jest budowa nowej linii dwutorowej 2x400 kV ~~Grudziądz-Pelplin-Gdańsk Przyjaźń po trasie istniejącej linii 220 kV relacji Jasiniec – Gdańsk I.~~

~~Dopuszcza się budowę linii dwutorowej 2x400 kV po trasie istniejącej linii 220 kV relacji Jasiniec-Gdańsk I.~~ Dopuszcza się także odbudowę, rozbudowę, przebudowę i nadbudowę zarówno istniejącej jak i nowopowstałych linii elektroenergetycznych.

Dla linii elektroenergetycznych musi być zapewniony dostęp w celu wykonania prac eksploatacyjnych.

Dla nowej linii 2x400 kV należy uwzględnić pas technologiczny o szerokości 70 m (po 35 m od osi linii w obu kierunkach). ~~W pasie technologicznym nie mogą być lokalizowane budynki mieszkalne i inne przeznaczone na stały pobyt ludzi. Lokalizowanie obiektów w pobliżu pasa technologicznego powinno być uzgodnione z właścicielem linii elektroenergetycznych – PSE-Operator S.A. z siedzibą w Warszawie.~~

Na obszarze gminy nie przewiduje się lokalizacji elektrowni wiatrowych.

5.1.6. Telekomunikacja

Rozwój systemu obejmować będzie:

- oparcie na węzłach łączności komórkowej,
- dogęszczania sieci od węzłów do abonentów,
- dogęszczania lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej.
- adaptacji istniejącej linii telekomunikacyjnej przewodowej podziemnej międzymiastowej.

5.2. Układ drogowy

Koncepcja układu komunikacyjnego, jako integralna część koncepcji zagospodarowania przestrzennego gminy, wynika przede wszystkim z uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, z analizy dotychczasowych ustaleń planistycznych oraz przyjętych w obecnym opracowaniu kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Skarszewy. Główne cele rozwoju układu i obsługi komunikacyjnej są następujące:

- usprawnienie przejazdu ruchu tranzytowego na drodze wojewódzkiej Nr 224 oraz drogi wojewódzkiej Nr 222, przy jednoczesnym ograniczeniu jej negatywnego oddziaływania (szczególnie na zabudowę mieszkaniową),
- zwiększenie przepustowości i poprawa parametrów technicznych pozostałych dróg, uwzględniając szczególnie dynamiczny w ostatnim okresie wskaźnik motoryzacji,
- dogodna obsługa komunikacją zbiorową,
- rozwój zaplecza technicznego motoryzacji,
- stworzenie układu ścieżek rowerowych.

Głównym elementem komunikacji drogowej są drogi wojewódzkie Nr 224 oraz Nr 222. Zapewniają one powiązanie gminy z sąsiednimi terenami, dojazd do autostrady A-1 oraz dojazd do poszczególnych obszarów gminy.

Na relacji wschód - zachód, podstawowym elementem układu są drogi klasy Z i wyjątkowo klasy L, na który składają się m.in. następujące drogi: droga wojewódzka Nr 224 relacji Liniewo – Skarszewy – Godziszewo (klasa Z) oraz liczne drogi powiatowe. Drogi te zapewniają powiązanie z sąsiednimi gminami oraz obsługują tereny gminy. Nie przewiduje się istotnych zmian ich przebiegu.

Układ dróg powiatowych uzupełnia sieć dróg gminnych. Obsługują one bezpośrednio przyległe tereny i zapewniają dojazd do poszczególnych obszarów gminy. Przebieg dróg gminnych został zachowany.

Układem, który bezpośrednio obsługuje tereny gminy w skali poszczególnych obiektów, pojedynczych pól jest układ dróg gminnych (klasy L i D) oraz drogi wewnętrzne.

Miejsca parkingowe winny być zapewnione na terenach wyznaczonych

pod poszczególne usługi.

Na obszarach zabudowanych należy zadbać o odpowiednią segregację ruchu pieszego i samochodowego poprzez budowę chodników, wysepek na przejściach dla pieszych na rozleglejszych skrzyżowaniach itp. W ramach modernizacji istniejącego układu oraz budowy nowych odcinków dróg należy przewidzieć możliwość budowy na wyznaczonych trasach ścieżek rowerowych jako wydzielonych, bądź zintegrowanych z chodnikami lub jezdniami.

Charakterystyka projektowanego układu drogowego:

drogi klasy Z

- droga wojewódzka Nr 222 relacji Jagutowo – Godziszewo – Starogard Gdański. Zalecana szerokość w liniach rozgraniczających 20 m,
- droga wojewódzka Nr 224 relacji Liniewo – Skarszewy – Godziszewo, Zalecana szerokość w liniach rozgraniczających 20 m,

Do tej grupy należy również większość dróg powiatowych. Przewidywana jest modernizacja istniejących dróg, poprawa parametrów technicznych, poprawa jakości nawierzchni. Zalecana szerokość w liniach rozgraniczających - 20 m.

- drogi lokalne (L) i dojazdowe (D).

Drogi należące do tej grupy to głównie drogi gminne. Przyjęto kryterium, że zasadniczo drogi gminne posiadać będą klasę L. Zalecana szerokość w liniach rozgraniczających dla dróg lokalnych (L) – 12 m - 15 m, dla dróg dojazdowych (D) – 10 m - 15 m. W sytuacjach uzasadnionych dopuszcza się sparametryzowanie drogi powiatowej jako drogi klasy L.

Poza drogami wymienionymi w rozdziale 5. Uwarunkowań, wskazanymi na załączniku graficznym studium, w zależności od potrzeb społeczności lokalnej, możliwa jest realizacja nowych dróg gminnych, których przebieg zostanie ustalony w drodze decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej lub w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Nowe obiekty winny spełniać wskaźniki i kierunki określone w niniejszym opracowaniu.

W zachodniej części miasta planuje się budowę obwodnicy Skarszew.

5.3. Układ kolejowy

Przez teren gminy przebiegają dwie linie kolejowe:

- Pszczółki – Skarszewy – Kościerzyna - linia nieczynna,

Tereny kolejowe od drogi powiatowej Nr 2207G (Skarszewy – Wolny Dwór) do granicy gminy Trąbki Wielkie na mocy podpisanych porozumień z PKP przeszły na własność gminy Skarszewy. Obecnie w pasie kolejowym zlokalizowane jest torowisko (szyny kolejowe i podkłady) częściowo zdemontowane oraz urządzenia kolejowe: rozjazdy, semafony, zwrotnice itp. Urządzenia znajdujące się w koronie nasypu przeznaczone zostały do rozbiórki. W miejscu zlikwidowanej linii kolejowej planuje się budowę ścieżki rowerowej.

- Skarszewy – Starogard – linia nieczynna.

5.4. Ścieżki rowerowe

Proponuje się lokalizację ścieżek rowerowych, w miarę możliwości terenowych, wzdłuż dróg i duktów leśnych, w powiązaniu terenów mieszkaniowych z obszarami rekreacji i wypoczynku.

Na załączniku graficznym przedstawiono przebieg regionalnych tras rowerowych:

- 111 – Puck – Wejcherowo – Kartuzy – Nowa Karczma – Kościerzyna – Stara Kiszewa – Kaliska – Skarszewy – Tczew (na terenie gminy trasa rowerowa nr 111 pokrywa się z międzyregionalną trasą rowerową Nr 12),
- 117 – Gdańsk – Skarszewy – Starogard Gdański – Pelplin – Gniew,
- 122 – Tczew – Skarszewy – Starogard Gdański – Zblewo – Kaliska – Czernik –

Chojnice.

6. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

W gminie Skarszewy przewiduje się:

- rozbudowę sieci kanalizacyjnej wraz z przyłączami do poszczególnych gospodarstw w rejonach, w których brak jest podłączeń do powyższych,
- *budowę cmentarza w mieście Skarszewy.*

6A. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Przez teren gminy Skarszewy przebiegać będzie projektowana dwutorowa napowietrzna linia elektroenergetyczna 400 kV Grudziądz-Pelplin-Gdańsk Przyjaźń, stanowiąca inwestycję celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, krajowym. Ostateczny przebieg będzie wynikiem uwarunkowań zewnętrznych determinujących przebieg linii elektroenergetycznych, w szczególności wynikających z uwarunkowań środowiskowych i społeczno-ekonomicznych.

7. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1

Na terenie gminy brak jest zadań wpisanych do rejestru zadań rządowych.

8. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej

Zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.) obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów górniczych. Granice terenów górniczych pokazano na rysunku studium. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sporządzono już (obowiązuje) dla terenów górniczych: Wolny Dwór III, Mirowo I-A, Gołębiewko II. Należy sporządzić miejscowy plan zagospodarowania dla terenów górniczych: Wolny Dwór - A, Mirowo II - A, Demlin I.

W gminie Skarszewy nie przewiduje się budowy obiektów handlowych o powierzchni przekraczającej 2000 m².

Zgodnie ze względu na istniejący charakter rozłogów gospodarstw rolnych nie przewiduje się obszarów obowiązkowo wyznaczonych do przeprowadzenia scaleń, a z uwagi na gabaryty działek nie zachodzi potrzeba wyznaczania terenów do przeprowadzenia scaleń i podziałów, o których mowa w ustawie o gospodarce nieruchomościami.

Obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, czyli obszar przestrzeni publicznej w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu

przestrzennym to tereny rynku miejskiego w Skarszewach. Dla tego obszaru należy sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

9. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na obszarach przeznaczonych do zabudowy lub na których przewiduje się zmianę dotychczasowego zagospodarowania (w tym na terenach przeznaczonych do zalesienia). Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne (o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266 z późn. zm.) - ich granice przedstawiono na rysunku studium (na planszy „Kierunki zagospodarowania, polityka funkcjonalno-przestrzenna”).

Gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla planowanej inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym jaką jest budowa napowietrznej dwutorowej linii elektroenergetycznej 400 kV Grudziądz-Pelplin-Gdańsk Przyjaźń. Na rysunku studium wskazano schemat przebiegu projektowanej linii. W sporządzanym dla projektowanej linii miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, należy wyznaczyć granice pasa technologicznego (2x35 m od osi linii) oraz zawrzeć zapisy ustalające ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu terenów.

10. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Atrakcyjność krajobrazu naturalnego, duże obszary leśne, polne czy też doliny rzeczne stanowią dobro gminy, o które należy zadbać w odpowiedni sposób. Dbalność o ład przestrzenny należy do zadań samorządu terytorialnego, gdyż w interesie gminy jest zapewnienie jak najatrakcyjniejszych warunków dla turystów i osób przyjezdnych. Lecz jego dobro leży także w interesie mieszkańców gminy, zapewniając im wysoką jakość życia w odniesieniu do warunków przestrzennych.

Uporządkowanie przestrzeni rolno-leśnej powinno polegać na docelowym określeniu na terenie gminy sposobu użytkowania gruntów w kierunku rolnym lub leśnym, poprzez wyznaczenie linii rozgraniczającej lasy oraz grunty przewidziane do zalesienia od gruntów przeznaczonych wyłącznie na cele rolne.

10.1. Tereny rolne

Tereny rolne na rysunku studium (na planszy „Kierunki zagospodarowania, polityka funkcjonalno-przestrzenna”) oznaczone zostały:

- kolorem żółtym – tereny rolne o wyższych klasach bonitacyjnych,
- kolorem bladożółtym – tereny o niższych klasach bonitacyjnych.

Polityka przestrzenna na tych terenach polega na :

- ochronie kompleksów o wyższych klasach bonitacyjnych najbardziej przydatnych dla rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- wykorzystaniu terenów o niższych klasach bonitacyjnych stosownie do ich predyspozycji.

Ustala się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego terenów rolniczych:

- wzmożonej ochronie podlegają: rolnicza przestrzeń produkcyjna oraz przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe wartości terenu,
- wykorzystanie terenu na cele produkcji rolniczej, ze znacznym udziałem gospodarki polowej i ograniczaniu przeznaczania na cele nierolnicze,
- poprawianie ich wartości użytkowej oraz zapobieganie obniżania ich produktywności,
- utrzymanie istniejącej, rozproszonej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej oraz usługowej; ochrona zabudowy o wartościach kulturowych,
- dopuszcza się jedynie wprowadzenie nowej zabudowy zagrodowej na gruntach rolnych (bez zmiany klasyfikacji), zgodnie z przepisami o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- zakaz nowej zabudowy mieszkaniowej,
- zakaz zabudowy niezwiązanej z rolnictwem oraz zakaz parcelacji na małe działki (w zamyśle budowlane), dopuszcza się adaptację istniejącej, rozproszonej zabudowy zagrodowej, tj. rozbudowę i wymianę budynków w ramach istniejącego siedliska,
- w przypadkach szczególnych, dopuszcza się zabudowę obiektów związanych funkcjonalnie z podniesieniem efektywności gospodarki polowej,
- osłanianie istniejącej zabudowy, uciążliwej dla środowiska, dysharmonijnej w krajobrazie pasmami zadrzewień i zakrzewień,
- przy budowie, rozbudowie lub modernizacji obiektów związanych z działalnością rolniczą, a także innych obiektów budowlanych, należy stosować takie rozwiązania, które ograniczają skutki ujemnego oddziaływania na grunty,
- zapewnienie właściwych standardów wyposażenia w infrastrukturę techniczną, z dopuszczeniem lokalnych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz uzupełniania braków w tym zakresie,
- utrzymanie tras komunikacyjnych i ciągów infrastruktury technicznej, z dopuszczeniem ich uzupełnień w niezbędnym zakresie,
- ochrona powierzchni zmeliorowanych; przy zmianie ich przeznaczenia konieczna jest kompleksowa przebudowa sieci drenarskich, pod nadzorem Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Gdańsku – Oddział w Tczewie,
- w wypadku występowania bądź odkrycia nowych stanowisk archeologicznych należy je oznaczyć, zabezpieczyć i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, Burmistrza Skarszew,
- modernizacja systemu melioracji w nawiązaniu do systemu nawadniania użytków rolnych,
- zakaz wypalania ściernisk,
- w wypadku udokumentowania złóż kopalin pospolitych na terenach upraw rolnych dopuszcza się prowadzenie eksploatacji pod warunkiem czasowego wyłączenia gruntu z produkcji rolniczej oraz przywrócenia tych terenów po zakończeniu eksploatacji do ich rolniczego wykorzystania.

10.2. Tereny trwałych użytków zielonych

Tereny trwałych użytków zielonych, obejmujące także doliny rzeczne, na rysunku studium (na planszy „Kierunki zagospodarowania, polityka funkcjonalno-przestrzenna”) oznaczone kolorem jasnozielonym, pełnią funkcję lokalnych korytarzy ekologicznych.

Polityka przestrzenna na tych terenach polega na :

- ochronie ich wartości przyrodniczych i krajobrazowych,
- udostępnianiu tych obszarów dla turystyki i wypoczynku, w granicach umożliwiających zachowanie wartości przyrodniczych.

Ustala się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego dla terenów trwałych użytków zielonych:

- ochrona przyrodniczej struktury zieleni wysokiej, średniej i niskiej, cieków, użytków ekologicznych, w tym wszystkich terenów stanowiących lub mogących stanowić system lokalnych węzłów i korytarzy ekologicznych, mających wpływ na funkcjonowanie przyrody i odtwarzanie jej zasobów poprzez zdecydowane ograniczenie zabudowy,
- utrzymanie istniejących kompleksów zadrzewień śródpolnych wraz z możliwością ich powiększenia jako terenów do zalesienia w oparciu o obowiązujące przepisy w zakresie regulowania granicy polno-leśnej,
- zakaz wypalania użytków zielonych,
- ochrona powierzchni zmeliorowanych; przy zmianie ich przeznaczenia konieczna jest kompleksowa przebudowa sieci drenarskich,
- stosowanie biologicznej obudowy cieków, zabezpieczenie koryt przed erozją przez roślinność,
- tereny te są zapleczem gospodarki hodowlanej (łąki i pastwiska),
- tereny te mogą być wykorzystywane dla funkcji rekreacyjnej czasowej, przy zachowaniu następujących zasad:
 - ruch turystyczny pieszy, powinien odbywać się na wyznaczonych ścieżkach,
 - ruch turystyczny rowerowy i konny, powinien być ograniczony do wyznaczonych i odpowiednio urządzonych tras,
 - dopuszcza się urządzenie punktów widokowych i miejsc odpoczynku,
- dopuszcza się niezbędne urządzenia z zakresu gospodarki wodnej i rolniczej,
- zapewnienie możliwości dojazdu do kompleksów terenów i do urządzeń melioracyjnych,
- adaptuje się istniejące budownictwo zagrodowe wraz z modernizacją, a wyklucza się lokalizację nowych siedlisk,
- w obiektach istniejących – uzupełnianie wyposażenia w zakresie infrastruktury technicznej (z dopuszczeniem lokalnych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz ogrzewania, z zaleceniem przechodzenia na nieuciążliwe dla środowiska media grzewcze),
- rozwój urządzeń związanych z turystyką, wypoczynkiem i sportem, a także niezbędnych urządzeń z zakresu gospodarki wodnej i rolniczej oraz komunikacji i infrastruktury technicznej, warunkuje się spełnieniem wymagań w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu, zróżnicowanych w zależności od położenia i cech poszczególnych fragmentów terenu,
- urządzenie tras rowerowych wg proponowanych przebiegów,
- w wypadku występowania lub odkrycia stanowisk archeologicznych należy je oznaczyć, zabezpieczyć i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, Burmistrza Skarszew.

10.3. Tereny leśne

Tereny leśne, na rysunku studium (na planszy „Kierunki zagospodarowania, polityka

funkcjonalno-przestrzenna”) oznaczone kolorem zielonym, bez względu na formę własności, pełnią funkcje ochronne i turystyczno-wypoczynkowe.

Polityka przestrzenna na tych terenach polega na:

- ochronie ich wartości przyrodniczych i krajobrazowych ,
- udostępnianiu ich dla turystyki i wypoczynku, w granicach umożliwiających zachowanie wartości przyrodniczych, z wykluczeniem rozwoju funkcji osadniczych.

Ustala się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego dla terenów leśnych:

- ochrona zasobów istniejących, w tym występujących w ich obrębie użytków ekologicznych,
- prowadzenie gospodarki leśnej z uwzględnieniem ostoi gniazdowania i bytowania ptactwa (łącznie z zachowaniem drzew dziuplastych),
- na terenach leśnych dopuszcza się tworzenie polan śródleśnych i niewielkich zbiorników wodnych, cieków melioracyjnych, lokalizację obiektów i budynków oraz urządzeń związanych z gospodarką leśną,
- realizacja obiektów kubaturowych, zgodnie z przepisami o lasach oraz o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- wstrzymanie lokalizacji obiektów powodujących zanieczyszczenie powietrza, wody i gleb lub też uciążliwych dla otoczenia,
- wykorzystanie terenów dla potrzeb turystyki i wypoczynku, przy zachowaniu następujących zasad:
 - ruch turystyczny pieszy powinien odbywać się na wyznaczonych trasach, z określeniem rejonów swobodnej penetracji terenu, uzgodnionych z Nadleśnictwem Kolbudy,
 - ruch turystyczny rowerowy i konny powinien być ograniczony do wyznaczonych przez Nadleśnictwo Kolbudy i odpowiednio urządzonych tras śródleśnych,
 - dopuszcza się urządzenie punktów widokowych i miejsc wypoczynku,
 - rozwój urządzeń związanych z turystyką, wypoczynkiem i sportem, a także niezbędnych urządzeń z zakresu gospodarki leśnej oraz komunikacji i infrastruktury technicznej warunkuje się spełnieniem wymogów w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu,
- urządzenie tras rowerowych wg proponowanych przebiegów,
- w wypadku występowania lub odkrycia stanowisk archeologicznych należy je oznaczyć, zabezpieczyć i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, Burmistrza Skarszew,
- w odniesieniu do dróg i szlaków stosuje się odpowiednio przepisy jak dla dróg dojazdowych i pożarowo-leśnych,
- dopuszcza się przeprowadzenie, w razie braku innych możliwości, liniowych elementów infrastruktury technicznej (najlepiej z wykorzystaniem istniejących dróg, duktów i przecinek),
- utrzymanie istniejących kompleksów leśnych i zadrzewień śródpolnych wraz z możliwością powiększenia w oparciu o obowiązujące przepisy
- **na terenie objętym zmianą Studium, dla działek nr 66, 65/1 w obrębie geodezyjnym Mirowo i działek nr 235,236, 238, 239 w obrębie**

geodezyjnym Demlin (oznaczone granice na załączniku graficznym) w wypadku udokumentowania złóż kopalin pospolitych na terenach leśnych dopuszcza się prowadzenie eksploatacji pod warunkiem wyłączenia gruntu z produkcji leśnej zgodnie z pkt.3 ppkt. 3.1 Studium

Cele gospodarki leśnej realizowane będą zgodnie z ustawą o lasach, przy nadaniu nadrzędnej rangi środowiskowo-twórczym funkcjom lasu.

10.4. Tereny przeznaczone do zalesienia

Tereny przeznaczone do zalesienia na rysunku studium (na planszy „Kierunki zagospodarowania, polityka funkcjonalno-przestrzenna”) oznaczone zostały zielonym szrafem i określone warunkami:

- opracowanie projektowe i prowadzenie działalności związanej z zalesieniami terenów wymaga opinii właściwego Nadleśnictwa i służby nadzoru nad melioracjami,
- w wypadku występowania lub odkrycia stanowisk archeologicznych należy je oznaczyć, zabezpieczyć i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a jeśli nie jest to możliwe Burmistrza Skarszew.

Powyższe ustalenia mają na celu ochronę terenów wartościowych oraz zobowiązania właścicieli do zachowania odpowiedniej równowagi w ekosystemach i kształtowania ich równowagi i naturalnej odporności. Realizacja powyższych zasad ma na celu wyrównanie i ujednoczenie stanu systemów lasów prywatnych do lepszych jakościowo lasów państwowych.

11. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych

Na zagrożenie wodami powodziowymi narażone są tereny położone w dolinach rzek zgodnie z rysunkiem studium. Na obszarach tych wprowadza się zakaz nowej zabudowy.

W rejonie wsi Szczodrowski Młyn (rzeka Więcisa) oraz wzdłuż granicy gminy (rzeka Rutkownica), a także w rejonie wsi Malary występują tereny potencjalnego zagrożenia osuwiskami (w rejonie wsi Szczodrowo i Nowy Wiec częściowo ustabilizowane lub nieczynne).

12. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Na obszarze gminy Skarszewy brak jest obiektów i obszarów, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.

13. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. nr 41, poz. 412 oraz z 2002 r. nr 113, poz. 984 i nr 153, poz. 1271)

W gminie Skarszewy nie występują obszary pomników zagłady.

14. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji

Obszarami wymagającymi rekultywacji są m.in. składowiska odpadów. W gminie Skarszewy jest to składowisko w północnej części miasta Skarszewy. Po zakończeniu eksploatacji, obszar składowiska należy zrehabilitować oraz prowadzić monitoring.

Władający powierzchnią ziemi, na której występuje zanieczyszczenie gleby lub ziemi albo niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu, powinien przeprowadzić ich rekultywację. Rekultywacja w związku z niekorzystnym przekształceniem naturalnego ukształtowania terenu polega na jego przywróceniu do stanu poprzedniego. Na terenie gminy Skarszewy przeznaczona jest zatem do rekultywacji wyrobiska poeksploatacyjne.

Przez pojęcia rehabilitacji i rekultywacji rozumie się także tzw. rewitalizację obszarów podlegających ochronie na podstawie przepisów o ochronie dóbr kultury. Dotyczy to głównie obszarów wymagających przekształceń i odnowy oraz modernizacji.

Dla zapewnienia atrakcyjnego wyglądu miejscowości niezbędne jest przeprowadzenie działań polegających na:

- utrzymaniu charakterystycznych układów przestrzennych,
- lokalizacji nowej zabudowy na zasadzie utrzymania skali i charakteru zabudowy istniejącej,
- kształtowania zabudowy wiejskiej na zasadzie tworzenia zagród stanowiących charakterystyczne dla wsi zespoły zabudowy zwartej,
- umożliwienie lokalizacji funkcji mieszkaniowej jak i funkcji wyodrębnionej i samodzielnej, jednocześnie zaś tworzącej w miarę zwarte pierzeje lub zespoły.

15. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

W gminie Skarszewy jedynymi terenami zamkniętymi są tereny, przez które przebiegają linie kolejowe. Granice tych terenów pokazano na rysunku studium, naniesione one zostały zgodnie z Decyzją Nr 62 Ministra Infrastruktury z dnia 25 września 2005 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako tereny zamknięte.

16. Inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie

Wziąwszy pod uwagę uwarunkowania i potrzeby zagospodarowania występujące w gminie Skarszewy, nie wskazuje się innych obszarów problemowych.

VI. POLITYKA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA

Sporządzenie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest niezbędnym ogniwem procesu planowania przestrzennego, który ustawowo jest procesem ciągłym. Studium, jako etap poprzedzający plany miejscowe, wskazuje pełen zakres możliwości przedsięwzięć planistycznych oraz realizacji idei i zamierzeń rozwoju, lub ograniczeń czy ochrony, w bliskiej i dalszej perspektywie czasowej.

Opracowanie jest kierowane zasadami zrównoważonego rozwoju i spełnia podstawowe jego kryteria:

- cele społeczne realizowane przez takie kształtowanie struktur przestrzennych, aby umożliwić społeczeństwu stopniowe osiągnięcie poprawy jakości życia, poprzez proporcjonalne rozmieszczenie ludności w stosunku do miejsc pracy i układów osadniczych, zachowanie prawidłowych relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami zamieszkania, pracy, odpoczynku, usług i administracji, wskazanie korzystnego techniczno-przestrzennego standardu środowiska człowieka, kształtowanie środowiska przestrzennego kreującego nowe jakościowo potrzeby i wartości społeczne;
- cele kulturowe osiągnięte przez takie kształtowanie struktur przestrzennych, które chronią istniejące dziedzictwo kulturowe przed zniszczeniem lub dewastacją, poprzez powiązanie obiektów historycznych z krajobrazem naturalnym i wkomponowanie ich we współczesne struktury funkcjonalno-przestrzenne oraz poprzez tworzenie nowych istotnych wartości kulturowych;
- cele ekologiczne osiągnięte przez kształtowanie struktur przestrzennych oddziałujących hamująco na dewastację środowiska i tworzących warunki umożliwiające jego aktywną ochronę poprzez zgodność charakteru i struktury zagospodarowania przestrzennego z cechami i walorami środowiska przyrodniczego, zgodność intensywności zagospodarowania z naturalną chłonnością środowiska oraz jego odpornością na zniszczenia, eksponowanie wartości krajobrazowych i ich harmonijne łączenie z zagospodarowaniem, tworzenie warunków zapewniających ochronę unikatowych wartości środowiska oraz umożliwiających odzyskanie utraconej równowagi ekologicznej;
- cele ekonomiczne osiągnięte przez kształtowanie struktur przestrzennych tworzących warunki wzrostu efektywności gospodarowania poprzez racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych i istniejącego majątku, kształtowanie elastycznych struktur przestrzennych, podatnych na dalszy rozwój, kształtowanie warunków przestrzennych tworzących korzystne procesy, kształtowanie układów przestrzennych, których struktura zwiększa sprawność i niezawodność funkcjonowania.

To nowoczesne (współczesne i przyszłościowe) kształtowanie ładu integralnego jest najistotniejszym warunkiem prawidłowego rozwoju gminy.

W wyniku przeprowadzonych analiz i studiów dokonano waloryzacji obszaru gminy i określono politykę funkcjonalno-przestrzenną gminy - w pełni czytelną po zapoznaniu się z rysunkiem studium (plansza „Kierunki zagospodarowania, Polityka funkcjonalno – przestrzenna”), gdzie przedstawiono lokalizację poszczególnych obszarów.

W przedstawionej na rysunku studium tabeli pokazano oznaczenia poszczególnych obszarów oraz przypisane im funkcje. Przypisane danemu obszarowi różne funkcje zostaną wyodrębnione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego z wymaganą w tych opracowaniach precyzją i stopniem uszczegółowienia.

Wszelkie działania przestrzenne na obszarach nie objętych tzw. obowiązkiem sporządzenia planu, wymagają również wyprzedzających działań planistycznych obejmujących obowiązkowo obszar docelowy wraz ze strefą kontekstu przestrzennego.

W oparciu o uwarunkowania w pełnym zakresie problemowym, tzn. przestrzenno-historycznym, z uwzględnieniem cech szczególnych miejsca i jego tożsamości, przyrodniczo-ekologicznym, komunikacyjnym zarówno jako system lokalny, jak i w powiązaniach zewnętrznych, infrastruktury technicznej oraz infrastruktury społeczno-gospodarczej, a także według zamierzeń organów nadrzędnych oraz wskazań władz samorządu lokalnego zaproponowano koncepcję rozwoju gminy. Koncepcja ta określa cele społeczne, kulturowe, ekologiczne i ekonomiczne, wskazuje kierunki rozwoju gminy na czas najbliższy i dla dalszej perspektywy czasowej.

Generalnie, za zasadę przyjmuje się ochronę i rozwój oraz przekształcenia i intensyfikację istniejących walorów i zjawisk.

Rozproszona struktura osadnicza nakazuje dążenie do koncentracji i komasacji terenów zabudowanych. Będzie to proces bardzo odległy w czasie, ale musi być celowy.

Jako wartości rozwojowo-przekształcające wprowadza się stopniowe przekształcanie rozproszonej zabudowy zagrodowej, różne formy aktywności gospodarczej wspomagające rozwój społeczno-gospodarczy oraz uaktywnienie gospodarcze potencjalnych obszarów obsługujących komunikację.

Realizacja zadań powinna obejmować różne perspektywy czasowe, niejednokrotnie determinowane czynnikami będącymi poza Samorządem Gminy, ale przede wszystkim procesy rozwojowe powinny być sukcesywne i celowe.

Koncepcja zawarta w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy wskazuje na możliwość większej aktywności gospodarczej, dostosowanej do zmiennych uwarunkowań i potrzeb, a jednocześnie chroni i rozwija istniejące walory przyrodniczo-kulturowe i wskazuje możliwość lepszych warunków życia jej mieszkańców, oraz podnoszenia rangi gminy w strukturze województwa.

VII. INTERPRETACJA ZAPISÓW USTALEŃ STUDIUM

1. Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. nr 80 poz. 717 z późn. zm.) studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest aktem prawa miejscowego, lecz jedynie dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy. Jednocześnie ustalenia zawarte w studium są wiążące dla organów gminy sporządzających plany miejscowe.
2. Ustalenia zawarte w tekście i załącznikach graficznych studium wyrażają jedynie kierunki zagospodarowania przestrzennego obszaru, nie są zaś ścisłym przesądzeniem o formie i granicach zainwestowania i użytkowania terenów.
3. Określenia dotyczące formy użytkowania terenów dotyczą podstawowych i uzupełniających lub towarzyszących rodzajów zabudowy. Na terenach tych mogą być realizowane także inne formy zabudowy, pod warunkiem nie pozostawiania w sprzeczności z formami określonymi w studium.
4. Przy opracowywaniu planów miejscowych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę należy przewidzieć zielen publiczną, stwarzającą warunki do wypoczynku, estetyki i przejść pieszych.
5. Poza drogami wskazanymi na załączniku graficznym studium, w zależności od potrzeb społeczności lokalnej, możliwa jest realizacja nowych dróg gminnych, których przebieg zostanie ustalony w decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej lub w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Nowe obiekty winny spełniać wskaźniki i kierunki określone w niniejszym opracowaniu.

VIII. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy to opracowanie strategiczne dla rozwoju przestrzennego miasta i gminy Skarszewy. Mimo, że nie ma ono rangi prawa miejscowego, to jednak stanowi oś systemu planowania przestrzennego na poziomie gminy.

W opracowanym dokumencie znalazły się informacje wynikające z:

- rozpoznania aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem,
- sformułowania kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, a także podstawowych zasad polityki przestrzennej i zasad ochrony interesu publicznego,
- stworzenie podstaw do koordynacji sporządzania planów miejscowych i wydawania decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego wydawanych w przypadku ich braku,
- integrowanie polityki przestrzennej państwa z interesami gminy, a także wpływanie na formułowanie zadań rządowych, wojewódzkich i powiatowych, związanych z priorytetami rozwoju gminy,
- zbiorów informacji stwarzających warunki dla marketingu przestrzennych walorów gminy w celu lokowania tu działalności związanej z preferowanymi formami aktywności gospodarczej i społecznej,
- promocji walorów i możliwości inwestycyjnych gminy.

Podczas kolejnych etapów realizowania opracowania analizie poddane zostały istniejące opracowania planistyczne i inne branżowe, wydane decyzje o pozwoleniu na budowę, wydane decyzje o warunkach zabudowy, wydane decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz wnioski złożone przez zainteresowanych. W ten sposób określone zostały potrzeby i aspiracje społeczeństwa, władz i przedsiębiorców, a także zjawiska wpływające na samą przestrzeń gminy. Ustalone zostały:

- stan środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- stan i faktyczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną, transportową i społeczną,
- potencjał demograficzny,
- potencjał ekonomiczny i gospodarczy gminy,
- sytuacja na rynku pracy oraz problemy związane z bezrobociem.

Zebrane informacje posłużyły do przeanalizowania ich pod kątem możliwości przestrzennego kształtowania gminy. Wyniki przeprowadzonych badań stanowią bazę do określenia kierunków rozwoju gminy oraz rozpoznania jej predyspozycji i możliwości z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego. Zaproponowane nowe tereny inwestycyjne w pełni wystarczają na zabezpieczenie potrzeb gminy w zakresie terenów budownictwa mieszkaniowego, działalności usługowej i gospodarczej na najbliższy okres, przy jednoczesnym zachowaniu w stanie nienaruszonym walorów środowiska. W studium znalazły się także wytyczne dotyczące zagospodarowania terenów rolnych i leśnych w taki sposób, aby nie uległy one nadmiernej degradacji.

Realizacja ustaleń studium, wynikająca z przeprowadzonych analiz opiera się przede wszystkim na:

- stymulowaniu rozwoju gminy,

- inspirowaniu i realizowaniu programów zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców,
- udziale samorządu gminy w procesie opracowywania, uchwalania, aktualizacji i oceny realizacji,
- tworzeniu infrastruktury dla istniejących i planowanych inwestycji,
- zapewnieniu współdziałania samorządu gminy z samorządem powiatowym i wojewódzkim odnośnie prowadzonych analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, zagadnień jego rozwoju, styków pomiędzy gminą a gminami sąsiednimi,
- analizie i kontrolowaniu stopnia wykorzystania gruntów.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że dotychczasowe kierunki rozwoju i istniejące funkcje gminy mogą być kontynuowane, pod warunkiem zwrócenia większej uwagi na zrównoważony rozwój wszystkich z nich oraz na aktywizację mniej znaczących dotychczas funkcji, do takiego stopnia aby stały się czynnikami napędzającymi rozwój gminy Skarszewy.

IX. OBJAŚNIENIE ZMIAN W NOWYM OPRACOWANIU W STOSUNKU DO POPRZEDNIEJ EDYCJI STUDIUM

Rada Miejska w Skarszewach Uchwałą Nr XLI/243/98 z dnia 26 marca 1998 r. przyjęła „*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Skarszewy*”.

Rada Miejska w Skarszewach wprowadzała zmiany w „*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Skarszewy*” za pomocą poniższych uchwał: Uchwała Nr XXXVIII/341/2005 z dnia 12 lipca 2005 r., Uchwała Nr XXXVI/314/2005 z dnia 28 kwietnia 2005 r., Uchwała Nr VI/49/2007 z dnia 5 kwietnia 2007 r. i Uchwała Nr XIII/103/2007 z dnia 10 października 2007 r.

Rada Miejska w Skarszewach Uchwałą Nr VIII/67/07 z dnia 30 maja 2007 r. wyraziła wolę zmiany studium w granicach administracyjnych gminy.

Zgodnie z w/w uchwałą zakres opracowania kolejnej edycji studium obejmuje obszar miasta i gminy Skarszewy.

Uaktualniono część dotyczącą uwarunkowań, ponadto we wprowadzeniu wyjaśniono przyczynę przystąpienia do zmiany studium.

Zgodnie z pismem Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego w Gdańsku, Departamentu Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego z dnia 31 lipca 2007 r., znak: DRRP.III.JP.7323.7326-543/07 uwzględniono informacje i wnioski z opracowań regionalnych, obejmujących teren gminy Skarszewy.

Prócz tego, co jest podstawową i najbardziej czytelną zmianą studium, określono nową politykę przestrzenną gminy, weryfikując poprzednie przeznaczenie terenów jak i postulując nowe tereny o funkcji mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej.

Całość ustaleń studium dostosowano do przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717, z późn. zm.).

